

A multi-level atrium with a staircase. The staircase is the central focus, with people walking up and down. Various national flags are displayed along the railings and on poles. A large blue banner with the word 'WELCOME' in white letters is hanging from the upper level. The architecture is modern with glass railings and blue structural elements. The overall atmosphere is bright and international.

JAAERVERSLAG 2014

Inhoudsopgave

Voorwoord

RAAD VAN TOEZICHT ►

Verslag Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht

BESTUURSVERSLAG ►

Algemeen

Bestuur en management

Missie, visie en kernwaarden

Beleidsdoelstellingen en realisatie 2014

Horizontale verantwoording

ONZE SCHOLEN ►

Rijnlands Lyceum Wassenaar

Rijnlands Lyceum Oegstgeest

Rijnlands Lyceum Sassenheim

International School of The Hague – Secondary School

Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum* – Secondary School

The International School of The Hague – Primary School

Eerste Nederlandse Montessori School

Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum* – Elementary School

EINDRESULTATEN ►

Eindresultaten

SUMMARY IN ENGLISH ►

Voorwoord

De Stichting Het Rijnlands Lyceum (SRL) heeft inmiddels een stevige traditie opgebouwd in de totstandkoming van jaarverslagen. Wij kiezen er daarbij niet voor om kort en bondig en PR-matig te rapporteren, maar wel om allen die geïnteresseerd zijn in het wel en wee van de Stichting en de scholen zo uitgebreid en transparant mogelijk te informeren over de ontwikkelingen.

Wij zijn gewend in het jaarverslag te rapporteren over de realisatie van onze doelstellingen. Wat waren wij van plan in het verslagjaar en hebben wij onze doelen bereikt? Daarnaast geven we in de bijlagen uiteraard inzicht in onze data (financiële en personele gegevens).

Ik lees zelf altijd met veel plezier het jaarverslag van onze individuele scholen. Keer op keer wordt daarin zichtbaar welke hoeveelheid werk is verricht en met welke nieuwe plannen men al weer bezig is. Ik raad de schoolleidingen en medezeggenschapsorganen van harte aan om met elkaar het

jaarverslag van de school en van de Stichting te bespreken en daarbij ook de vraag te stellen: "Wat valt er te leren van de ontwikkelingen in de andere scholen?"

Het jaarverslag is tevens bedoeld voor de externe stakeholders van de Stichting en de scholen, waaronder de gemeenten waarin de scholen zijn gevestigd en andere samenwerkingspartners, maar ook voor collega-schoolbesturen in het kader van de onderlinge informatievoorziening. Ten slotte heeft het jaarverslag een formele functie als verantwoordingsdocument in de richting van het Ministerie van OCW en de Inspectie van het Onderwijs. De lezer wordt van harte uitgenodigd om te reageren op dit jaarverslag.

Het jaarverslag 2014 staat in het teken van de voortgang van de realisatie van doelstellingen van de Stichting en de scholen die voortvloeien uit het Strategisch Plan van de Stichting 2012-2016 *'Uitdagingen in het Onderwijs'*,

het bestuursakkoord van de VO-raad, PO-raad en het Ministerie van OCW voor de periode 2012-2015 en de nieuwe sector- en bestuursakkoorden die in 2014 zijn opgesteld.

Wij hopen dat dit jaarverslag een goed beeld geeft van het vele werk dat door de scholen is verzet, de resultaten die zijn geboekt en de ambities voor de toekomst. Ik bedank de rectoren, directeuren, docenten en medewerkers van de scholen en het bestuursbureau voor de goede resultaten die in 2014 zijn geboekt en de inzet die zij daarvoor hebben gepleegd.

dr. Maarten Knoester
bestuurder

RAAD VAN TOEZICHT

Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van de Stichting Het Rijnlands Lyceum handelt in overeenstemming met de Code Goed Onderwijsbestuur¹. In het verslagjaar 2014 is de Raad van Toezicht niet afgeweken van deze code. De Raad verklaart tevens dat de werkzaamheden in onafhankelijkheid zijn uitgevoerd.

In het jaar 2014 is de samenstelling van de Raad van Toezicht gewijzigd. Er was een vacature ontstaan als gevolg van het overlijden van de heer Overdevest in april 2014 en op 1 oktober 2014 liep de tweede termijn van de heer T.W. den Hoed af. Om te voorzien in de vacatures is in december 2014 een procedure voor een nieuw lid op voordracht van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad VO gestart. Vervolgens is in maart 2015 de heer drs. P. van Slooten benoemd als lid van de Raad van Toezicht. De heer Van Slooten is tevens lid van de Onderwijs & Strategiecommissie.

Voornoemde wervingsprocedure is gecombineerd met de werving voor twee nieuwe leden met een financieel profiel. De uitkomst van deze procedure was de benoeming van de heer dr. H.F.M. Gertsen RA, MPA en de heer drs. D.A. Stijl RA.

De heren Gertsen en Stijl zijn tevens aangesteld als lid van de financiële commissie van de Raad van Toezicht. De drie benoemingen vonden plaats in de vergadering van maart 2015. Per 12 april 2015 is de heer Wensing (vice-voorzitter) teruggetreden na twee volledige zittingstermijnen. In de vergadering van oktober 2014 en de vergadering van maart 2015 heeft de Raad van Toezicht stilgestaan bij de verdiensten van de terugtredende leden Den Hoed en Wensing. De Raad van Toezicht hecht eraan om ook in dit jaarverslag hen nogmaals te bedanken voor hun inzet voor een periode van respectievelijk zeven en acht jaar en de rol die zij als lid en vice-voorzitter daarin hebben gespeeld.

De Raad van Toezicht heeft viermaal regulier vergaderd met de bestuurder. De financiële commissie (bestaande uit de heren Bosman en Wensing) heeft viermaal met de bestuurder en de controller vergaderd. Voor de goedkeuring van het Jaarverslag en de Jaarrekening heeft de financiële commissie een vergadering gehad in aanwezigheid van de accountant. Ook in de daaropvolgende vergadering van de Raad van Toezicht was de accountant aanwezig ten behoeve van de goedkeuring van de Jaarrekening en het Jaarverslag en de bespreking van het Accountantsverslag. Tevens heeft de Raad van Toezicht gesproken met de accountant buiten aanwezigheid van de bestuurder, controller en notulist. De onderwijs- en strategiecommissie (bestaande uit mevrouw Koster en de heer Den Hoed) kwam eenmaal bij elkaar.

¹ Code Goed Onderwijsbestuur VO-raad 2011

De Raad heeft in maart 2014 een vergadering gehad waarbij de rectoren van de scholen voor voortgezet onderwijs waren uitgenodigd. Tijdens deze bijeenkomst is er uitgebreid gesproken over onderwijskwaliteit naar aanleiding van het toezichtkader van de Inspectie van het Onderwijs.

De Raad heeft stilgestaan bij de voortgang van de realisatie van de doelen zoals afgesproken in het Strategisch Plan 2012-2016 en de Bestuursakkoorden van de PO-raad en VO-raad met het Ministerie van OCW. De Raad van Toezicht heeft daarbij kennis genomen van de opbrengstenkaarten van de scholen en de daaraan gekoppelde Inspectieoordelen.

De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar de volgende besluiten goedgekeurd:

- Eigen bijdrage aan aankoop grond voor de uitbreiding ISH Primary op het zogeheten Marathon-terrein.

- Verbouw kleedruimten en bouw fitnessruimte op de ISH.
- De doordecentralisatie van de huisvestingsmiddelen door de Gemeente Teylingen aan het Rijnlands Lyceum Sassenheim.
- De aanschaf van iPads en Macbooks voor de ISH PO en VO.
- Jaarrekening en jaarverslag 2013 en begroting 2015.
- Overdracht van een deel van de grond van de ESH aan de gemeente Den Haag voor nieuwbouw externe kinderopvang.
- De huur van noodlokalen bij de ESH.

De Raad van Toezicht is tevens geïnformeerd over de volgende zaken:

- Digitalisering van de personeelsdossiers.
- Invoering van het digitale bekwaamheidsdossier en de gewijzigde gesprekkencyclus.
- Wetswijziging inzake Aanwijzingsbevoegdheid.
- Wijziging in taalsecties ESH.

- Aanstelling van de heer Lorié als nieuwe directeur ENMS.
- Mediatraining van bestuurder, rectoren en directeuren.
- Afspraken functiemix met de vakbonden.
- Verbouwingen bij diverse scholen, ENMS (kruipruimte), RLO(verbouwing docentenkamer), ISH (kleedkamers en fitnessruimte), RLS (bètavleugel) en de ESH (westzijde van het gebouw heeft nieuwe kozijnen en dubbel glas).
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek ENMS.
- Inspectierapport ESH PO.
- Huisvestingsoverleg Gemeente Den Haag.
- Uitbreiding en tussentijdse noodopvang ESH.
- Veiligheidsbeleid op de scholen, met name aandacht voor de ESH en de ISH.
- Het inspectieoordeel financiële continuïteit.
- Financiële kwartaalrapportages en formatieontwikkeling.
- Inspectierapport en verbeterplan RLO.

- Juryrapport excellente scholen en inspectierapport.
- Accreditatie MYP van de ISH in Den Haag.
- Opbrengstenkaarten VO scholen.

De Raad van Toezicht was aanwezig bij het jaarlijkse evaluatieoverleg van de bestuurder met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad PO en VO waarbij werd teruggeblikt op het schooljaar 2013-2014 en de sectorakkoorden die zijn afgesproken in het PO en VO. Tevens werd gesproken over de uitdagingen voor 2014-2015.

De voorzitter van de Raad van Toezicht heeft samen met een lid van de Raad van Toezicht een bezoek gebracht aan alle scholen om zich te laten informeren over specifieke schoolvraagstukken (beleid t.a.v. kwaliteit, personeel, financiën en ICT, mede in relatie tot de afspraken gemaakt in de strategienota en het sectorakkoord PO en VO). Bij het bezoek aan RLO hebben de voorzitter en twee leden van de Raad van Toezicht samen met

de bestuurder kunnen vaststellen dat de verbeteracties serieus zijn opgepakt. Dit heeft tijdens het bezoek van de Inspectie in december 2014 geleid tot een voldoende voor de havo waardoor het predicaat zwak niet meer van toepassing is en er wederom sprake is van een basisarrangement.

Het eigen functioneren van de Raad van Toezicht is geëvalueerd in december 2014. Zeer nadrukkelijk besprak de Raad van Toezicht daarbij ook de vraag in hoeverre zij als Raad van Toezicht voldoende zicht heeft op de organisatie en in hoeverre de huidige werkwijze daarvoor toereikend is. De Raad is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid om zich actief te laten informeren over het reilen en zeilen van de Stichting en heeft daarover nadere afspraken vastgelegd in de eigen governancecode. De Raad van Toezicht voelt zich door de bestuurder goed geïnformeerd. Daarenboven voert de Raad van Toezicht jaarlijks evaluatiegesprekken met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden

en de rectoren en directeuren. Tevens worden de opbrengstenoverzichten en enquêtes stelselmatig voorgelegd en besproken.

De Raad van Toezicht heeft vastgesteld dat de Stichting Het Rijnlands Lyceum in 2014 zowel financieel als kwalitatief goede resultaten heeft geboekt. De Raad van Toezicht heeft daarbij met veel waardering vastgesteld dat aan RLW wederom het predicaat 'Excellente School' is toegekend. De Raad van Toezicht kijkt dan ook met tevredenheid terug op het jaar 2014 en spreekt veel dank en waardering uit aan de bestuurder, de rectoren en directeuren en alle medewerkers voor hun grote inzet.

drs. F.W. Weisglas

voorzitter Raad van Toezicht

drs. F.W. Weisglas
voorzitter Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht

31 december 2014

drs. F.W. Weisglas, voorzitter

Benoeming Benoeming: 01-09-2010 en herbenoemd met ingang van 01-09-2014

drs. F.H.J. Wensing, vicevoorzitter

Benoeming 12-04-2007 en herbenoemd per 12-04-2011 voor een periode van vier jaar

drs. G.C. Bosman RA

Benoeming 30-10-2007 en herbenoemd per 30-10-2011 voor een periode van vier jaar

ir. drs. T.W. den Hoed

Benoeming 04-10-2007 en herbenoemd per 4-10-2011 voor een periode van drie jaar
Uit functie m.i.v. 01-10-2014

drs. J.F.M. Overdeest

Benoeming 30-10-2007 en herbenoemd per 30 oktober 2011 voor een periode van vier jaar
De heer Overdeest is overleden op 9 april 2014.

mevr. drs. D. Koster

Benoeming per 30-10-2013*

Per 24 maart 2015 zijn toegetreden:

dr. H.F.M. Gertsen* RA, MPA

drs. P. van Slooten*

drs. D.A. Stijl RA*

Kijk voor de nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht op onze website

www.rijnlandslyceum.nl

* benoembaar voor een tweede periode

BESTUURS- VERSLAG

Algemeen

Samenstelling

De Stichting Het Rijnlands Lyceum (SRL) is opgericht op 4 mei 1936 en is statutair gevestigd in Wassenaar. De Stichting verenigt een aantal scholen op algemene grondslag en biedt Nederlands, tweetalig en internationaal onderwijs aan. Deze scholen zijn het Rijnlands Lyceum Wassenaar, het Rijnlands Lyceum Oegstgeest, het Rijnlands Lyceum Sassenheim, de International School of The Hague, de Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum* en de Eerste Nederlandse Montessori School (ENMS) te Den Haag. Het betreft daarbij zowel voortgezet onderwijs als basisonderwijs. De Stichting biedt naast regulier Nederlands onderwijs ook onderwijsprogramma's met een internationale erkenning: het zogeheten *Middle Years Programme (MYP)*, het *International Baccalaureate Diploma Programme (IB-DP)*, basisonderwijs op basis van het *International Primary Curriculum (IPC)* en sinds 1 augustus 2012 basisonderwijs op basis van het curriculum van de

Europese scholen. Op 1 september 2014 is de Europese School *Rijnlands Lyceum* gestart met de eerste drie leerjaren van het *European Baccalaureate programme (EB)* voor de leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Onderwijsaanbod

Het Rijnlands Lyceum Wassenaar (RLW), het Rijnlands Lyceum Oegstgeest (RLO) en het Rijnlands Lyceum Sassenheim (RLS) zijn Nederlandse scholen voor voortgezet onderwijs. De twee afdelingen (PO en VO) van de *International School of The Hague (ISH)* bieden een doorlopend internationaal curriculum voor kinderen van 4 tot 18 jaar. De ISH is een nevenvestiging van het Rijnlands Lyceum Wassenaar voor wat betreft het Internationaal Georiënteerd Voortgezet Onderwijs (IGVO). Ook de afdeling voortgezet onderwijs van de Europese School Den Haag is in juridische zin een nevenvestiging van het Rijnlands Lyceum Wassenaar.

De leerlingen van het internationaal georiënteerde primair onderwijs (IGBO), zijn ingeschreven op het BRIN-nummer van de Eerste Nederlandse Montessori School. Hetzelfde is van toepassing op de leerlingen die vanaf augustus 2012 zijn ingeschreven bij de afdeling voor basisonderwijs van de Europese School Den Haag. Beide basisscholen zijn daarmee wettelijk gezien en wat bekostiging betreft lesplaatsen van de ENMS, maar vormen wel separate inspectielocaties. Intern werken de drie scholen als zelfstandige entiteiten met een eigenstandige bekostiging. Ten slotte vermelden we de bestuurlijke samenwerking tussen het Koninklijk Conservatorium Den Haag en het Rijnlands Lyceum Wassenaar. Op het BRIN-nummer van het Rijnlands Lyceum Wassenaar verzorgt de *School voor Jong Talent* een havo-vwo programma in combinatie met de vooropleiding voor een HBO muziek- of dansopleiding aan het Conservatorium.

Hieronder volgt een overzicht van het onderwijsaanbod van de verschillende scholen in het verslagjaar:

- het Rijnlands Lyceum Wassenaar: havo, vwo, gymnasium, tweetalig onderwijs (tto);
- het Rijnlands Lyceum Oegstgeest: havo, vwo, tweetalig onderwijs (tto). De school kent een internationale afdeling waarin wordt verzorgd het Middle Years Programme (MYP) en het International Baccalaureate Diploma Programme (IB DP);
- het Rijnlands Lyceum Sassenheim: mavo (vmbo-tl), havo, vwo en tweetalig vwo (tto);
- the International School of The Hague: het International Primary Curriculum (IPC), het Middle Years Programme (IB MYP) en het International Baccalaureate Diploma Programme (IB DP);
- de Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum*: basisonderwijs en voortgezet onderwijs tot en met het derde leerjaar op basis van het curriculum van de Europese Scholen;

- Eerste Nederlandse Montessori School: basisonderwijs gebaseerd op de pedagogische uitgangspunten van het montessorionderwijs.

Leerlingaantal en formatie

Op 1 oktober 2014 telde de Stichting Het Rijnlands Lyceum 4.497 VO-leerlingen (exclusief School voor Jong Talent) en 1.284 PO leerlingen, totaal 5.781 leerlingen. In 2013 betrof dit 5.469 leerlingen.

De groei werd voornamelijk veroorzaakt door niet alleen de school van voortgezet onderwijs van de International School of The Hague, maar ook de basisschool en de school van voortgezet onderwijs van de Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum*. Per 31 december 2014 waren in totaal 834 medewerkers werkzaam voor de stichting op een totale formatie van 643,6 fte.

Bestuur en management

Bestuur

dhr. dr. M.W. Knoester
bestuurder

Management scholen (per 31 december 2014)

Het Rijnlands Lyceum Wassenaar

Rector dhr. drs. J. Leuiken

Conrector mw. drs. J.M.E. Potter van Loon - Kraaij

Het Rijnlands Lyceum Oegstgeest

Rector dhr. drs. J.D.H. Swieringa

Conrector mw. drs. J.T. Boomsma

Conrector internationale afdeling

dhr. drs. M.H. Hekkelman

Het Rijnlands Lyceum Sassenheim

Rector mw. mr. A. Verkade

Conrector mw. drs. I. Tacken

Conrector dhr. W.N. Visser

Conrector mw. drs. F. van Maren

Conrector dhr. drs. D. Torenvliet

The International School of The Hague

Principal Primary K.G. Rae, M.Ed. BA. Cert Ed

Principal Secondary D.N. Butcher B.A. Ed. (Hons)

Director of Operations P. Wijsman MIM

Eerste Nederlandse Montessori School

Directeur dhr. R. Lorié

Directeur a.i. dhr. G. Baan (tot 01-08-2014)

Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum*

Directeur mw. M.A. de Graaf

Adjunct-directeur dhr. E. Voorneman MA

Management Bestuursbureau

(per 31 december 2014)

Hoofd Financiën / Controller

dhr. J. Diepenbroek

Hoofd HRM

mw. drs. A. Hogendorp MBA

Facility manager / inkoper dhr. drs. B. Velthuisen

Informatiemanager dhr. ir. S. Buchel

Missie, visie en kernwaarden

Missie

De Stichting Het Rijnlands Lyceum biedt:

- onderwijs dat 'meer dan goed' is;
- onderwijs dat leerlingen uitdaagt tot het voorhen maximale niveau;
- een op ontwikkeling gericht pedagogisch klimaat met extra begeleiding en zorg waar nodig;
- aansprekend onderwijs dat de leerling uitdaagt, de nieuwsgierigheid prikkelt en onderzoek stimuleert;
- onderwijs met een internationale oriëntatie;
- een innovatieve leeromgeving;
- onderwijs gericht op de culturele, maatschappelijke en sociale ontwikkeling van de leerlingen;
- voortgezet onderwijs gericht op de aansluiting vanuit het basisonderwijs en een sterke oriëntatie op de doorstroom naar het vervolgonderwijs;
- basisonderwijs gericht op de doorstroom naar het voortgezet onderwijs en het bereiken van het maximale potentieel op creatief, motorisch, cognitief en sociaal-emotioneel gebied;

- een positieve sfeer met wederzijds respect tussen leerlingen, medewerkers en ouders;
- een schoolklimaat waarin de leerling wordt gekend in een veilige leeromgeving;
- een schoolklimaat waarin heldere afspraken bestaan en normen en waarden gelden die consequent worden nageleefd.

Visie

De toekomst van een leerling wordt mede bepaald door zijn of haar opleiding in zowel het voortgezet onderwijs als het basisonderwijs. Dat brengt voor bestuur, rectoren, directeuren en medewerkers een grote verantwoordelijkheid met zich mee. SRL staat voor kwaliteit en weet dit al bijna 80 jaar waar te maken. De ENMS kent zelfs een geschiedenis van bijna 100 jaar. Leeftijd en traditie zijn echter geen garantie voor blijvende kwaliteit. Behoud van kwaliteit is gebaat bij een voortdurende wens om tot verbetering en vernieuwing te komen. SRL is een dynamische organisatie die

midden in de maatschappij staat en die weet dat bij een veranderende wereld een vooruitstrevende onderwijsbenadering hoort.

Dit komt onder meer tot uitdrukking in de internationale dimensie van ons onderwijs. Internationale en interculturele projecten, tweetalig onderwijs op de Rijnlandse Lycea in Wassenaar, Oegstgeest en Sassenheim en vroeg vreemdetalenonderwijs op de ENMS vormen de kern van onze internationale oriëntatie in het voortgezet en basisonderwijs. Voor internationale leerlingen bieden wij internationale onderwijsprogramma's aan op de International School of The Hague, Rijnlands Lyceum Oegstgeest International School en de Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum*. Een vooruitstrevende onderwijsbenadering krijgt ook vorm door middel van een opbrengstgerichte werkwijze en een activerende didactische aanpak, waarbij – ondersteund door een intensief gebruik van ICT in het leerproces – rekening wordt gehouden met verschillen tussen leerlingen.

Leerlingen van de scholen van de Stichting Het Rijnlands Lyceum worden gestimuleerd om een zo hoog mogelijk niveau te bereiken. Dat houdt ook in dat een leerling in het Nederlandse voortgezet onderwijs tussentijds naar een hogere opleiding kan doorstromen. Wij zien leerlingen opbloeien wanneer zij op hun eigen niveau worden uitgedaagd. Daarom bieden wij een breed aanbod aan onderwijs dat de nieuwsgierigheid prikkelt en uitnodigt tot onderzoek en verdieping.

Behalve voor een diploma, leidt de school ook op voor het leven. We helpen onze leerlingen op weg in hun ontwikkeling tot volwassenen en sociale en maatschappelijke verantwoordelijkheden te dragen. Een respectvolle omgang tussen leerlingen, medewerkers en ouders is ons uitgangspunt. Binnen de scholen gelden daarom heldere afspraken die consequent worden nageleefd. Daarnaast stimuleren wij een open houding ten aanzien van verschillende levensbeschouwingen, denkwijzen en culturen. Daarvoor vinden wij het belangrijk dat leerlingen en medewerkers zich uitspreken en met elkaar van gedachten wisselen.

De Stichting Het Rijnlands Lyceum streeft naar kwaliteit, zowel binnen het onderwijs zelf als in alle faciliterende activiteiten, waaronder bijvoorbeeld het gebruik van ICT in het onderwijs. De medewerkers van de organisatie, onderwijsgevend en onderwijsondersteunend personeel, zijn echter het meest bepalend voor de kwaliteit.

Deze medewerkers zijn betrokken mensen en werken professioneel. De Stichting is tot nu toe succesvol geweest in het aantrekken van gemotiveerd en kwalitatief hoogstaand personeel met passie en enthousiasme voor het onderwijs.

Daarnaast is het van groot belang om de kwaliteit van het totaal, de som van de afzonderlijke inspanningen, te bewaken. Om op onze scholen de kwaliteit in de volle breedte te waarborgen wordt op iedere school gebruik gemaakt van een kwaliteitszorgsysteem met resultaats- en kwaliteitsindicatoren. Deze gestructureerde benadering van kwaliteitsbewaking draagt bij aan de verdere professionalisering van de scholen.

Uit bovenstaande missie en visie volgen onze gezamenlijke kernwaarden.

Kernwaarden

De stichting en de scholen werken vanuit de volgende gezamenlijke kernwaarden:

- Openheid, tolerantie en respect
- Respect voor verschillende levensbeschouwingen, denkwijzen en culturen
- Ambitie
- Innovatie, een ondernemende houding en marktgerichtheid
- Internationale oriëntatie
- Professionaliteit
- Ontwikkelingsgerichtheid (een lerende organisatie willen zijn)
- Verantwoordingsbereidheid op alle niveaus (accountability)
- Maatschappelijke betrokkenheid
- Zorgzaamheid

Beleidsdoelstellingen en realisatie 2014

1 Algemeen

Good governance

Het bestuur van de Stichting Het Rijnlands Lyceum werkt op basis van de code Goed Onderwijsbestuur van de VO-raad 2011. Daarmee vormen de aspecten inzake verantwoording, professionaliteit, integriteit, prestatiebesturing en risicobeheersing de leidraad van het bestuurlijk handelen en is de bestuurder daarop aanspreekbaar. In 2014 is de bestuurder niet afgeweken van deze code.

Strategisch Plan 2012-2016 en de bestuursakkoorden PO en VO 2014

De Stichting werkt vanuit het Strategisch Plan 2012-2016 *'Uitdagingen in het Onderwijs'*. Het plan vormt het beleidskader voor de Stichting en de scholen en het sluit aan bij de doelstellingen die zijn verwoord in het sector- en bestuursakkoord dat het Ministerie van OCW in 2014 sloot met de PO-raad en de VO-raad. Beide akkoorden vervingen eerdere bestuursakkoorden uit 2012. Als gevolg

van de nieuwe akkoorden zal de Stichting in het voorjaar van 2015 een nieuw strategisch plan ontwikkelen. Kernelementen daarvan zijn daarbij nog steeds een 'ambitieuze leercultuur' en een 'lerende cultuur' waarin het niet alleen draait om het leren door leerlingen, maar ook om de professionele groei van leraren, hun leidinggevenden en de ontwikkeling van de organisatie. In het strategisch plan 2012-2016 gaat het om de volgende speerpunten van beleid:

- er wordt gewerkt vanuit een planmatige kwaliteitszorg en een gedragen onderwijsvisie;
- scholen werken systematisch aan het maximaliseren van prestaties van leerlingen. Dat wil zeggen scholen werken 'opbrengstgericht';
- leraren signaleren verschillen tussen leerlingen, niet alleen de gemiddelde leerlingen maar ook cognitief zwakkere en sterkere leerlingen en gaan hier op een adequate wijze mee om;

- op scholen is sprake van een ambitieuze leercultuur, waar excellentie wordt gestimuleerd en hoogbegaafdheid wordt ondersteund;
- er wordt gebruik gemaakt van eigentijdse voorzieningen (o.a. digitale leermiddelen);
- op scholen is sprake van een lerende cultuur waarin het niet alleen draait om het leren van leerlingen, maar ook om het leren van leraren en schoolleiders. Goed HRM-beleid is daarvoor een voorwaarde.

Aan het einde van 2014 kunnen we vaststellen dat de scholen voor voortgezet onderwijs volop hebben ingezet op de verdere versterking van de kwaliteitszorg, dat zij serieus werk hebben gemaakt van 'opbrengstgericht werken' en dat 'omgaan met verschillen' hoog op de agenda staat. Daarnaast zien we dat 'excellentiebevordering', het gebruik van digitale leermiddelen en de professionalisering van de teams en de schoolleiding op allerlei manier vorm heeft gekregen. In het basisonderwijs betreft

het ook aandacht voor rekenen, taal, 'handelingsgericht werken' en de invoering van ICT. Op al deze terreinen zijn ook dit jaar weer positieve ontwikkelingen waar te nemen. De scholen hebben deze inzet kunnen plegen dankzij onder meer de middelen uit de *Prestatiebox*. In zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs betekende 2014 ook het jaar van de invoering van Passend Onderwijs. We kunnen vaststellen dat de nieuwe wetgeving zonder noemenswaardige problemen door de Stichting is ingevoerd.

2 Onderwijskwaliteit

In januari 2014 ontving het RLW voor de tweede maal het predicaat 'Excellente School' uit handen van de minister-president en de staatssecretaris van OCW. Dit jaar werd het predicaat uitgereikt voor zowel de havo-afdeling als de vwo-afdeling. De school behaalde het predicaat dankzij onder meer de bovengemiddelde examenresultaten, de duidelijke onderwijskundige aanpak, een uitstekende organisatie en een schooleigen excellentiebeleid.

In 2014 werd aan alle scholen van SRL het basistoezichtsarrangement toegekend. Dankzij een intensief verbetertraject verwierf het RLO ook weer een regulier basisarrangement voor de afdeling havo. Wel werd de school geadviseerd de ingezette verbeteracties voort te zetten. Behalve het RLO is ook de ENMS in 2014 door de Inspectie bezocht. Ook deze school kreeg wederom het basisarrangement, waardoor kan worden vastgesteld dat de kwaliteitsverbetering die na de fusie in 2011 is ingezet is bestendig. Ook de ESH Elementary werd door de Inspectie bezocht en verwierf het basisarrangement. De school werd gecomplimenteerd voor hetgeen er in 2½ jaar is bereikt. De ESH Secondary verwierf voorts de accreditatie voor het VO en de ISH Secondary wist zijn CIS accreditatie te verlengen na de 5-year review.

Naast de reguliere opbrengstgegevens zoals het gemiddelde CE cijfer en doorstroomrendement (zie tabel 24) stellen wij ons ten doel dat de scholen minstens het landelijke gemiddelde

behalen, maar bij voorkeur hoger scoren. Een percentage van 90% hanteren we daarbij als ambitieniveau voor de scholen van de Stichting: De scholen kenden in juli 2014 de volgende slagingspercentages:

	RLW	RLS	RLO	ISH SEC	landelijk
Mavo		97%			93%
Havo	97%	96%	85%		88%
Vwo	90%	94%	85%		89%
IB			92%	95%	

Om de slagingspercentages van RLO te verbeteren wordt gekeken naar het doorstroombeleid, waaronder aspecten als determinatie en begeleiding, extra aandacht voor de havo-begeleiding, extra aandacht voor overgang 3-4 vwo, maar ook extra aandacht voor 5-6 vwo, mede ten behoeve van de verbetering van de gemiddelde CE-cijfers.

De scholen hebben vanzelfsprekend de volle aandacht gegeven aan de invoering van Passend Onderwijs per 1 augustus 2014. Er is betrokkenheid

in de besturen van de samenwerkingsverbanden van Den Haag PO en VO, Leiden VO en de Duin- & Bollenstreek VO. Directeuren/rectoren participeren in directiekringen. Sommige ouders/medewerkers zijn lid van de OPR (ondersteuningsplanraad). De scholen hebben naar aanleiding van de invoering Passend Onderwijs zogeheten schoolondersteuningsplannen opgesteld. De scholen van de Stichting maken verhoudingsgewijs beperkt gebruik van extra ondersteuning vanuit de samenwerkingsverbanden. Passend Onderwijs in het internationale onderwijs blijft een belangrijk punt van aandacht. Een uitspraak van het Ministerie van OCW heeft duidelijk gemaakt dat de zorgplicht zoals deze volgt uit de wetwijziging ten aanzien van Passend Onderwijs niet uitputtend van toepassing is op het internationale onderwijs. Internationale scholen doen hun best om zo 'inclusief' mogelijk te zijn, maar zij mogen ook grenzen stellen daar waar speciaal (basis/voortgezet) onderwijs beter zou zijn voor de leerling.

Los van de Inspectieoordelen en accreditaties zijn het vooral ook de ouders en leerlingen die de belangrijkste graadmeter zijn voor kwaliteit. De tevredenheidsenquêtes tonen een stabiel beeld van tevredenheid en kwaliteitsbeleving. Daar waar de enquêtes verbeterpunten opleveren, worden deze door de directies van de scholen opgepakt. De scholen rapporteren hierover in de hoofdstukken die gewijd zijn aan de individuele scholen.

3 Onderwijsvisie en onderwijsaanbod

De meeste Rijnlandse scholen hebben in 2014 gewerkt aan een nieuw schoolplan. RLO, RLS en de basisschool van de ESH rondde dit af in 2014. De overige scholen doen dit in 2015. De ENMS start in 2015 en heeft in 2016 het schoolplan gereed. Schoolplannen kennen een looptijd van vier jaar. De onderwijsvisie krijgt zijn weerslag in het schoolplan van de school. Per school wordt daarin duidelijk gemaakt wat de ontwikkelagenda is van de school, welke prioriteiten daarin worden gesteld en wat de beoogde resultaten zijn. In de

nieuwe schoolplannen zien we dat alle scholen serieus werk maken van de landelijke ontwikkeldoelen: rekening houden met verschillen, meer differentiatie binnen klassenverband, een meer activerende didactiek zijn daarbij sleutelwoorden, maar eenvoudige oplossingen zijn hier niet voor. Ook in 2014 bieden de Rijnlandse Lycea, de ISH, de ESH en ENMS een ruim aanbod aan meer getalenteerde leerlingen. Op de genoemde thema's heeft op de scholen allerlei vormen van scholing plaatsgevonden. In het basisonderwijs is daarnaast veel aandacht geweest voor het werken met groepsplannen en het 'handelingsgericht' werken.

De discussie die gevoerd wordt in de scholen over de schoolplannen en het nieuwe sectorakkoord VO en bestuursakkoord PO zal leiden tot een nieuw strategisch plan voor de Stichting in het voorjaar van 2015. De contouren voor dit plan zijn december 2014 met de rectoren/directeuren besproken.

In 2014 handhaafden de scholen de bestaande profilering, waarbij elementen als 'tweetalig onderwijs', 'excellentie', 'bèta & science', 'cultuur' en 'internationaal' de boventoon voeren. RLS kiest daarbij tevens voor een sterkere profilering van de mavo en aandacht voor hoogbegaafden mede door een extra aanbod voor deze leerlingen. RLW heeft met Chinees en de huiswerkbegeleiding een betekenisvol profileringselement toegevoegd aan het bestaande rijke aanbod. RLO handhaaft het brede

aanbod van kunst, cultuur, internationalisering en excellentieprogramma's. De ENMS profileert zich als moderne montessorischool met Engels in alle leerjaren en een goede zorgstructuur. De internationale dimensie, die op allerlei manieren wordt vormgegeven, blijft het uitgangspunt van alle scholen. In de ESH vormt de 'Europese dimensie' uiteraard een accent, alsmede het moedertaalonderwijs. De ISH profileert zich als een van de vijf topscholen in West Europa voor IB- en IPC.

De samenwerking tussen de drie Haagse basisscholen binnen de Stichting speelt zich op dit moment nog sterk af op het directieniveau. Hoogtepunt in 2014 was de actie 'Walking for water', waarbij de leerlingen van de drie scholen gezamenlijk in actie kwamen voor het goede doel. De ENMS ziet het als een speerpunt om de samenwerking met de beide internationale scholen op inhoud verder vorm te geven.

Alle scholen hebben in 2014 bijzondere inspanningen gepleegd om de internationale dimensie van het onderwijs verder vorm te geven. Veelal kreeg dit vorm door uitbreiding van uitwisselingscontacten en deelname aan Model United Nations conferenties, Olympiades en internationale debatingwedstrijden. De scholen rapporteren hierover in detail in de volgende hoofdstukken.

4 Digitalisering van leermiddelen

Visieontwikkeling is op alle scholen in volle gang en op sommige scholen heeft dit al geleid tot het

vaststellen van een ICT beleid als onderdeel van het schoolplan. Scholen werken steeds intensiever met elektronische leeromgevingen: SOM Today, Moodle, IT's Learning, waarbij de leerling ook vanuit huis aan zijn schoolopdrachten kan werken. Daarbij zie je dat deze platforms in toenemende mate ook de dragers worden van software van uitgevers. De markt van de digitale leermiddelen is echter nog sterk in ontwikkeling. De scholen voor voortgezet onderwijs hebben zich in 2014 en begin 2015 georiënteerd op deze ontwikkeling. Een en ander zal in 2015 leiden tot een nieuw leermiddelenbeleid van de scholen en tot een nieuwe aanbesteding van leermiddelen. De scholen zien de digitale leermiddelen ook als kans om vorm te geven aan 'omgaan met verschillen', of zien er een remediërende, of activerende rol in. Op de Primary School van de ISH is men enthousiast over de resultaten die geboekt worden door het gebruik van de iPad. Dit heeft op de ISH Secondary geleid tot een ICT visiedocument dat uitgaat van het 1:1 gebruik van iPads in de lagere leerjaren en het gebruik van een

laptop in de hogere leerjaren. Invoering daarvan vindt plaats per schooljaar 2015-2016, nadat er in het schooljaar 2014-2015 een pilot is gehouden in het eerste leerjaar (year 7). Op de ENMS wordt gewerkt met de ICT middelen die beschikbaar zijn (5 pc's per lokaal) en een smartboard. Inmiddels is het gebouw ook 'wireless' en wordt overwogen om per lokaal een aantal iPads aan te schaffen met daarop de apps die inmiddels voor het basisonderwijs beschikbaar zijn. Ook op de Europese School probeert men op basis van de huidige ervaringen het gebruik van ICT verder te stimuleren, ondersteund door adequate scholing. Op deze school houdt de ICT ontwikkeling gelijk tred met de ontwikkeling van de verschillende leerjaren en vakgebieden.

5 Personeelsbeleid

Op het gebied van personeelsbeleid heeft de Stichting in 2012 gekozen voor zeven speerpunten: binding, ontwikkeling, functionerings- en beoordelingsgesprekken, management development, ziekteverzuim, begeleiding van nieuwe docenten

en de rol van ondersteunende medewerker. Ook in 2014 is hieraan uitvoering gegeven, met daarbij de volgende aandachtspunten.

Groei van de organisatie (formatieontwikkeling en werkgelegenheidsbeleid)

Op 1 oktober 2014 telde SRL 4.497 VO-leerlingen (exclusief de School voor Jong Talent) en 1.284 PO-leerlingen, totaal 5.781 leerlingen (2013: 5.469). De groei werd voornamelijk veroorzaakt door het voortgezet onderwijs van de ISH en de basisschool van de ESH. Per 31 december 2014 waren 834 medewerkers werkzaam voor de Stichting op een totale formatie van 643,6 fte (2013: 560,8 fte). De stijging van 82,8 fte is bijna volledig toe te schrijven aan de groei van de internationale scholen. Zo steeg de ISH Secondary met 22,8 fte, de ISH Primary met 16,0 fte, de ESH Secondary met 18,6 en de ESH Elementary met 21,6 fte.

De verwachting is dat de Nederlandse scholen binnen de Stichting voor wat betreft de gemiddelde formatieomvang de komende 3 tot 4 jaar redelijk stabiel zullen blijven. In sommige regio's in Nederland is al sprake van krimp en in andere regio's zal dit ook op termijn gaan spelen. Voor alsnog wordt voor de regio Den Haag nog steeds een lichte groei voorspeld. Met het oog op mogelijke krimp op termijn, is in 2013 met instemming van de GMR voor zowel het VO als het PO werkgelegenheidsbeleid vastgesteld dat inspeelt op mogelijke krimpsituaties die zich op termijn binnen een of meerdere scholen zou kunnen voordoen. In dit werkgelegenheidsbeleid zijn regels neergelegd voor het geval een medewerker op een school van de Stichting boventallig wordt en elders binnen de Stichting moet worden herplaatst. Indien uiteindelijk ook op Stichtingsniveau een structurele daling van leerlingen ontstaat, treedt er een andere situatie op die met de vakbonden zal worden besproken. Hiervan is echter nu geen sprake.

Funciemix

VO

In 2014 heeft de Stichting overleg (DGO) gevoerd met de vakorganisaties om te komen tot zogenoemde maatwerkafspraken over de Funciemix voor het VO. Ook leden van de GMR waren hierbij aanwezig. Door middel van een Rekentool van het Ministerie van OCW heeft de Stichting kunnen aantonen dat het realiseren van de Funciemixdoelen zoals vastgelegd in de CAO VO tot en met 2020 tot te hoge kosten zou leiden in relatie tot de inkomsten.

Afgesproken is dat de nieuwe streefwaarden voor RLS (BRIN-nummer: 14TD) 64%, voor RLO (BRIN-nummer: 16RH) 75% en voor RLW en de ISH 66% (BRIN-nummer: 02GP) van de oorspronkelijke streefwaarden zouden worden. Voor de Europese School Secondary is een specifieke maatwerkafpraak gemaakt als gevolg van het feit dat de school nog vier jaar nodig heeft om een volledige school voor voortgezet onderwijs te worden. De nieuwe

waarden voor de Functiemix zijn inmiddels door alle scholen bereikt. Met name op de ISH Secondary werken als gevolg van het Entreerecht relatief veel LD-docenten. De ISH Secondary heeft daarom wat meer tijd nodig om de doelstelling voor LC binnen de gestelde bandbreedte van de CAO te behalen ten koste van het aantal LD-medewerkers.

PO

Voor wat betreft de Functiemix voor de PO kan worden opgemerkt dat de streefdoelen voor 2014 op BRIN-niveau zijn gehaald. De PO-scholen afzonderlijk hoeven daarom voornamelijk niet meer docenten in hogere schalen te benoemen.

Hiermee is voor beide sectoren het Functiemix-hoofdstuk in formele zin afgesloten. De oorspronkelijke doelstellingen: een betere mix van salarissen en daaraan gekoppelde functies en verantwoordelijkheden is gerealiseerd. Een en ander heeft de medewerkers in het onderwijs een hernieuwd arbeidsperspectief geboden.

Nieuwe cao's

In juni 2014 sloot de VO-raad met de vakorganisaties de CAO VO 2014-2015 af. Deze cao geldt per 1 augustus 2014 en heeft een looptijd van 1 jaar.

In juli 2014 heeft de PO-Raad een akkoord bereikt met de vakorganisaties over een cao voor het primair onderwijs. De nieuwe CAO PO 2014-2015 loopt van 1 juli 2014 tot en met 30 juni 2015.

In beide cao's zijn afspraken gemaakt over o.a.:

- salarisverhoging van 1,2%;
- professionalisering;
- een nieuwe regeling duurzame inzetbaarheid (PO), respectievelijk levensfasebewust personeelsbeleid (VO), waarmee de BAPO werd afgeschaft.

Met name dit onderdeel van beide cao's bracht vlak voor de zomervakantie veel werk met zich mee voor de schoolleiding en de afdeling HR, omdat moest worden geïnventariseerd hoe elke medewerker in het nieuwe schooljaar 2014-2015 het persoonlijk budget van 40 (PO) of 50 (VO) uur wilde inzetten.

Voor het VO werd krachtens de nieuwe cao het Entreerecht van toepassing tot 31 juli 2015. Dit betekent dat een eerstegraadsbevoegde docent die op 1 augustus 2014 meer dan 50% van zijn lessen binnen de structurele formatie in de bovenbouw HAVO en/of VWO geeft, het recht heeft op een LD-functie met bijbehorende functiebeschrijving en taken behorende bij LD-niveau. Dit betekende

dat de schoolleiding diende na te gaan welke docenten aanspraak konden/wilden maken op het Entreerecht.

Bekwaamheidsdossier

Het bekwaamheidsdossier is een dynamisch document waaraan de leraar en de leidinggevende samen werken. Aan de hand van de inhoud van het dossier zijn beiden in gesprek over de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de leraar in relatie tot zijn bekwaamheid. Beoogd wordt dat in 2015 iedere leraar over een *bekwaamheidsdossier* beschikt. In 2014 zijn hiervoor de voorbereidingen getroffen. Bijna alle scholen hebben een keuze gemaakt ten aanzien van de inrichting van en de benodigde software voor het bekwaamheidsdossier. Met de GMR PO en VO is afgestemd welke informatie in het bekwaamheidsdossier wordt opgeslagen en welke in het personeelsdossier, waarbij in het personeelsdossier documenten worden gearhiveerd die gevolgen hebben voor het salaris of de rechtspositie van de leraar.

Gesprekkencyclus

In 2014 is, na instemming van de GMR PO en VO, stichtingsbeleid vastgesteld voor de vernieuwde gesprekkencyclus. Binnen een periodiek terugkerende cyclus voeren de direct leidinggevende en de medewerker een doelstellingengesprek, een functioneringsgesprek gecombineerd met een gesprek over het persoonlijk ontwikkelplan, en een beoordelingsgesprek. Voor medewerkers met een contract voor onbepaalde tijd geldt een cyclus van maximaal 3 jaar waarin alle gesprekken ten minste eenmaal worden gevoerd. Voor medewerkers met een dienstverband voor bepaalde tijd wordt de duur van de gesprekscyclus aangepast aan de duur van het contract om te kunnen beoordelen of een contract moet worden verlengd of niet. Ook kan de cyclus worden bekort als het functioneren van de medewerker daartoe aanleiding geeft. Bijna alle scholen zijn gedurende schooljaar 2014-2015 gestart met de invoering van de gesprekkencyclus conform het nieuwe beleid, of hebben de bestaande gesprekscyclus daaraan aangepast.

Professionalisering

De strategische agenda landelijk – zowel in de sectoren PO als VO – als onze eigen strategische agenda, legt steeds meer nadruk op professionalisering en deskundigheidsbevordering. In de nieuwe cao PO en VO 2014-2015 is het hoofdstuk over professionalisering van werknemers ingrijpend gewijzigd. In beide cao's is vastgelegd dat op bestuursniveau de kaders worden afgesproken waarbinnen de deskundigheidsbevordering en professionalisering in tijd en geld wordt gefaciliteerd. Met deze kaders dient de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad in te stemmen. Eind 2014 heeft de GMR VO dit gedaan. Begin 2015 worden de bestuurlijke professionaliseringskaders aan de GMR PO ter instemming voorgelegd. Op schoolniveau worden de kaders van het collectieve professionaliseringsplan jaarlijks inhoudelijk uitgewerkt in samenspraak met de PMR van de school. Voor de facilitering van de professionalisering in tijd en geld, vormt de cao het uitgangspunt.

Vanwege beide nieuwe cao's is de stichtingsbrede *Procedure scholingsfaciliteiten* vervallen en is deze vervangen door een nieuwe *Handreiking facilitering professionalisering* die in 2015 van kracht zal worden.

RLO heeft in 2014 een managementtraject afgerond voor de gehele schoolleiding. RLW heeft zich in 2014 georiënteerd op een training voor de schoolleiding in het kader van de invoering van de gesprekkencyclus die in 2015 zal plaatsvinden. De schoolleiding van ISH Primary heeft zich geschoold in het kader van de invoering van het bekwaamheidsdossier. De schoolleiding van het Rijnlands Lyceum Sassenheim zette in 2014 onbegeleide intervisie in als instrument voor deskundigheidsbevordering, nadat deze in 2013 begeleid had plaatsgevonden.

Als het gaat om collectieve scholing dan heeft op de Primary School van de ISH, de Elementary school van de ESH en de ENMS scholing

plaatsgevonden voor het gebruik van de iPad (ISH), Parnassys (ESH en ENMS) en software van Heutink (ENMS). Het Rijnlands Lyceum Sassenheim heeft ook de doelstellingen van de academische opleidingsschool behaald.

Daar waar sprake was van onbevoegdheid, is deze in kaart gebracht voor de gehele Stichting. In een enkel geval, vaak daar waar het buitenlandse diploma's betreft, is een opleidingstraject afgesproken.

Tot slot is in 2014 de verdere professionalisering en deskundigheidsbevordering van het HR team ter hand genomen. Niet alleen door teambuilding en intervisie, maar ook door vakinhoudelijke opleiding en het beschrijven van HR processen.

Digitalisering

In 2014 zijn vervolgstappen gezet voor de digitalisering van HR processen: E-HRM. Zo is de digitale loonstrook in 2014 aan alle medewerkers

beschikbaar gesteld. Met name in het internationale onderwijs kostte dit proces wat meer aandacht. Ook is op alle scholen het digitaal personeelsdossier ingevoerd. De papieren dossiers zijn gescand en zijn online beschikbaar gekomen voor de schoolleiding.

HR informatie

Het Business Intelligence systeem biedt de rectoren en directeuren informatie waarmee zij kunnen sturen op diverse aspecten gerelateerd aan inzetbaarheid en omvang van hun formatie. In 2014 zijn maand- en kwartaalrapportages verder verdiept met nog meer personeelsgegevens (o.a. ten aanzien van loonkosten en formatie). Dit proces van verdieping zal in 2015 zijn doorlopen. Hiermee worden de directieleden in staat gesteld adequaat te sturen en kunnen zij een goede invulling geven aan hun integrale managementverantwoordelijkheid.

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Verzuimpercentage en meldingsfrequentie

In 2014 is het verzuimpercentage voor de totale Stichting Het Rijnlands Lyceum 3,31%. Dit is 0,29 procentpunt lager dan 2013 (3,63%), maar bevindt zich nog niet op het niveau van 2012 (3,15%). Het lagere verzuimpercentage in 2014 komt vooral door minder kort (0-8 dagen) en lang verzuim (>366 dagen).

Het verzuimpercentage kent een bandbreedte van 0,83% (ESH Secondary) tot 8,37% (ENMS). Met name bij de ENMS heeft het langdurig verzuim (4,72%) een belangrijk aandeel in het totale verzuim. RLS en CSB hadden in 2013 te kampen met veel langdurig verzuim; zij hebben dit in 2014 weten terug te dringen.

Medewerkers meldden zich minder vaak ziek. De gemiddelde meldingsfrequentie is verder afgenomen van 1,6 (2012), via 1,3 (2013) naar 1,15 (2014). In 2014 kwam de meldingsfrequentie voor alle scholen niet boven de 1,45 en kende deze een bandbreedte van 0,46 (ESH Secondary) tot 1,44 (ISH Secondary).

Verzuimprotocol

Medio 2014 is een nieuw verzuimprotocol van kracht geworden na instemming van de GMR VO en PO. Kern van het verzuimprotocol zijn het stappenplan en de acties conform de Wet Verbetering Poortwachter in het eerste en tweede ziektejaar. Ook worden in het protocol de verschillende

actoren in het verzuimproces en hun rollen, taken en bevoegdheden toegelicht.

Specifieke aandacht gaat in het verzuimprotocol uit naar het *frequent verzuim* o.a. omdat dit een voorbode is van langdurig verzuim. Nadat de medewerker zich voor de derde keer binnen twaalf maanden hersteld heeft gemeld, voeren de leidinggevende en de medewerker een frequent-verzuimgesprek. Doel van dit gesprek is eventuele oorzaken van het frequente verzuim te achterhalen, oplossingen te bedenken en concrete afspraken te maken hoe in de toekomst het verzuim kan voorkomen worden. Het daadwerkelijk voeren van frequent-verzuimgesprekken is in 2014 op een aantal scholen gestart. In 2015 wordt dit op alle scholen uitgerold.

Module Verzuimmanager

In 2014 zijn voorbereidingen getroffen voor de implementatie van de digitale module Verzuimmanager. Deze module heeft als voordeel dat het verzuimproces wordt gedigitaliseerd en alle informatie op één centrale plek wordt geregistreerd en beheerd. De module is ingericht conform de verplichtingen van de Wet Verbetering Poortwachter en het Verzuimprotocol van SRL. De implementatie van de module is voorzien voor 2015 en start met een pilot op RLS.

Evaluatie bedrijfsarts

In 2014 vond een evaluatie plaats van de dienstverlening van de bedrijfsarts van Human Capital Care. Hierbij waren leidinggevenden betrokken en medewerkers die het spreekuur van de bedrijfsarts hebben bezocht. Dit heeft geleid tot afspraken op bepaalde onderdelen, waaronder een intensivering van het overleg van het sociaal medisch team. Dit bestaat uit de bedrijfsarts, schoolleiding en een

vertegenwoordiging van de afdeling HR. In 2015 wordt nagegaan of de afspraken zijn opgevolgd c.q. het gewenste effect hebben gehad.

Nota Arbobeleid

In 2014 is een beleidsnota over Arbobeleid voorbereid. De uitgangspunten en wettelijke verplichtingen met betrekking tot alle Arbo-aspecten – RI&E, BHV, Ongevallenregistratie, verzuimbeleid, dienstverlening bedrijfsarts, veiligheid & psychosociale arbeidsbelasting en arbeidstijdenbeleid – worden hierin beschreven. De beleidsnota wordt in 2015 aan de GMR PO en VO ter instemming aangeboden.

Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E)

In 2014 is de nieuwbouw van de ENMS gereed gekomen en heeft een aanvullende RI&E plaatsgevonden. Zodra de verbouwing van de ESH Secondary gereed is, zal ook hiervoor een aanvullende RI&E plaatsvinden.

Fiscale wijzigingen arbeidsvoorwaarden

Sofinummer

Door invoering van de Wet Basisregistratie personen (BRP) is het sofinummer per 6 januari 2014 komen te vervallen en vervangen door het Burgerservicenummer (BSN).

Pensioen/AOW

Per 1-1-2014 ging de pensioenpremie omlaag van 25,4% naar 21,6%.

De overgangspremie VPL kwam met ingang van 1-1-2014 volledig ten laste van de werkgever en verdween zodoende van de salarisspecificatie. De AOW leeftijd ging omhoog naar 65 jaar en 2 maanden.

Participatiefonds (PO)

Door tekorten in het fonds werd de premie per 1-1-2014 verhoogd van 3% naar 4%.

Sociale Verzekeringen

Met ingang van 1-1-2014 is een nieuwe premie ingevoerd voor de werkhervattingskas, hieronder vallen nu de premies voor WGA-vast, WGA-flex en ZW-flex. Het premiepercentage voor 2014 is 1,07%.

6 Huisvesting en Facilitair

Europese School Den Haag Rijnlands Lyceum

De tweede fase van de renovatie van de ESH voltrok zich in een snel tempo ondanks het feit dat de W-installateur halverwege het traject failliet ging. Met grote inzet door veel bedrijven lukte het toch om half augustus de 3de en 4de verdieping gereed te hebben zodat bij de opening van het nieuwe schooljaar met trots gezegd kon worden dat de ESH, na een volledige metamorfose, geschikt was voor zowel basisonderwijs als voortgezet onderwijs. Naast prachtige en functionele practicumlokalen werd ook de bibliotheek op de 4de verdieping getransformeerd naar een open studieruimte. Het hele gebouw werd voorzien van Wifi. In de

zomervakantie werd de lift geheel gedemonteerd en vervangen door een nieuwe lift. Alle kozijnen aan de sportveldzijde werden verwijderd en vervangen door nieuwe kozijnen met HR++ glas. Een bijkomend resultaat is dat er minder gas verbruikt wordt om het gebouw te verwarmen. In de kelder werd een lunch/lounge ruimte gecreëerd voor de leerlingen van het voortgezet onderwijs. Voor de buitenterreinen heeft de school een belangrijke zorgplicht. Alle bomen zijn in de maand augustus gekandaleerd. Door wildgroei was het noodzakelijk om alle populieren enorm terug te snoeien.

International School of the Hague

Ook dit jaar vonden weer nieuwbouwactiviteiten plaats op de ISH. Op een deel van de kleedkamers werd een compleet nieuwe fitnessruimte geplaatst en de kleedkamers zelf werden gerenoveerd en heringericht. In een kort tijdsbestek werden deze activiteiten naar ieders tevredenheid uitgevoerd.

Aan het eind van dit jaar werd gestart met het plan van eisen voor de nieuwbouw voor de Primary op de plek van de oude Marathon discotheek.

Eerste Nederlandse Montessori School

In het voorjaar werden de twee nieuwe multifunctionele ruimten opgeleverd. Via een verbindingsgang op de begane grond en eerste verdieping zijn deze ruimten met de 'oudbouw' verbonden. Na schooltijd maakt de kinderopvang gebruik van deze ruimten. Evenals op de ESH geldt ook voor de ENMS een zorgplicht voor de tuin. In samenwerking met een boomadviesbureau werd een plan van aanpak voor de tuin opgesteld. Voor dit plan werd door de gemeente een omgevingsvergunning verleend om de zieke bomen te mogen kappen. In het najaar is één en ander uitgevoerd. In het kader van de meerjarenonderhoudsplanung werd er geschilderd en de laatste problemen rond de elektrische installaties in de school opgelost.

Rijnlands Lyceum Wassenaar

Veel tijd werd besteed aan de afronding van de BRIM. Deze afkorting staat voor: Besluit Rijks-subsidiering Instandhouding Monumenten. Toen het Rijnlands Lyceum Wassenaar in 2008 verbouwd en gerenoveerd werd is er in dit kader, omdat het oude deel van de school een monumentale status heeft, een instandhoudingsplan gemaakt om een tegemoetkoming in de kosten voor het onderhoud van dit rijksmonument te verkrijgen. Dit instandhoudingsplan had een looptijd van zes jaar. In het laatste jaar, 2014, zijn alle planmatige onderhoudsvoorzieningen uitgevoerd.

Rijnlands Lyceum Oegstgeest

Elk jaar wordt er wel verbouwd of gerenoveerd in Oegstgeest. In de afgelopen zomervakantie is de bestaande personeelskamer 'op de schop' gegaan. Naast een uitbreiding in bruto vloeroppervlak kreeg de ruimte een complete *face lift* en een nieuwe inrichting. Ook de patio, de binnentuin, werd grondig aangepakt. Tegelijkertijd was in de

noordvleugel van de school een complete operatie gaande om tot verbetering van het binnenklimaat te komen. Naast de bestaande luchtbehandelingskast werd een tweede kast geplaatst op het dak. Luchtkanalen werden aangepast, omgelegd of toegevoegd met als resultaat dat beide verdiepingen nu hun eigen luchtbehandelingskast hebben. Het verschonen van de lucht in de lokalen voldoet nu aan de norm van klasse B frisse scholen.

Rijnlands Lyceum Sassenheim

Na bijna een jaar voorbereiding was het begin juli 2014 zover. De hele tweede verdieping werd voor een groot deel ontmanteld. Gangwanden werden voorzien van glazenpuien, lokalen gesloopt of gerenoveerd, installaties aangepakt en de vloerbedekking verwijderd. Alles stond in het teken van het realiseren van een nieuwe Bèta-vleugel op een dusdanige manier dat er nieuwe functionele ruimten zouden ontstaan met een laboratoriumachtige uitstraling. Door het inbrengen van frisse kleuren en veel licht is er een vleugel tot stand

gekomen die uitnodigt om les in te krijgen en een visitekaartje vormt hoe vandaag de dag lessen in biologie, scheikunde en natuurkunde kunnen worden gegeven.

Centraal Service Bureau

Voor dit bureau waren geen renovatieactiviteiten gepland. Helaas werd het bureau getroffen door een grote lekkage met als gevolg dat de complete dakbedekking moest worden verwijderd. Bij nader onderzoek bleek ook dat de luchtbehandelingskanalen niet goed waren aangesloten. Slechte afdichtingen zijn vervangen en dakdoorvoeren zijn waterdicht gemaakt.

Inkoop

In april begon het traject om alle nieuwe multifunctionals in de scholen geplaatst te krijgen. Met wat *ups-and-downs* is dit goed gelukt. Het *follow-you* principe werkt op alle machines en leidt tot duidelijk minder papierverbruik.

Voor RLO was er een Europese aanbesteding schoonmaak. Voor de ISH startte september de meervoudig onderhandse aanbesteding voor een bouwadviesbureau om het nieuwbouwtraject Marathon te begeleiden. In december werd de winnaar van de aanbesteding bekend.

Milieu en duurzaamheid

Op alle scholen wordt hier aandacht aan besteed. Enerzijds door stroom en gasgebruik te monitoren en anderzijds maatregelen te nemen om met name stroomverbruik terug te dringen. Denk hierbij aan het installeren van ledverlichting, bewegingsmelders en centrale uitschakeling PC's.

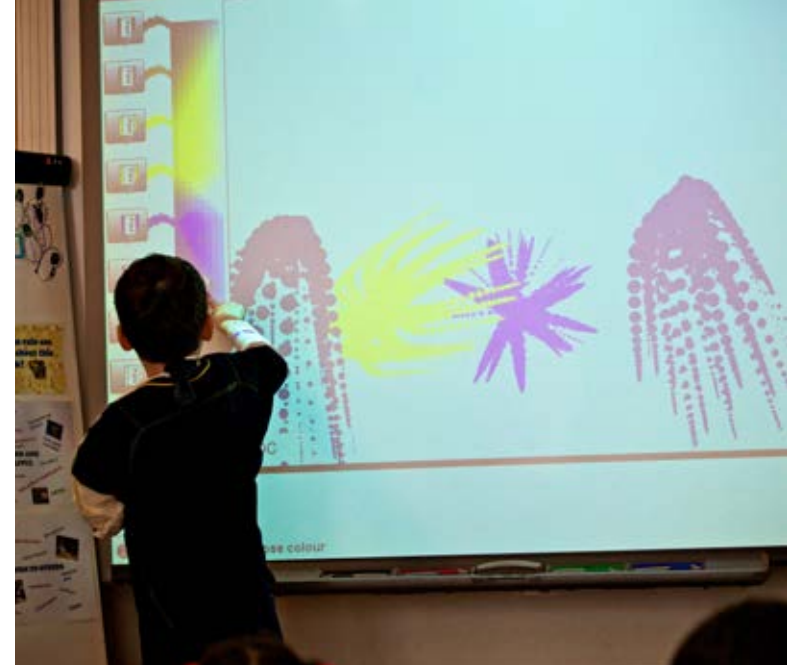
In overleg met buurtverenigingen heeft de Stichting de daken van de ESH en ENMS beschikbaar gesteld om zonnepanelen te plaatsen. Leerlingen kunnen via monitoren aflezen hoeveel kilowatt er per dag wordt opgewekt.

Zoals al gememoreerd is een afname in papierverbruik gerealiseerd door het *follow-you* principe.

Het scheiden van afval, niet alleen plastic en papier, maar ook glas en voedingsresten zou beter kunnen en voor 2015 een speerpunt kunnen worden binnen de scholen.

7 ICT

Het jaar 2014 is het eerste jaar dat SRL volledig gebruik heeft gemaakt van de vorig jaar geheel vernieuwde ICT infrastructuur. De stabiliteit en beschikbaarheid van onze informatie systemen is naar wens geweest. De samenwerking met onze externe ICT beheerder is verder geoptimaliseerd, maar zal aandacht blijven vragen ook vanwege de voortdurende ICT ontwikkelingen en wensen vanuit de scholen. Op het gebied van de informatievoorziening is in 2014 gestart met een nieuw systeem voor HR formatieplanning en taakbeleid (Foleta). In 2014 zijn de basisscholen gestart met de voorbereidingen voor de inrichting van het systeem in 2015; de ESH Secondary en ISH Secondary volgen in 2015. Met dit systeem wordt

het proces van formatieplanning en de inrichting van het taakbeleid verder geprofessionaliseerd. Dit jaar zijn ook al onze multifunctionele printer-systemen vernieuwd. Alle vestigingen maken nu gebruik van het zogeheten *Follow-you* print-systeem waarmee aanzienlijk op de kosten bespaard gaat worden.

Europese School Den Haag

In augustus 2014 is de ESH Secondary gestart. De lokalen en overige ruimtes van de 3^e en 4^e etage van de school zijn geheel gerenoveerd en daarbij voorzien van de benodigde Smartboards, PC's en

Wifi Access points zoals deze ook elders in het gebouw aanwezig waren. Directie, stafmedewerkers en alle leerlingen van de Secondary School maken nu ook allemaal gebruik van de betrouwbare en stabiele centrale ICT infrastructuur van de Stichting. Verder kunnen docenten en leerlingen gebruik maken van nieuwe laptops ter ondersteuning van de lessen.

International School of The Hague

Bij deze school is een aantal grote infrastructurele verbeteringen doorgevoerd waarmee de betrouwbaarheid en snelheid van het lokale netwerk is verbeterd. Alle oude switches zijn vervangen waarmee nu op alle netwerkcomponenten hardware support aanwezig is. Het netwerk biedt nu een snelheid van 1 Gbps tot op de vaste werkplekken. Ook is de (virtuele) firewall vervangen door een fysieke firewall die het grotere aantal internetconnecties zonder problemen aankan.

Verder werkt Primary year 6 nu ook met iPads. De iPads zijn eigendom van de ISH en blijven op de school. Secondary year 7 werkt eveneens met iPads. Deze werden in 2014 in bruikleen ter beschikking gesteld.

Communicatie en presentatie is zeker bij internationale scholen erg belangrijk. De school voelde de behoefte om in augustus 2014 een nieuwe website te lanceren die voldoet aan de huidige maatstaven van een internationale onderwijsinstelling.

Eerste Nederlandse Montessori School

Na de grote investeringen in 2013 voor de ICT infrastructuur, waarbij overal Smartboards zijn geplaatst en een goed netwerk is gerealiseerd, is in 2014 pas op de plaats gemaakt en heeft men zich beraden over de vervolgstappen op ICT gebied. Inmiddels is een dekkend Wifi netwerk gerealiseerd en zal een start worden gemaakt met het gebruik van tablets in de klas.

Rijnlands Lyceum Wassenaar

De ICT infrastructuur van deze school is geheel op orde. De school heeft in 2013 al een dekkend Wifi netwerk gerealiseerd. In 2014 heeft de school zich verder georiënteerd op het in gebruik nemen van laptops in het onderwijsprogramma en wat de randvoorwaarden daarbij zijn teneinde de onderwijs doelstellingen te behalen. In 2015 zal dit zijn vervolg krijgen.

Rijnlands Lyceum Oegstgeest

In 2014 hebben op deze school geen grote ICT investeringen plaatsgevonden. De toepassing van ICT in het onderwijs heeft zich hier met name gericht op het in gebruik nemen van de elektronische leeromgeving, te weten het systeem Moodle. Voor het jaar 2015 wordt een dekkend Wifi netwerk voorzien en mogelijk verdere invoering van laptops in de lessen.

Rijnlands Lyceum Sassenheim

Deze school heeft in 2014 verder onderzocht hoe ICT ingezet kan worden bij gedifferentieerd onderwijs en het zogeheten *blended learning* (combinatie van online leren en contactonderwijs). Ten aanzien van de benodigde infrastructuur is het Wifi netwerk verder uitgebreid waarbij de 2^e etage nu klassikale dekking heeft en er globale dekking is op de 1^e etage en de begane grond. Daarnaast zijn de lokalen van de gehele school voorzien van nieuwe beamers en kan men daar weer jaren mee vooruit. De oude beamers zijn volgens plan afgeschreven.

Centraal Service Bureau

De groei en ontwikkeling van onze scholen hebben ook hun weerslag op de processen en systemen die bij het CSB plaatsvinden c.q. in gebruik zijn. In dit kader is in 2014 een oriëntatie gestart naar het applicatielandschap van met name, onze financiële systemen. In de loop van 2015 zal dit verder worden verduidelijkt en resulteren in een hernieuwd en toekomstbestendig applicatieplan.

ICT Financiën

De ICT exploitatiekosten in 2014 bedroegen circa 1,2 miljoen euro. Daarmee komen deze kosten circa 50 duizend euro hoger uit ten opzichte van 2013. In 2013 bedroegen de ICT exploitatiekosten nog 1,15 miljoen euro. De voornaamste redenen voor de hogere kosten in 2014 zijn de extra uitgaven aan computers en hardware van met name de ISH en de ESH . Daarnaast waren er onvoorziene uitgaven aan websites en de vernieuwing van de *multifunctionals* (kopieermachines).

8 Financiën en Bedrijfsvoering

Exploitatie

Bestemming resultaat 2014

Het resultaat van 2014 van de Stichting Het Rijnlands Lyceum (SRL) bedraagt € 652.925. Van dit resultaat gaat een bedrag van € 609.568 naar de Algemene reserve en € 43.357 naar de Bestemmingsreserve. De Bestemmingsreserve is ten behoeve van de (ver-)nieuwbouw van het schoolgebouw van het Rijnlands Lyceum Sassenheim (RLS). Deze specifiek gevormde reserve is het gevolg van de doordecentralisatie-overeenkomst tussen de Stichting en de gemeente Teylingen. Jaarlijks krijgt RLS een bedrag van de gemeente ter dekking voor toekomstige nieuwbouw en tussentijdse verduurzaming van het schoolgebouw.

Staat van Baten en Lasten 2014 (in euro's)

	2014 Realisatie €	2014 Begroting €	2013 Realisatie €
Baten			
Rijksbijdragen	35.899.194	34.846.795	34.966.921
Overige overheidsbijdragen	271.966	165.500	260.056
Overige baten	17.740.423	16.910.318	15.033.498
Totaal baten	53.911.583	51.922.613	50.260.475
Lasten			
Personeelslasten	40.832.849	39.155.142	36.673.679
Afschrijvingen	2.360.865	2.392.224	2.056.923
Huisvestingslasten	3.354.793	3.160.000	3.089.093
Instellingslasten	6.587.294	6.120.387	6.047.684
Totaal lasten	53.135.801	50.827.753	47.867.379
Saldo baten en lasten	775.782	1.094.860	2.393.096
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	17.072	52.000	66.558
Financiële lasten	139.929	157.000	187.399
Saldo financiële baten en lasten	-122.857	-105.000	-120.841
Totaal resultaat	652.925	989.860	2.272.255

Realisatie 2014 versus realisatie 2013

Resultaat

Het exploitatieresultaat 2014 is ruim M€ 1,6 lager dan het resultaat van 2013 (inclusief de in december 2013 extra uitgekeerde middelen van ruim M€ 1,1 als gevolg van het Nationaal Onderwijsakkoord, het zgn. 'Herfstakkoord'). Het reguliere bedrijfsresultaat 2014, exclusief het 'Herfstakkoord' is k€ 360 lager dan 2013.

Baten

De baten zijn toegenomen met ca. M€ 3,6. De toename is toe te schrijven aan het hoger aantal leerlingen in het internationaal onderwijs (school fee en groeibekostiging door OCW). Daarnaast hebben de verhoging van het GPL (Gemiddelde Personele last), meer ontvangen lerarensubsidie en leerlinggebonden budget een rol in de toename van de baten gespeeld.

Lasten

De lasten zijn ruim M€ 5,2 hoger dan 2013. Dit is voornamelijk het gevolg van de toename van de personeelskosten. De International School of the Hague (ISH), zowel Secondary als Primary, heeft meer werknemers aangesteld dan begroot enerzijds als gevolg van de toename van het aantal leerlingen en anderzijds ten behoeve van de kwaliteit van het onderwijs.

Niet onvermeld moet blijven dat de ICT uitgaven voor 2014 hoger zijn dan die van 2013. De uitbreiding van de ICT infrastructuur en de behoefte aan meer ICT toepassingen hebben geleid tot deze hogere uitgaven.

Realisatie 2014 versus begroting 2014

De extra in dienst genomen werknemers bij de ISH, die niet in de begroting waren meegenomen, de gewenste investeringen (nieuwbouw) bij de ISH, als ook de start van de VO-afdeling van de Europese School Den Haag in september 2014, hebben geleid tot een verandering van het

Kengetallen	2014	2014	2013	*
	Realisatie	Begroting	Realisatie	2012 Realisatie
Exploitatie				
Rijks- en overige baten	53.911.583	51.922.613	50.260.475	47.728.860
Resultaat	652.925	989.860	2.272.255	1.599.543
Rentabiliteit %	1,2	1,9	4,5	3,4
Bijdrage OCW in baten	67,1	67,1	69,6	70,8
Kapitalisatiefactor	32,2	27,5	31,8	28,8
Personeelsfactor	75,5	75,4	73,0	72,0
Vermogen				
Eigen vermogen	10.531.129	9.960.087	9.878.204	7.605.949
Totaal vermogen	34.665.664	29.931.482	30.719.031	28.144.740
Solvabiliteit	30,4	33,3	32,2	27,0
Liquiditeit				
Liquide middelen	4.721.390	5.700.000	4.048.111	5.196.750
Netto werkkapitaal	-3.962.833	-3.771.395	-3.779.730	-3.980.310
Current ratio	0,74	0,71	0,72	0,69

* Exclusief Backershagen BV. Het resultaat in 2012 inclusief Backershagen BV bedroeg € 888.719.

begrotingsbeleid. Begrotingen zijn nu taakstellend. Hierdoor wordt het mogelijke risico op ongedekte uitgaven beperkt. En de Stichting verhoogt met deze afspraak de control over de bedrijfsvoering.

Exploitatie

Baten

De baten zijn in 2014 ten opzichte van de realisatie 2013 met ruim M€ 3,6 gestegen. Deze stijging (7,3%) is veroorzaakt door de toename van het aantal leerlingen. De stijging ten opzichte van de begroting is 3,8%.

Rentabiliteit

De rentabiliteit van 2014 is 1,2%. Dit is veel lager dan het gerealiseerde percentage in 2013 van 4,5%, maar in dat jaar speelde de in december uitgekeerde lumpsum bijdrage van OCW vanwege het zogenaamde 'Herfstakkoord' een grote rol van betekenis.

Ten opzichte van de begroting 2014 met een percentage van 1,9 is deze negatieve afwijking veroorzaakt door het in dienst nemen van werknemers bij de International School of the Hague. Het contingent aan extra in dienst genomen werknemers was gepland en begroot in het jaar 2017.

Bijdrage OCW en verhouding OCW met totale baten

De bijdrage van OCW in verhouding tot de totale baten is in 2014 is ten opzichte van de begroting 2014 gelijk gebleven, namelijk 67,1%.

De absolute toename van de totale baten in 2014 ten opzichte van zowel begroting als realisatie 2013 is voornamelijk te danken aan de toename van de groei van het aantal leerlingen in het internationaal onderwijs. Deze bijdrage, de zogenaamde school fee met een verplicht karakter is verankerd in de wetgeving en draagt daardoor bij in de reguliere bedrijfsvoering van de internationale scholen.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor is 32,2% (2013: 31,8%) en blijft daarmee ruim onder de door OCW maximaal gestelde bovengrens van 35%.

Vermogen

Solvabiliteit

De solvabiliteit (exclusief voorzieningen) is in vergelijking met 2013 gedaald van 32,2% naar 30,4%. De lening inzake de doordecentralisatie van het schoolgebouw in Sassenheim van ruim M€ 1,7 is op deze factor van invloed geweest.

Liquiditeit

Liquide middelen

De liquide middelen zijn in 2014 ten opzichte van de begroting € 980 lager.

Netto werkkapitaal

Het netto werkkapitaal is in 2014 ten opzichte van begroting gedaald met bijna € 200. De kortlopende schulden zijn sterker gestegen dan de toename van de vlottende activa.

Current ratio

De current ratio is 0,74 (begroting: 0,71). Deze ratio ligt binnen de bandbreedte die het Ministerie OCW hanteert, namelijk tussen de 0,5 en 1,5. Daarbij moet nog worden opgemerkt, dat de omvang van de vooruit gefactureerde school fee van het internationaal onderwijs per balansdatum de ratio negatief beïnvloedt. Het streven van de Stichting is uiteindelijk wel een ratio van 1,0.

Financiële bedrijfsvoering

De vraag of de financiële positie en met name de vermogenspositie toereikend is om bestaande en toekomstige risico's in de bedrijfsvoering te ondervangen, wordt beantwoord door de risico's te kwantificeren. Daarbij zijn de kans van optreden en de impact van het risico van belang. De borging van het proces om risico's te kwantificeren, te beoordelen en te verwerken maakt onderdeel uit van het interne risicobeheersingssysteem en de dagelijkse werking van de reguliere bedrijfsvoering van de Stichting.

Op een aantal deelgebieden van de reguliere bedrijfsvoering zijn verbeteringsprojecten gestart.

Project 'Contracten'

De huidige software voor het registreren van contracten wordt door de leverancier niet meer onderhouden en kent geen signaleringsfunctie voor de einddatum van een contract. Het project 'Contracten' legt middels een nieuwe database de overeenkomsten op een eenduidige manier vast. Tevens is in de software een signaleringsfunctie aanwezig, waardoor op een eenvoudige en doelmatige manier de benodigde informatie van de verplichtingen kan worden ontsloten. Dit project is in 2014 gestart en wordt voor de zomer 2015 in gebruik genomen.

Project 'Reductie inkoopfacturen'

Ten aanzien van de hoeveelheid en verwerking van inkomende facturen (op jaarbasis ca. 11.000), wordt gekeken hoe het aantal facturen naar beneden kan worden gebracht om daarmee kosten te besparen.

In dit project wordt ook meegenomen de mogelijkheid van het digitaal laten aanleveren van de facturen. Dit project is in het najaar van 2014 gestart en wordt afgerond in 2015 en vormt een onderdeel van het hieronder beschreven project.

Project 'ICT Landschap inventarisatie'

De financiële software wordt geïnventariseerd en beoordeeld op doelmatigheid in het kader van dienstverlening, efficiency en kosten. Afhankelijk van de uitkomst van deze inventarisatie wordt besloten of aanpassingen noodzakelijk dan wel wenselijk zijn (ingeval van het contractenbeheer en inkoopproces is dat noodzakelijk) of dat migratie naar een andere software (de 'Total solution') omgeving te prefereren is. De planning voor het in gebruik nemen van de nieuw in te richten omgeving is 1 januari 2016.

Bovenstaande projecten maken onderdeel uit van het verbeteren van de beheersing van de planning en controlcyclus en dragen bij aan een efficiëntere bedrijfsvoering van de Stichting.

Risicomanagement

Risicomanagement hoort voor een belangrijk deel thuis in de planning en controlcyclus van de Stichting. Bij het opstellen van de kaderbrief bij de begroting wordt een analyse gemaakt van de interne en externe omgeving. Op basis daarvan worden risico's ingeschat, beoordeeld en verwerkt in de begroting.

In de Toekomstparagraaf wordt nader ingegaan op de risico's, kwantificering daarvan en de maatregelen die hierop genomen zijn.

Toekomstparagraaf

Kengetallen personeel en leerlingaantallen

Personele bezetting in fte	2014	2015	2016	2017
Totaal	643,6	643,6	659,6	666,7
Management/directie	19,9	19,9	20,4	20,6
Onderwijzend personeel	439,3	439,3	450,2	455,1
Overige medewerkers	184,4	184,4	189,0	191,0
Leerlingaantallen	5.781	5.956	6.046	6.123

De Stichting verwacht ten aanzien van de personele bezetting de komende jaren een beperkte groei.

Deze toename van fte 2014-2017 bedraagt 23,1 fte (3,6%).

Voor het nationaal onderwijs is rekening gehouden met een stabilisatie of lichte daling, omdat het aantal leerlingen beperkt terugloopt.

Bij het internationaal onderwijs heeft de ISH al in 2014 geanticipeerd op de verwachte leerlingengroei voor de komende jaren door personeel aan

te nemen, dat feitelijk in de begroting van 2017 was voorzien.

De verwachte groei in 2017 ten opzichte van 2014 van het leerlingaantal bedraagt 343 leerlingen (5,9%). Deze groei zal bij de ISH en ESH plaats vinden. Voor beide locaties geldt dat de uitbreiding van de huisvesting noodzakelijk is, zowel voor Secondary als Primary.

Meerjarenbegroting

Staat / Raming van Baten en Lasten

De groei van het aantal leerlingen ten opzichte van 2014, met name in het internationaal onderwijs, zowel in het basis als in het voortgezet onderwijs, is verantwoordelijk voor de sterke toename van de Overige baten in 2015 (11,8%). Dit zijn de 'school fee' bijdragen. De Rijksbijdragen blijven hierbij achter vanwege de voorfinanciering (T-1 en T-2). Ook in 2016 is de verwachting dat deze groei doorzet. In 2017 vindt stabilisatie plaats.

	Realisatie 2014	Prognose 2015	2016	2017
Baten				
Rijksbijdragen	35.899.194	36.324.000	37.477.500	38.674.000
Overige overheidsbijdragen	271.966	228.000	212.000	210.000
Overige baten	17.740.423	19.826.500	21.664.500	22.465.000
Totaal baten	53.911.583	56.378.500	59.354.000	61.349.000
Lasten				
Personeelslasten	40.832.849	43.267.500	45.527.500	46.428.500
Afschrijvingen	2.360.865	2.460.000	2.443.000	2.394.000
Huisvestingslasten	3.354.793	3.473.000	3.570.000	3.418.000
Instellingslasten	6.587.294	6.219.000	6.419.000	6.514.500
Totaal lasten	53.135.801	55.419.500	57.959.500	58.755.000
Saldo baten en lasten	775.782	959.000	1.394.500	2.594.000
Saldo financiële baten en lasten	-122.857	-155.500	-185.000	-160.000
Totaal resultaat	652.925	803.500	1.209.500	2.434.000

Balans

De ontwikkeling van de groei van het eigen vermogen van de Stichting gaat in de komende jaren gestaag door. De toename van het eigen vermogen, uitgedrukt in de solvabiliteitsfactor (exclusief voorzieningen), loopt van 30,4% in 2014 naar verwachting op tot 38,4% in 2017. Hiermee blijft deze factor ruim boven de door het Ministerie OCW gestelde ondergrens van 30%. Deze toename wordt veroorzaakt door de verwachte groei van het aantal leerlingen, met name in het internationaal onderwijs.

Het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Het weerstandsvermogen (Eigen vermogen gedeeld door de Totale baten) is gebaseerd op de verschillende risicoprofielen van de scholen. Voor het nationaal onderwijs is het risico de afname van het aantal leerlingen (van 2014: 3.594 leerlingen naar 3.524 leerlingen in 2017) als gevolg van demografische factoren.

	Balans	Realisatie 31-12-2014	Prognose 31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017
Activa					
Materiële vaste activa		23.471.785	24.500.000	24.200.000	23.500.000
Totaal vaste activa		23.471.785	24.500.000	24.200.000	23.500.000
Vorderingen		6.472.489	6.800.000	7.200.000	7.500.000
Liquide middelen		4.721.390	4.600.000	6.500.000	8.000.000
Totaal vlottende activa		11.193.879	11.400.000	13.700.000	15.500.000
Totaal activa		34.665.664	35.900.000	37.900.000	39.000.000
Passiva					
Eigen vermogen *)		10.531.129	11.335.000	12.544.500	14.978.500
Voorzieningen		3.370.844	3.300.000	3.300.000	3.300.000
Langlopende schulden		5.606.979	6.900.000	8.000.000	8.100.000
Kortlopende schulden		15.156.712	14.365.000	14.055.500	12.621.500
Totaal passiva		34.665.664	35.900.000	37.900.000	39.000.000
*) Samenstelling Eigen Vermogen					
Algemene Reserve		10.204.608	11.035.000	12.294.500	14.778.500
Bestemmingsreserve		326.521	300.000	250.000	200.000
Totaal		10.531.129	11.335.000	12.544.500	14.978.500

Daarnaast speelt het risico van de kosten van grootonderhoud aan de gebouwen een rol. De voorziening grootonderhoud wordt jaarlijks getoetst en kent een planmatig meerjarenkarakter. De hoogte van deze voorziening is zowel nu als in de komende jaren toereikend en conform de hiervoor opgestelde verslaggevingsregels, namelijk twee keer de gemiddelde jaarlijkse uitgaven.

Voor het internationaal onderwijs is het risico gelegen in de minder beheersbare stroom van het aantal leerlingen. Deze kan immers afhankelijk zijn van economische en politieke factoren. Op het vlak van vestigingsbeleid en volumeomvang van bijvoorbeeld internationale organisaties is de Stichting afhankelijk van internationale ontwikkelingen en het beleid van de gemeente Den Haag. Om tegemoet te komen aan de groei van het aantal leerlingen voor het internationaal onderwijs wordt nieuwbouw gepleegd voor de International School of the Hague, zowel als gevolg van toename van leerlingen bij Secondary als Primary. De financiering van de nieuwbouw, het gedeelte van de investering dat voor rekening komt

van de Stichting, wordt middels een lening gedekt. Deze lening zal € 5 bedragen. De kapitaallasten worden gedragen door de inkomsten van het huidig internationaal leerlingenbestand en verwachte toename van het aantal internationale leerlingen (van 1.229 leerlingen naar een verwacht leerlingaantal van 1.550 in 2017).

Het risico van de ontwikkeling van de loonkosten van het personeel is beperkt als gevolg van de strakke maandelijkse monitoring van personeelsmutaties en de taakstellende begrotingen. Een stijging van loonkosten als gevolg van cao-aanpassingen, voor zover deze niet worden gecompenseerd door in de bekostiging, liggen buiten de invloedssfeer van de Stichting. Wel zijn er door de Stichting waar mogelijk maatregelen genomen, zoals op het gebied van het professionaliseringsbeleid en het ziekteverzuim, om mogelijke risico's te mitigeren. Daarnaast is voor het langdurig ziekteverzuim een voorziening getroffen.

Stichtingsbreed ontwikkelt het weerstandvermogen zich van 19,5% in 2014 naar 24,4% in 2017. Het streefpercentage ligt op basis van de voor de Stichting naar verwachting in te calculeren risico's op 25,0%.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft de begroting van 2015 vastgesteld en heeft daarbij kennis genomen van de meerjarenbegroting. De samenstelling van de meerjarenbegroting is conform de planning en controlcyclus tot stand gekomen. De overige beleidsvraagstukken en financiële zaken worden toegelicht in het 'Verslag van de Raad van Toezicht' op pagina 2 van dit jaarverslag.

Horizontale verantwoording

Het jaarverslag van SRL wordt vanaf het jaarverslag 2013 nog uitsluitend digitaal verspreid. We doen dit actief aan alle stakeholders en passief via de website. De verschillende overleggen worden expliciet uitgenodigd om over het jaarverslag de dialoog te voeren. Zo zal ook de gecombineerde GMR VO en PO met de bestuurder en de Raad van Toezicht het jaarverslag bespreken en daarmee het kalenderjaar 2014 evalueren.

Klachtenafhandeling

In deze paragraaf wordt uitsluitend gerapporteerd over klachten die door externe klachtencommissies gegrond worden verklaard. In 2014 zijn er geen klachten gegrond verklaard bij de Landelijke Klachtencommissie VO en PO, of de Klachtencommissie en Klachtenkamer Kinderopvang. Bij de Landelijke Klachtencommissie VO en PO is één klacht binnengekomen die ongegrond is verklaard. Bij het College voor de Rechten van de Mens (de voormalige Commissie Gelijke Behandeling)

is één casus voorgelegd, waarvan het College een gedeelte van de klacht gerechtvaardigd vond. Het betrof een casus over de noodzaak van het werken in een voltijds dienstverband als voorwaarde voor het kunnen solliciteren naar een leidinggevende functie binnen een van de scholen. Gelet op het ambigue oordeel dat het College hierover heeft verstrekt, heeft de Stichting in deze situatie het beleid niet kunnen aanpassen, maar zal zij in de toekomst in vergelijkbare situaties een en ander opnieuw beoordelen.

Externe vertrouwenspersonen ongewenst gedrag en integriteit

De externe vertrouwenspersonen van Centrum Vertrouwenspersonen Plus hebben het afgelopen jaar twee rollen vervuld.

In de eerste plaats hebben zij een bijdrage geleverd aan de professionalisering van de Interne Vertrouwenspersonen door twee

trainingsbijeenkomsten en een intervisiebijeenkomst te organiseren waarbij twee doelen centraal stonden:

- het samen brengen van de interne vertrouwenspersonen en het kunnen werken met de klachtenregeling.

- het verder professionaliseren van de interne vertrouwenspersonen door inhoudelijke vraagstukken te bespreken (casuïstiekbespreking). De tweede rol betrof het optreden als externe vertrouwenspersoon bij klachten over ongewenst gedrag en integriteit. Er is in dat kader geen beroep gedaan op de externe vertrouwenspersonen. Wel zijn zij vanuit hun rol als adviseurs tweemaal benaderd voor een adviesgesprek over een situatie rondom ongewenst gedrag.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad Voortgezet Onderwijs

De GMR houdt zich bezig met aangelegenheden die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle scholen. Daarbij volgt en controleert zij beleidsprocessen op stichtingsniveau. De GMR VO kijkt met een positieve blik terug op het afgelopen kalenderjaar. Over de mate en de kwaliteit van informatieverstrekking en de openheid door de bestuurder is de GMR tevreden. De samenwerking verloopt dan ook constructief en in een goede sfeer.

Een steeds terugkerend agendapunt bij de GMR vergadering is de gemeenschappelijke onderwijsvisie neergelegd in het strategisch beleidsplan. De SRL baseert haar beleid onder meer op het sectorakkoord dat gesloten is tussen VO-raad en het ministerie van OCW. Daarin zijn zeven ambities afgesproken die een leidraad zijn voor het strategisch plan van de SRL en de daaruit voortvloeiende schoolplannen. Verdergaande digitalisering, meer ICT, gedifferentieerd onderwijs,

kwaliteitsbewustzijn en -verbetering, brede vorming van leerlingen, plusdocument en meer samenwerking met hoger onderwijs zijn prioriteiten. Op schoolniveau zal moeten blijken welke speerpunten hieruit gekozen worden. Een kritiekpunt is dat in het sectorakkoord alleen ambities beschreven staan. Er staat niet in met welke middelen die ambities waargemaakt kunnen worden.

Er zijn maatregelen genomen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en op een hoger niveau te brengen op alle scholen, zoals de aanpak van de havo-problematiek bij RLO. Dat die inspanningen vruchten afwerpen, zien we aan de resultaten die de leraren met de leerlingen geboekt hebben op alle scholen, waaronder het verkrijgen van het predicaat excellente school voor RLW. Ook wordt in de GMR veel gesproken over de mate waarin en de snelheid waarmee de overgang naar digitale leer- en hulpmiddelen moet plaatsvinden. Daarvoor zal het leermiddelenbeleid

duidelijk geformuleerd moeten worden. De keuzes die daarbij gemaakt worden hebben consequenties voor zowel de investeringen in ICT en de scholing en deskundigheidsbevordering van personeel. De overeenkomst met Van Dijk voor leermiddelen loopt voor alle scholen tegelijk af. In 2015 zal begonnen worden met het zoeken naar de leermiddelenleverancier voor de komende jaren door een Europese aanbesteding.

Naast strategische onderwijszaken passeren ook veel personeel gerelateerde onderwerpen de GMR. De in de nieuwe CAO uitgewerkte functiemix- en Entreerechtregeling leidden tot veel overleg met school- en stichtingsbesturen. De functiemix is in 2008 ingevoerd om meer gekwalificeerde leerkrachten hoger te belonen om zo het leraarschap aantrekkelijker te maken. In 2010 kwam daar het Entreerecht bij. De functiemix bleek echter onbetaalbaar te worden en om de consequenties van deze regeling te bepalen heeft het Ministerie een rekentool ontwikkeld. Na DGO (Decentraal

Georganiseerd Overleg) met de vakorganisaties en de bestuurder en met gebruikmaking van de rekentool zijn er voor de vier VO scholen afspraken gemaakt. RLS moet 64% realiseren van de oorspronkelijke streefwaarde, RLW en ISH 66% en RLO 75%. Voor alle partijen was dit een aanvaardbaar en werkbaar compromis.

De GMR heeft instemming verleend aan de invoering van een gesprekkencyclus SRL. In een tijdspanne van maximaal drie jaar zullen minimaal eenmaal een doelstellingen-, POP-, functionerings- en beoordelingsgesprek plaatsvinden. De resultaten van die gesprekken worden bijgehouden in een bekwaamheidsdossier. Dit dossier kan een basis gaan vormen voor registratie in het lerarenregister. Met ingang van 2017 is er sprake van een verplichte inschrijving en moet dit register het sluitstuk vormen van een professionele keten van gesprekken en dossiervorming.

Met de invoering van een digitaal personeelsdossier heeft de GMR ook ingestemd. De GMR heeft er op gewezen dat het eigen dossier voldoende toegankelijk moet zijn voor het individuele personeelslid. Ook heeft de GMR instemming verleend aan het verzuimprotocol voor personeel.

Er is afgesproken dat dit protocol een jaar na invoering wordt geëvalueerd en waar nodig wordt aangepast. Geen instemming werd verleend aan het verzoek van de VO-raad aan de Stichting om personeelsgegevens aan de VO-raad door te geven.

Ieder kwartaal worden de resultaten van de Stichting besproken met de bestuurder, controller en de financiële commissie van de GMR. De voorgelegde stukken worden helder en open toegelicht. De GMR commissie rapporteert over deze besprekingen aan de gehele GMR. 2014 laat een positief beeld zien. De baten zijn hoger dan begroot, maar ook de lasten vielen hoger uit. Dit kwam vooral door de groei van het aantal leerlingen. Hierdoor stegen de schoolfee bijdragen, maar aan de lastenkant namen de kosten voor personeel en de verbouwing en uitbreiding van schoolgebouwen toe. De ontvangen gelden van het herfstakkoord 2013 hebben het resultaat verder positief beïnvloed. De vermogenspositie van de stichting is gezond en in lijn met de door de overheid vastgestelde hoogte van de ratio's. De begroting en de kwartaal-rapportages zijn voor de GMR ter informatie. De GMR adviseerde positief over de meerjarenbegroting.

In september vindt de jaarlijkse bijeenkomst met de Raad van Toezicht en GMR plaats waarin naast Stichtingszaken ook de ontwikkelingen in het onderwijs worden besproken. Doordat de termijn van RvT-lid de heer T.W. den Hoed afloopt per 1-10-2014, mag de GMR een voordracht doen voor een nieuw lid. Hiervoor is een GMR-commissie benoemd die zich intensief met de selectie heeft bezig gehouden. Deze procedure is begin 2015 naar tevredenheid afgerond.

Ook de GMR ontwikkelt zich voortdurend. Er worden nu twee aparte vergaderverslagen gemaakt: een verslag van de GMR overleg vergadering met de bestuurder en een GMR-verslag zonder de bestuurder. Er is afgesproken dat in de laatste vergadering van ieder schooljaar verkiezingen gehouden worden voor voorzitter, secretaris en vicevoorzitter. De stemprocedure is aangepast en het huishoudelijk reglement is aangepast.

De GMR heeft kennis genomen van het advies goede medezeggenschap. Meer aandacht is er voor scholing van GMR-leden.

Ook in de bezetting van de GMR zijn veranderingen opgetreden. Er is afscheid genomen van R. Schoone en A. Kaaks (RLW), mw. M. Lewis (CSB) en R. Martin (RLO). Daarvoor kwamen in de plaats C. Tibben (RLO), mw. J. Boissevain en P. van Putten (RLW) en mw. D. Schermer (CSB).

Naast de hiervoor genoemde onderwerpen is in het overleg tussen GMR en bestuurder aandacht geweest voor de ICT-overgang van ITIS naar OGD, de doordecentralisatie bij RLS, de zwaardere rol van de Raad van Toezicht, de start van de Europese school VO, het vak Chinees, de communicatie naar ouders op de ISH en de afschaffing van het fietsenplan.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad Primair Onderwijs

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad voor het Primair Onderwijs omvat een ouder- en personeelsvertegenwoordiging van de ENMS, de Primary School van de International School of The Hague en de Elementary School van de Europese School Den Haag.

De GMR PO heeft in 2014 viermaal met de bestuurder overleg gevoerd en eenmaal – gezamenlijk met de GMR VO – met de bestuurder en een aantal leden de Raad van Toezicht. Daarbij werd het Bestuursakkoord voor het primair onderwijs besproken en de verschillende manieren waarop de daarin genoemde onderwerpen als doorstroming, individualisering en ICT hun weerslag zouden kunnen hebben op de scholen van het Rijnlands Lyceum.

Ieder kwartaal werden de financiële resultaten en de ontwikkelingen op de drie scholen besproken met de bestuurder en de financieel controller. Ook werd de voortgang ten aanzien van het Strategisch Plan en het Advies 'goede medezeggenschap' met de bestuurder bediscussieerd. Ten slotte hield de GMR een evaluatie van zijn eigen functioneren.

In 2014 heeft de GMR PO instemming verleend op het bestuursformatieplan, het digitale personeelsdossier, bekwaamheidsdossier, de gesprekken-cyclus en het (eigen) huishoudelijk reglement. Ten aanzien van het jaarverslag over 2014 en de begroting 2015 werd positief geadviseerd.

Het overleg wordt als informatief en constructief ervaren en blijft een bijdrage leveren aan de samenwerking tussen de drie basisscholen, die door de GMR PO van harte wordt ondersteund.

**ONZE
SCHOLEN**

Rijnlands Lyceum Wassenaar

Strategie

Het Rijnlands Lyceum Wassenaar wil in alle opzichten een excellente school zijn.

De strategie is gericht op:

- Lessen die meer dan goed zijn
- Een relevant en aantrekkelijk aanbod aan extra lesprogramma's en buitencurriculaire activiteiten
- Een veilig schoolklimaat waar ieder zich gerespecteerd voelt
- Oog en zorg voor de individuele leerling
- Zorgzaam personeelsbeleid

Onderwijsvisie

Meer dan goed onderwijs

Het RLW werkt vanuit een duidelijke visie aan excellentie. De kernwoorden zijn: betrokken, opbrengstgericht en ondernemend, cohesie onder leerlingen en leraren (veilige school), leerlingbegeleiding op maat (oog voor verschillen) en een ruim aanbod aan excellentieprojecten.

De opbrengsten zijn robuust door de jaren heen:

stabiele slagingspercentages, goede CE-cijfers en zeer geringe verschillen CE-SE. De school werkt met een eigen kwaliteitszorgsysteem waarin de resultaten van leerlingen en groepen aan de hand van sociogrammen worden gemonitord. Er is een goede zorgstructuur met aandacht voor de individuele leerling en hulp bij leerbelemmeringen. 'De schoolorganisatie is strak geolied' (bron: Inspectierapport (2014)). Het RLW heeft een samenhangend en breed toegankelijk excellentieprogramma met drie pijlers: internationalisering, bèta en kunst. Het RLW is Junior en Senior TTO-school (certificatie Europees Platform) en biedt het International Baccalaureate Engels (certificatie IBO), biedt doeltaal-voertaal lessen moderne vreemde talen, internationaliseringsprojecten en Chinees (examenvak 2017). In de bèta- en kunstvakken werkt de school samen met het hoger onderwijs. De school werkt als lerende organisatie in een constante cyclus van concrete verbeterings- en vernieuwingsprojecten. Deze zijn gerelateerd

drs. J. Leuiken
rector

aan het waarderingskader van de Inspectie. De school maakt de opdracht 'meer dan goed onderwijs' waar. Dit blijkt uit het meerjaren-opbrengstenoverzicht van de Inspectie van het Onderwijs en de toekenning van het predicaat 'excellent' aan de havo voor 2013 en aan de havo en vwo voor 2014. Als sterk punt van de school benoemt de jury "het zeer brede onderwijsaanbod, vooral buitencurriculair (...) het excellentiebeleid, talentontwikkeling en uitdagend onderwijs door een breed aanbod en internationalisering." Over de medewerkers schrijft zij: "Het team is betrokken, de schoolleiding competent."

Kwaliteit

Opbrengsten

Het meerjarenopbrengstenoverzicht 2015 is gebaseerd op de resultaten van 2012, 2013 en 2014. De school wordt beoordeeld op vier kwaliteitsaspecten: rendement onderbouw, rendement bovenbouw, verschil CE/SE en gemiddeld cijfer CE.

De havo en vwo afdeling scoren op alle kwaliteitsaspecten boven het landelijk gemiddelde. Onderstaand overzicht toont de gemiddelde CE cijfers in 2013 en 2014 en de slaagpercentages in deze jaren.

	2013	2014	2013	2014
havo	6.7	6.3	96%	97%
vwo	6.6	6.6	96%	90%

Kwaliteit

Het kwaliteitszorgsysteem van de school monitort de examenopbrengsten en de periodieke opbrengsten van alle jaarlagen en groepen gedurende het schooljaar. De secties leveren daartoe periodiek gegevens aan de kwaliteitscoördinator aan. Met deze gegevens en de aanvullende gegevens van de sociogrammen per klas/groep worden in klassenbesprekingen interventies ten aanzien van de individuele leerling en de klas besproken door de afdelingsleider, mentor en vakdocenten.

De school heeft de didactische aanwijzingen van het vernieuwde waarderingskader van de Inspectie als nieuwe focus aan het kwaliteitszorgsysteem toegevoegd. Het waarderingskader is de basis voor het observatieformulier dat voor intervisie (collegiaal lesbezoek) is ontwikkeld. Een belangrijk waarderingsaspect is omgaan met verschillen in instructie en verwerking.

Onderwijstijd

De schoolleiding bewaakt de onderwijstijd aan de hand van het Inspectiekader en voldoet aan de wettelijke normen van de onderwijstijd.

Ontwikkelagenda

Speerpunten

De school heeft de volgende speerpunten:

1. Versterking van het bètaprofiel in de onderbouw door invoering van het vak praktisch technische natuurkunde in de brugklas en meer lessen voor scheikunde in klas 2 en 3 (schooljaar 16/17)

2. Invoering van het vak wetenschapsoriëntatie / Theory of Knowledge in klas 4 en 5 (schooljaar 15/16)
3. Invoering van opbrengstgericht mentoraat (vanaf schooljaar 15/16)
4. Verdere implementatie van het ICT-beleidsplan, invoering van (adaptieve) digitale leermiddelen en de doorlopende leerlijn digitale vaardigheden (vanaf schooljaar 15/16)
5. Verdere invoering van de kwaliteitsstandaard 'De Rijnlandse Les'.

Rekening houden met verschillen

Het onderwerp 'rekening houden met verschillen' is een belangrijk thema in de intervisie en onderwerp in de gesprekkencyclus met de docenten. Docenten werken er aan. Dat blijkt ook in de doelstellingsgesprekken.

Talentontwikkeling: aantrekkelijk aanbod

Er is op het Rijnlands Lyceum Wassenaar veel aandacht voor talentontwikkeling. De school

biedt extra bètavakken (wiskunde D, NLT), een Kunstklas met de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en 'native' programma's voor de moderne vreemde talen (Internationaal Baccalaureaat Engels, DELF Frans, Goethe Duits). Sinds 2013 is het extra lesaanbod verrijkt met het vak Chinese Taal en Cultuur. Het wordt mogelijk om hier examens (vwo) in te doen 2017-2018. Daarnaast wordt aan excellent studerende leerlingen de kans geboden om aan masterclasses deel te nemen: in eigen huis aan de Masterclass Economie, buiten school aan de verrijkingsprogramma's van de Universiteit Leiden en de TU Delft.

Rekenen en taal

De school bereidt de leerlingen door middel van de digitale lesmethode 'Got-it' voor op het rekenexamen. In de vakken Nederlands en Engels wordt conform de ERK criteria getoetst.

ICT en onderwijsinnovatie

Het RLW heeft een conferentie digitale leermiddelen georganiseerd waarvoor ook de andere vo-scholen in de Stichting zijn uitgenodigd. De conferentie hield een brede oriëntatie in op de ontwikkelingen in digitale leermiddelen en toetsing. Op de conferentie waren de belangrijkste uitgevers uitgenodigd. De conferentie heeft een versnellend effect op het ontwikkelingsproces in de school. Verschillende vaksecties beogen in het schooljaar 2015-2016 – startend met één leerlaag – geheel naar digitale leermiddelen over te stappen. Ook worden er vormen van digitale toetsing getest. Conform de investeringsbegroting bereidt RLW de aanschaf van voldoende 'devices' voor.

Aandacht voor maatschappelijke en sociale competenties

In het door de school ontwikkelde vak Culturele Geschiedenis van de Wereldgodsdiensten komen de leerlingen in aanraking met de diversiteit in religieus en cultureel leven. In de bovenbouw wordt de leerlijn van dit vak doorgetrokken in de vakken maatschappijleer en International Social Studies. Ook de andere vakken dragen aan bewustwording bij. In activiteiten zoals de Model United Nations (MUN) leren de leerlingen de wereld vanuit het perspectief van een ander land/ een andere cultuur kennen.

Internationalisering

Als Junior en Senior TTO school was het Rijnlands Lyceum Wassenaar ook in 2014 zeer actief in Model United Nations, Public Speaking en internationale samenwerkingsprojecten met partnerscholen in het buitenland. Het aantal schoolpartnerschappen is in 2014 uitgebreid:

in de Europäische Schule München (ESM) heeft de school een goede samenwerkingspartner gevonden voor leerlinguitwisselingsprojecten en wederzijdse schoolbezoeken. De ESM is een welkome aanvulling op bestaande partnerschappen in o.a. Engeland. Verder heeft het RLW een Memorandum of Understanding getekend met de Taizhou High School in China. Op schoolleidingsniveau is het RLW goed vertegenwoordigd in het TTO-netwerk en het Netwerk Chinese Taal- en Cultuur.

Relatie met primair onderwijs en vervolgonderwijs

Het Rijnlands Lyceum Wassenaar onderhoudt goede contacten met de basisscholen in Wassenaar en Voorschoten o.a. door deelname in het zogenaamde bovo (= overleg basisonderwijs-voortgezet onderwijs) en activiteiten in het kader van de Dag van de Talen. Op schoolleidersniveau zijn er korte lijnen naar de andere vo-scholen en de

basisscholen in de regio. De Wassenaarse Onderwijsraad is het overlegorgaan van alle scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs in Wassenaar, de schooladviesdienst, de gemeente en de wethouder onderwijs. De rector van het Rijnlands Lyceum Wassenaar is voorzitter van dit overleg. De decaan onderhoudt goede contacten met het HBO en de universiteiten. De school participeert in regionale voorlichtingsbijeenkomsten van het hoger onderwijs.

Rol in de omgeving en samenwerkingsverbanden

De school is goed ingekaderd in de gemeenschap. De school toonde zich actief in acties voor diverse maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld ten behoeve van de Stichting Make-a-wish en voor onderwijsprojecten in Ghana. Sommige activiteiten liggen dicht bij huis zoals bijvoorbeeld de ontvangst van ouderen uit Wassenaar en Voorschoten in samenwerking met de Stichting Zonnebloem. In deze en andere activiteiten

bevordert het Rijnlands Lyceum Wassenaar het actief burgerschap van leerlingen. De activiteiten vonden plaats in het kader van de maatschappelijke stage.

Het Rijnlands Lyceum Wassenaar participeert in het samenwerkingsverband 'Knelpunt Risicoregio Haaglanden'. De samenwerkende scholen ontwikkelen projecten ter bestrijding van tekorten aan leraren. In dit kader is de school de initiatiefnemer van het 'Duo Teaching Project', waarin senior en junior docenten elkaar stimuleren en ondersteunen. Het Rijnlands Lyceum Wassenaar is partner van het 'World Teachers Training Programme' (Iclon) voor het opleiden van leraren voor het tweetalig onderwijs.

Schoolklimaat

Veilige school

Uit tevredenheidsonderzoeken blijkt dat de leerlingen en ouders het RLW als een veilige en prettige school ervaren. Op het aspect veiligheid geven de

leerlingen de school een 8,7 de ouders een 8,2 (bron: Vensters voor Verantwoording). De sterke sociale cohesie en de kleinschalige schoolomgeving, waarin de menselijke maat voorop staat, liggen aan dit vertrouwen ten grondslag. De school beschikt over een pestprotocol en besteedt in de lessen aandacht aan (digitaal) pesten. Dit beleid blijkt effectief. Pesten is op het Rijnlands Lyceum Wassenaar 'not done'. De school heeft twee vertrouwenspersonen.

Leerlingenzorg

Het Rijnlands Lyceum Wassenaar werkt in de zorg voor leerlingen, met een vaste structuur en vaste programma's. De zorg gaat van begeleiding op mentorniveau tot aan de specialistische begeleiding vanuit het ZorgAdviesTeam. De school beschikt over twee zorgcoördinatoren. De school werkt samen met externe zorgpartners o.a. in het schoolmaatschappelijk werk (Stichting Kwadraad) en in de preventieprojecten (Stichting Voorkom). In de ondersteuning van leerlingen met

leerbelemmeringen werkt de school nauw samen met de SchoolAdviesDienst Wassenaar (SAD). De school en de SAD bieden gezamenlijk ondersteuningsprogramma's o.a. voor leerlingen met taalachterstand. De school beschikt over een goed functionerend expertiseteam dyslexie. Voor Passend Onderwijs participeert het Rijnlands Lyceum Wassenaar in het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO leiden. De rector van het RLW heeft ten behoeve van de scholen van dit samenwerkingsverband, het model voor het schoolondersteuningsprofiel passend onderwijs ontwikkeld. Het schoolondersteuningsprofiel wordt jaarlijks geactualiseerd en op de schoolwebsite en in de Schoolgids gepubliceerd.

Ouderparticipatie

De ouderparticipatie is geregeld in het ouderstatuut. Dit is gepubliceerd in de schoolgids. De participatie verloopt via de klassenouders, de ouderraad en de oudergeleding in de medezeggenschapsraad.

Ontwikkeling leerlingenaantal

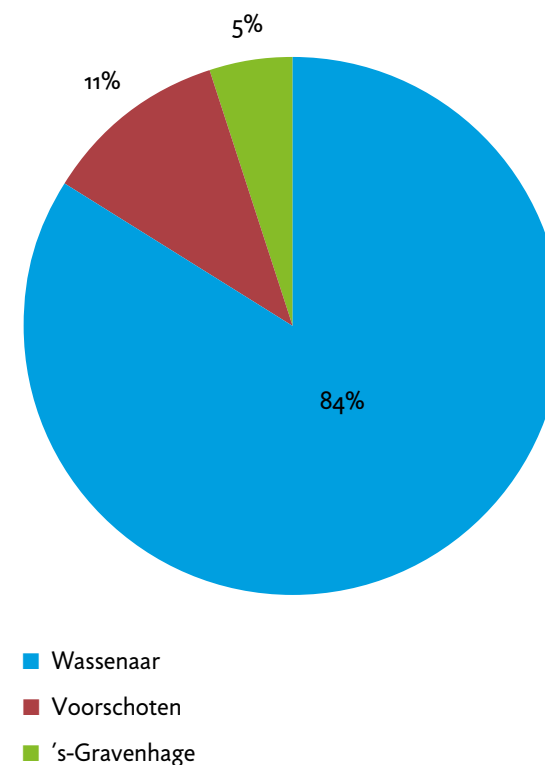
	vwo-havo-mavo	vwo-havo
2014-2015		771
2013-2014		731
2012-2013	726 (uitstroom laatste mavo-examenklas)	706
2011-2012	738	706
2010-2011	734	688
2009-2010	742 (laatste jaar volledige mavoafdeling)	680
2008-2009	692	622

Het bovenstaande overzicht toont de ontwikkeling van de leerlingenaantallen van de laatste zeven schooljaren. In het schooljaar 2010-2011 is de school gestopt met de mavo-instroom in de brugklas. In 2013 stroomde de laatste mavo-examenklas uit. De strategische keuze voor het

schoolmodel met uitsluitend vwo en havo blijkt – zoals beoogd – een betere basis voor een gezonde bedrijfsvoering en een meer evenwichtige ratio leerlingen-docent. De populatie havo-vwo toont in de afgelopen jaren een gestage groei. Naar verwachting zal de groei in het schooljaar 2015-2016 zich stabiliseren.

In 2014 zijn 146 nieuwe leerlingen als brugklasser ingestroomd. Ter vergelijking: in 2013, 2012 en 2011 was de instroom 137, 122 en 124 leerlingen. In de afgelopen jaren was reeds sprake van een dalende demografische ontwikkeling. De leerlingeninstroom ontwikkelt zich ondanks deze daling positief. Ook voor het schooljaar 2015-2016 hebben zich weer meer brugklasleerlingen aangemeld. De instroom wordt gekenmerkt door een grotere diversiteit in herkomst van basisscholen. In de prognose voor het schooljaar 2015-2016 rekt de schoolleiding met stabilisatie van het totaal aantal leerlingen op het huidige aantal.

Herkomst leerlingen Rijnlands Lyceum Wassenaar 2014-2015

Personeel en bedrijfsvoering

Ontwikkeling formatie

De formatie ontwikkelde zich in de afgelopen jaren als volgt: 2010: 59,5 fte, 2011: 56,6 fte; 2012: 56,4 fte en 2014: 56,37 fte (december). De formatie is dus stabiel. Ook voor het schooljaar 2015-2016 worden geen grote wijzigingen in de formatie verwacht. Vervanging wegens ziekte is in de formatie verwerkt.

In de afgelopen vijf jaar liep de formatie in aantal lessen terug van: 1067 lessen, 1049 lessen, 1037 lessen, 1028 lessen naar in 1027 in 2014. Dit wordt verklaard door een betere ratio docent/leerlingen. De lessentabel voor leerlingen is ongewijzigd. Voor het schooljaar 2015-2016 wordt gerekend met een stijging. Deze hangt samen met de toename van het aantal leerlingen.

Funciemix

Het Rijnlands Lyceum Wassenaar heeft de funciemix van meet af aan actief en inhoudelijk gefundeerd ingezet. Daardoor zijn de streefgetallen

steeds ruim gehaald. Conform het overleg met de vakbonden houdt het RLW zich aan de functie-mixdoelstelling van 66% van de oorspronkelijke doelstelling c.q. streefwaarden met handhaving van de bandbreedte. In dit kader hebben per 1-8-2014 de volgende benoemingen plaats gevonden:

- Aantal fte benoemd in LD
4,6 fte (7 docenten)
- Aantal fte benoemd in LC
5,0 fte (8 docenten)

Het RLW heeft daarmee de streefwaarde LD ruimschoots gehaald. Na inzet van de maximale bandbreedte is sprake van een surplus LD van 2,6 fte. Het RLW heeft de streefwaarde LC nagenoeg gehaald. Er is nog een vacatureruimte LC van 0,6 fte. Zie ook tabel 13 voor de ontwikkeling sinds 2008.

Werving en Publiciteit

Met een duidelijke huisstijl, opvallende campagnes, intensieve contacten met de basisscholen en

hartelijke open dagen en informatieavonden weet het Rijnlands Lyceum Wassenaar een groot publiek te bereiken. De eigen medewerkers en leerlingen spelen een belangrijke rol in de werving. Dit waarborgt authenticiteit en betrokkenheid. De PR van de school vernieuwt zich constant. De sociale media winnen aan betekenis voor de PR. Het schitterende jaarboek van de school is een uitstekend PR-middel. Dit boek vergt echter naast veel 'vrijwilligersmankracht' een aanzienlijke bijdrage uit het PR-budget. Voor het schooljaar 2014-2015 worden nieuwe publicatievormen onderzocht.

Huisvesting

De basis voor het onderhoud is het meerjaren-onderhoudsplan. Dit plan wordt jaarlijks bijgesteld. Het is een gedegen basis voor de raming van de onderhoudskosten en de investeringen in de komende jaren. Het plan loopt parallel met de voorziening onderhoud. In het plan is rekening gehouden met investeringen en onderhoud uit de subsidies vanwege de monumentstatus.

Deze zogenaamde Brim-gelden zijn in 2014 afgelopen. De school heeft een nieuwe aanvraag voor Brim-subsidie gedaan.

ICT

Het ICT-beleidsplan is de leidraad voor de ontwikkeling van ICT in de school. De belangrijkste aspecten zijn: invoering digitale leermiddelen, intensief gebruik Elektronische Leeromgeving (ELO), ontwikkeling doorlopende leerlijn ICT en vereenvoudiging communicatie. De uitvoering loopt volgens plan. In 2014 heeft het team twee scholingen betreffende de ELO gehad en heeft de werkgroep ICT de conferentie digitale leermiddelen opgezet (inmiddels uitgevoerd). Ook is een start gemaakt met de doorlopende leerlijn.

Duurzaamheid

Het Rijnlands Lyceum Wassenaar is gehuisvest in een Rijksmonument. Het monument bestaat uit een gebouwdeel uit 1939 en een deel uit 1952. Volgens de huidige normen zijn deze gebouwdelen

in energieverbruik niet duurzaam. Daar waar technisch mogelijk zijn al energiebesparende maatregelen toegepast. Vanwege de duurzaamheid behoeven de monumentale gebouwdelen op termijn structurele aanpassingen. De school wil in 2015 onderzoek laten doen naar gebouwelijke aanpassingen die tot structurele verduurzaming leiden.

Financiën

De school heeft het boekjaar 2014 financieel met voldoende positief resultaat (€ 171,652) afgesloten, te weten 2,8% van de baten. Het verwachte eigen

vermogen bedraagt na toevoeging van het resultaat € 650.000. Conform richtlijn dient het eigen vermogen door te groeien naar 20% van de jaarlijkse baten (€ 6 miljoen) resulterend in een beoogd weerstandsvermogen op termijn van € 1,2 miljoen. Voor het kalenderjaar 2015 zet de positieve lijn betreffende het resultaat door. De school ligt daarmee op koers: ingezet beleid kan worden gecontinueerd. Belangrijke variabelen blijven de leerlingenaantallen en de kosten voor huisvesting (onderhoud en energie).

Vrijwillige ouderbijdrage en TTO-bijdrage

De hoogte van de ouderbijdrage en de TTO-bijdrage zijn in 2014 ongewijzigd gebleven. De inkomsten uit de ouderbijdrage worden besteed aan extra leermiddelen, schoolactiviteiten voor leerlingen, extra ICT-voorzieningen voor leerlingen, reproductie en communicatie.

Verantwoording subsidies

Prestatiebox

De gelden uit de prestatiebox worden ingezet voor scholing personeel en voor innovatie- en kwaliteitsprojecten. Het scholingsbeleid is vooral gericht op opbrengstgericht werken, samenwerkingsprojecten tussen vakken en verdieping van vakkennis. Voor het tweetalig onderwijs is er gerichte nascholing Engels voor de 'non native' docenten. Voor de inzet van digitale leermiddelen is een werkgroep geïnstalleerd met de opdracht een meerjarenbeleidsplan te schrijven. Als innovatie- en kwaliteitsprojecten kunnen genoemd worden de brede inzet van Somtoday (ELO),

de doorontwikkeling van het rekenbeleid en dyslexiebeleid, de verdere implementatie van het vak Chinese Taal en Cultuur als examenvak, het werk van de projectgroep studievaardigheden en didactiek en de deelname aan de projecten School aan Zet en Excellente School. De middelen voor excellentie uit de prestatiebox worden breed ingezet ten behoeve van alle leerlingen in remedial teaching, rekenonderwijs, volgadviesysteemtoetsen tot en met klas 3, kwaliteitszorg en verrijkingsprojecten, waaronder samenwerkingsprojecten met universiteiten en internationalisering.

Doelsubsidie Knelpuntregio Haaglanden

De school heeft een start gemaakt met nieuwe samenwerkingsprojecten tussen vakken. Voor dit project 'Duo Teaching' ontvangt RLW een aparte subsidie van het Ministerie van OCW via het Samenwerkingsverband Knelpuntregio Haaglanden. De daarin samenwerkende scholen organiseren gezamenlijk projecten om het lerarentekort in de regio terug te dringen.

Medezeggenschap

De Medezeggenschapsraad van het Rijnlands Lyceum Wassenaar heeft in het schooljaar 2013-2014 vijf keer met de rector vergaderd. Er is een breed scala aan onderwerpen besproken: het Zorgplan, begroting en realisatie financiën, formatie, Passend Onderwijs (schoolondersteuningsprofiel), wijziging bevorderingsreglement, het statuut 'Leerlingenbestuur', Chinees als keuzevak en de verkorting van de zomervakantie voor docenten en de gevolgen voor de jaarplanning. Het overleg heeft in goede sfeer uitgebreid plaatsgevonden. De besluiten van de schoolleiding konden op een positief advies en instemming van de MR rekenen.

Interfaculteit School voor Jong Talent

De Hogeschool der Kunsten (Den Haag) is er al vele jaren van overtuigd dat het uiterst noodzakelijk is om te investeren in jonge mensen die zeer getalenteerd zijn op het gebied van de dans, muziek of beeldende kunsten. De Interfaculteit School voor Jong Talent (SvJT) is daarvan het meest verregaande voorbeeld. Op de SvJT, die sinds 1956 bestaat, combineren kinderen in de leeftijd van 10 tot 18 jaar hun reguliere school voor basisonderwijs, havo en vwo, met een intensief voortraject op het gebied van de dans, muziek en/of beeldende kunsten. Na dit traject stromen zij meestal door naar het hoger kunstonderwijs en velen gaan daarna een internationale carrière op het gebied van de kunsten tegemoet. De Hogeschool der Kunsten is de enige hogeschool in Nederland die deze faciliteit biedt. Zelfs in Europees verband zijn er slechts enkele vergelijkbare scholen te vinden. Vanaf 2006 worden de leerlingen voortgezet onderwijs ingeschreven via het Rijnlands Lyceum Wassenaar. Dit heeft een

tweeledig doel: enerzijds vallen de leerlingen in deze constructie onder de juiste formeel juridische structuur (WVO), anderzijds kunnen de SvJT en het Rijnlands Lyceum Wassenaar een verregaande inhoudelijke samenwerking vormgeven.

Op dit moment staan er ongeveer 120 leerlingen voortgezet onderwijs ingeschreven via het Rijnlands Lyceum Wassenaar. In mei 2010 bezocht de Inspectie van het Onderwijs de SvJT. Er was voor Inspectie geen aanleiding af te wijken van het

'basisarrangement'. Dit betekent dat er geen reden is om het toezicht te intensiveren. Het volgende inspectiebezoek zal plaatsvinden in mei 2015. Daarnaast beschikt de SvJT over een DAMU-licentie. Deze regeling is bedoeld voor scholen die toptalenten op het gebied van muziek en dans opleiden en biedt de school meer mogelijkheden om maatwerk te leveren (bv. door het geven van vrijstellingen of het aanbieden van een gespreid examen). De directeur van de SvJT is tevens voorzitter van de Stichting DAMU.

In 2011 is de School voor Jong Talent gestart met het ontwikkelen van een maatwerktraject voor zeer getalenteerde musici of dansers die het havo traject in 6 jaar zullen doorlopen. In het schooljaar 2012-2013 is een eerste groep leerlingen in dit 'has'-traject ('has' betekent 'havo-kans-klas') gestart. Het betreft een zeer kleine groep leerlingen (< 5). In 2014 hebben de eerste twee leerlingen die dit traject doorlopen hebben een succesvol staats-examen vmbo tl afgelegd. Daarvan is één leerling doorgestroomd naar het havo (zoals het has-traject veronderstelt) en de andere leerling is aangenomen op een conservatorium in het Verenigd Koninkrijk.

In 2014 zijn 2 leerlingen uit de havo niet geslaagd voor hun eindexamen. In het vwo waren alle leerlingen geslaagd. Het percentage eindexamen-leerlingen dat ná diplomering doorstroomt naar het nationale en internationale Hoger Kunst Onderwijs bedroeg 82% (van deze 82% stroomt

11% intern door van het 'has traject' naar de havo of van de havo naar het vwo)

Het Koninklijk Conservatorium (inclusief de SvJT), het Residentie Orkest en het Nederlandse Danstheater streven ernaar om in 2018 in een nieuw gebouw te worden gehuisvest. In de stad Den Haag worden de plannen voor dit gebouw steeds reëler. De School voor Jong Talent participeert in de verschillende werkgroepen die deze bouwplannen begeleiden.

In 2013 is er een intensief scholingstraject geweest voor alle docenten van de SvJT (incl. muziek/dans/beeldende kunst) onder leiding van het APS (algemeen pedagogisch studiecentrum). Gesprekstechnieken, professionalisering, organisatie en leerlingbegeleiding waren de hoofdonderwerpen. De scholing heeft geleid tot zeer concrete verbeterstappen die direct in werking zijn gezet.

In september 2014 is een vervolgtraject gestart dat de eerste scholingsronde doorzet en verder verdiept.

Ten slotte: ook dit jaar heeft de school weer talloze voorstellingen, exposities en muziekkuitvoeringen verzorgd. Hoogtepunt in 2014 was het concert voor H.K.H. Prinses Beatrix als dank voor haar grote betrokkenheid bij de kunsten.

drs. J.D.H. Swieringa
rector Rijnlands Lyceum Oegstgeest

Rijnlands Lyceum Oegstgeest

Strategie

In 2014 was het precies dertig jaar geleden dat Het Rijnlands Lyceum Oegstgeest (RLO) de strategische keuze maakte om zich te profileren als school met een internationale uitstraling door het aanbod van internationale programma's. Dertig jaar later is de school onverminderd trots op die historische profielkeuze. De school kiest daarbij bewust nog steeds voor het volledig geïntegreerde model: havo, atheneum, gymnasium, tweetalig atheneum, tweetalig gymnasium, Middle Years Programme en Diploma Programme in één gebouw, met één personeelsbestand en één heterogene leerlingenpopulatie. Het is onverminderd, regionaal en landelijk, een unieke formule, waarbinnen voor alle leerlingen gestreefd wordt naar maximale synergievoordelen. Strategisch is daarmee de positie van de school in de regio stevig verankerd; voor Nederlandse en internationale leerlingen (en hun ouders) speelt het internationale profiel een nadrukkelijke rol in het schoolkeuze proces.

Onderwijsvisie

Opbrengsten

Daarmee is een belangrijke pijler onder de missie en visie op onderwijs van de school geschetst. In het vernieuwde schoolplan 2014-2018 is de aandacht voor nationale en internationale maatschappelijke en culturele oriëntatie stevig verankerd. 'Meer dan goed onderwijs' betekent in de visie van RLO vooral ook 'meer dan les alleen'. Het is de ambitie van de school de leerlingen een zo breed mogelijke keuze aan programma's te bieden die erop gericht zijn ieders individuele talenten zo goed mogelijk te ontplooiën. Tweetalig onderwijs en de aanvullende programma's op de gebieden van kunst, sport en wetenschap zijn daar belangrijke uitingen van. Daarnaast verliezen we het belang van goede leerresultaten uiteraard niet uit het oog.

Kwaliteit

Opbrengsten

Het driejaarsgemiddelde van de Onderwijsinspectie leidde in 2013 tot een onvoldoende beoordeling voor de afdeling havo. De school heeft met voortvarende inzet het met de Inspectie besproken verbeterplan geïmplementeerd. Het geheel van de genomen maatregelen en de behaalde resultaten bij het centraal examen van 2014 waren voor de Onderwijsinspectie aanleiding het aangekondigde onderzoek naar kwaliteitsverbetering voor het najaar 2015 reeds in december 2014 af te leggen, zodat aan de school, vervroegd, weer een basisarrangement kon worden toegekend.

Aan het eindexamen havo 2014 namen 97 kandidaten deel. Voor het examen slaagden 82 leerlingen, waarmee het slagingspercentage havo 2014 gesteld werd op 85% (landelijk 88%). Het gemiddelde eindcijfer 6,5 leverde voor de afdeling een 3-positie (voldoende) op de meerjarenopbrengstenkaart van de Inspectie op. Aan het vwo eindexamen namen 103 leerlingen deel. Van hen slaagden er 87,

hetgeen het slagingspercentage bracht op 85% (landelijk 90%). Het gemiddelde eindcijfer 6,3 leverde voor de afdeling een 2-positie op de meerjarenopbrengstenkaart van de Inspectie op. Het opbrengstenoordeel voor beide afdelingen was daarmee in 2014 'voldoende'.

	2013	2014	2013	2014
havo	6.4	6.5	85%	85%
vwo	6.5	6.3	86%	85%

Het rendement onderbouw 2014 leidde op de meerjarenopbrengstenkaart tot een 3 positie. Het driejaarsgemiddelde was daarmee 'voldoende'. Op beide afdelingen, havo en vwo, noteerde de Onderwijsinspectie een 'gering verschil' in de verhouding schoolexamen cijfer – centraal examen cijfer (-0,16 en 0,1 respectievelijk). Hoewel de twee met 'onvoldoende' beoordeelde driejaarsgemiddelden (rendement onderbouw en CE cijfer havo) in 2014 werden weggewerkt, blijft

RLO werken aan de ingezette verbetertrajecten op beide afdelingen.

Aan het eindexamen Internationaal Baccalaureaat namen in mei 2014 46 kandidaten deel. 45 kandidaten slaagden voor hun diploma, hetgeen gelijk staat aan een slaagpercentage van 97%. De internationale afdeling van de school scoort daarmee andermaal een uitzonderlijk goed resultaat.

In het tweetalige vwo namen 79 kandidaten deel aan het moedertaalexamen Engels (Language A) van het Internationaal Baccalaureaat. Alle kandidaten slaagden voor dit examen (100%) en ontvingen daarvoor het *IB certificate*.

Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorgsysteem

In het verslagjaar is het kwaliteitszorgsysteem verder ontwikkeld. Als onderdeel van het 'verbeterplan opbrengsten' introduceerde RLO de zogenaamde sectiekaart (alle opbrengsten in alle afdelingen per sectie in één overzicht) als belangrijk instrument waarmee het onderwijsresultaat

gefocusd besproken en geanalyseerd kan worden. Daarnaast introduceerde RLO het kwaliteitszorgmodel van 'Kwaliteitscholen' als instrument waarmee de kwaliteitsontwikkeling op het niveau van de geledingen gemeten kan worden. Aanvullend op 'Vensters voor Verantwoording' werd met behulp van 'Kwaliteitscholen' in 2014 de tevredenheid onder ouders en leerlingen gemeten. De uitkomsten worden besproken in de teams, in de vaksecties, in resonansgesprekken met de leerlingen en in resonansgesprekken met de ouders. De uitkomsten van 'Kwaliteitscholen' vormden voorts de input voor de gesprekkencyclus zoals die is beschreven in het schoolplan. In 2014 paste RLO de gesprekscyclus aan van tweejarige naar driejarige cyclus. Sinds 2014 bestaat de cyclus uit een doelstellingengesprek, een functioneringsgesprek en een beoordelingsgesprek. De gesprekken worden gevoerd door de direct leidinggevenden (teamleiders OP en hoofden OOP).

Daarnaast is RLO in 2014 van start gegaan met vier collegiale coaches, waarmee een belangrijke aanzet werd gegeven tot intervisie. Voorts is ten aanzien van de begeleiding van nieuwe docenten een begin gemaakt met de ontwikkeling van een driejarig inductietraject voor iedereen die nieuw is op het RLO. De 'BOS-' (Begeleider Op School-) docenten nemen daartoe deel aan de Professionele Leer Gemeenschap van de Universiteit Leiden (ICLON).

Onderwijstijd

In 2014 lag de geplande onderwijstijd in alle afdelingen van de school ruim boven de wettelijke norm. Ziekteverzuim en incidentele lesuitval bleven in 2014 ruim onder het landelijk gemiddelde. Ter voorkoming van incidentele lesuitval had RLO drie onderwijsassistenten in dienst die ingezet worden wanneer er geen vervangende vakdocent beschikbaar is. Door reisactiviteiten en projectactiviteiten te concentreren in twee aangewezen weken kon de volledige onderwijstijd in de

resterende 36,5 lesweken geprogrammeerd worden; op schoolniveau was het verlies aan lestijd in 2014 minder dan 2%.

Ontwikkelagenda

Speerpunten

Maatwerk op leerlingniveau, aandacht voor verschillen en kansen bieden voor talentontwikkeling waren ook in 2014 voor RLO speerpunten van de ontwikkelagenda, zowel op het terrein van de begeleiding, als ook op het terrein van de didactiek. Het coachsysteem werd verder uitgewerkt en verbreed naar de gehele bovenbouw (havo en vwo). Het bètastudio programma van de onderbouw werd uitgebreid met het 'Leren over Leven' programma van de Universiteit Leiden. Excellente leerlingen (Nederlands en internationaal) namen deel aan het Pre-University programma van de universiteit. Op het terrein van burgerschap en

ontwikkeling van maatschappelijke competenties organiseerde RLO in 2014 een ruim aanbod aan activiteiten, van deelname aan de Model United Nations (MUN) conferentie in Den Haag tot maatschappelijke stageprojecten in de directe omgeving.

Digitalisering

In 2014 kregen alle docenten andermaal een iPad in bruikleen. Vaksecties maakten in toenemende mate gebruik van digitale leermiddelen die voor hun vakmethode door de uitgeverijen werden ontwikkeld.

Internationalisering

Internationalisering is voor het RLO een blijvend speerpunt. Schoolbreed volgden in 2014 436 leerlingen een van de tweetalige programma's (atheneum en gymnasium). Zij volgden allen een uitgebreid EIO (Europese en Internationale Oriëntatie) programma in een doorlopende leerlijn van klas 1 tot en met klas 6. De aanwezigheid

van 254 internationale leerlingen (48 nationaliteiten) vormde ook in 2014 een belangrijk platform voor internationale en culturele ontmoeting in de school. RLO organiseerde andermaal een uitwisseling met India. Alle vooreindexamenleerlingen namen in maart deel aan een onderwijskundige-/ culturele reis naar Marokko, Polen, Spanje, Frankrijk, Italië, Tsjechië of Engeland.

Relatie met basisonderwijs

In het verslagjaar onderhield RLO nauwe contacten met basisscholen in Oegstgeest, Leiden en alle omliggende gemeenten in de regio Rijnland. 138 basisscholen werden opgenomen in de communicatie over de toelating tot het brugjaar. RLO betrok leerlingen van 50 basisscholen uit de regio.

Samenwerking met Hoger onderwijs

Daarnaast het RLO een samenwerkingsrelatie met de Universiteit Leiden als partnerschool van het World Teachers Training Programme (ICLON) en als deelnemer aan de verdiepingsprogramma's

Lapp-Top en Pre University. In 2014 intensiverde de school de samenwerking met de Technische Universiteit Delft in het kader van studie ervaringsdagen voor leerlingen.

Schoolklimaat

Veilige school

RLO wil aan leerlingen en personeel een absoluut veilige leer- en werkomgeving bieden. Het algemene gevoel van veiligheid onder leerlingen en personeel is dan ook zeer hoog (in het verslagjaar niet anders dan in voorgaande jaren). RLO bood in 2014 voor leerlingen en personeel op het terrein van zorg en schoolklimaat ruime professionele ondersteuning in de vorm van vertrouwenspersonen voor het personeel, een zorgcoördinator voor de leerlingen, een vertrouwenspersoon voor de leerlingen, ondersteuning vanuit maatschappelijk werk (i.s.m. de GGD), Zorg en Advies Team begeleiding, dyslexie ondersteuning en orthopedagogie. In 2014 werden geen vertrouwenskwesaties gemeld. De zorgcoördinator noteerde een lichte stijging in het

aantal leerlingen met een eetstoornis. Er was een afname van het aantal leerlingen met dyslexie / dyscalculie. In samenwerking met Politie Hollands Midden voerde RLO in 2014 een algemene controle van in school aanwezige lockers uit. Er werd niets aangetroffen dat strijdig zou kunnen zijn met een gezond en veilig schoolklimaat. Er waren in 2014 geen formele klachten.

Extra begeleiding

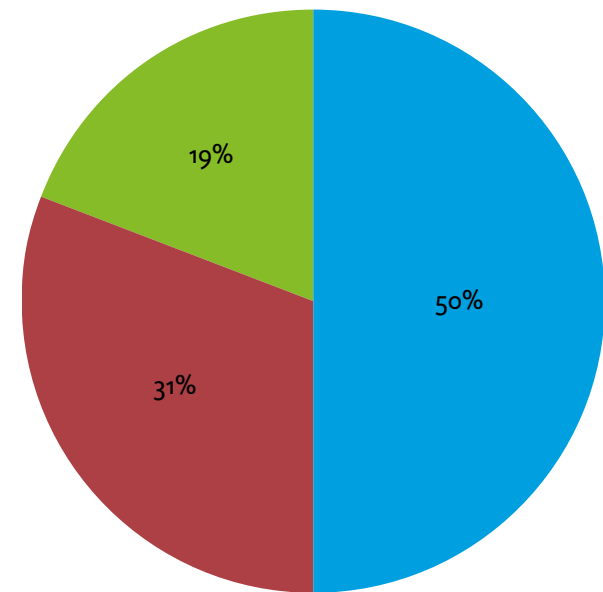
In 2014 ontving RLO leerlinggebonden financiering voor 7 leerlingen (tot 1 augustus 2014). De gelden werden geheel besteed aan orthopedagogische begeleiding en materiele aanpassingen.

Ontwikkeling leerlingaantal

Op 1 oktober 2014 (teldatum) waren 1434 leerlingen ingeschreven. Onder hen waren 21 zogenaamde VAVO leerlingen (onderwijs volgend bij het ROC Leiden). Het totale leerlingaantal bleef daarmee in 2014 nagenoeg stabiel. RLO hanteerde het gehele jaar een instroomstop in de hogere

leerjaren. Nieuwe leerlingen werden alleen tot de school toegelaten voor het brugjaar en voor de internationale afdeling. Tot het reguliere brugjaar werden 119 leerlingen toegelaten. Tot de tweetalige brugklas werden 78 leerlingen toegelaten. De leerling mutaties in de internationale afdeling leidde tot een totaal van 254 leerlingen. In beide afdelingen behield RLO in 2014 de grip op het marktaandeel. De demografische gegevens voor de periode 2015 -2018 laten een daling van de basisgeneratie in de regio zien. Naar verwachting zal dat ook bij RLO leiden tot verminderde instroom. Gezien de druk die er nu met 1434 leerling op het gebouw ligt zou dat voor RLO geen onwelkome ontwikkeling zijn.

Herkomst leerlingen Rijnlands Lyceum Oegstgeest 2014-2015

- Oegstgeest
- Katwijk
- Leiden

Personeel en bedrijfsvoering

Formatie en functiemix

De personele formatie is in de loop van 2014 licht gestegen van 118,25 FTE naar 120 FTE. In het langjarig overzicht is de formatieomvang nagenoeg stabiel. Het beleid ten aanzien van de gesprekkencyclus werd reeds onder het kopje kwaliteitszorg beschreven.

Onder invloed van het in de cao VO 2015 geregelde Entreerecht maakte RLO ten aanzien van de doelstellingen van de functiemix in 2014 de maximaal haalbare beweging. Per 1 oktober 2014 werd 4% van het onderwijzend personeel (OP) bezoldigd in schaal LB, 57% in LC en 39% in LD. Zie tabel 13 voor de ontwikkeling sinds 2008.

Scholing

In 2014 werd ruim € 80.000 besteed aan formele scholing van het personeel. In de internationale afdeling vormde daarbij de bijscholing over het nieuwe curriculum van het Middle Years Programme het belangrijkste speerpunt. In de Nederlandse afdeling stond de scholing vooral in het teken van opbrengstgericht werken en activerende didactiek. Ruim € 25.000 werd ingezet voor individuele scholing van vakdocenten en scholing op het terrein van leerlingbegeleiding. Voor internationale scholing werd ruim € 30.000 ingezet.

Werving en PR

De uitgaven voor werving en publiciteit beliepen in 2014 € 71.000. De belangrijkste posten waren daarbij de dagbladadvertenties, de busreclame, de voorlichtingsbrochures en de schoolgids.

Huisvesting

In 2014 werd een kwalitatieve verbouwing van de personeelskamer uitgevoerd. RLO werkte daarmee planmatig aan de kwalitatieve verbetering van het, inmiddels, 47 jaar oude gebouw, en beschikt nu over een inspirerende verblijfsruimte voor het personeel.

ICT

In 2014 werd op het gebied van de ICT uitrusting planmatig volgens afschrijving geïnvesteerd in de hardware.

Financiën

Het financiële jaar 2014 sloot het Rijnlands Lyceum Oegstgeest af met een positief resultaat van € 793.306.

Verantwoording subsidies

Prestatiebox

RLO ontving in het verslagjaar € 249.444 aan additionele subsidie in het kader van de zogeheten prestatiebox. De gelden zijn in zijn geheel aangewend voor kwalitatieve uitbreiding van de formatie. De school bekostigde uit de prestatiebox gelden extra lessen voor rekenvaardigheid en taalvaardigheid (0,8 fte), de aanstelling van vier collegiale coaches (0,4 fte), de intensivering van de leerlingbegeleiding in de bovenbouw van havo en vwo (2 fte), en de verhoging van de vaklessentabel in de bovenbouw van de havo.

Lerarenbeurs

Daarnaast ontving de school € 7.000 additionele subsidie in het kader van de lerarenbeurs. Deze middelen werden volledig aangewend voor vervanging van betrokken docenten.

Medezeggenschap

In het schooljaar 2013-2014 vergaderden directie en medezeggenschap zes keer met de voltallige directie. De medezeggenschap verleende instemming aan het formatieplan, het zorgplan, de schoolgids, de vrijwillige ouderbijdrage, het vernieuwde schoolplan 2014-2018, de vakantiespreiding en de aanpassing van het leerlingenstatuut. Daarnaast werd positief geadviseerd over de begroting.

Rijnlands Lyceum Sassenheim

Strategie

Het Rijnlands Lyceum Sassenheim (RLS) werkt vanuit een heldere beleidsvisie waarbij als uitgangspunt geldt dat de basis op orde moet zijn. De school verstaat daaronder: een professionele cultuur, opbrengstgericht werken en een financieel gezonde bedrijfsvoering. Een en ander is vastgelegd in het Schoolplan voor de periode 2014/15 - 2018/19. Speerpunten van beleid zijn de versterking van het bètaprofiel, differentiatie, versterking van de internationalisering en huisvesting. De ambitie van de school is in 2018 een situatie te hebben gecreëerd waarin talentontwikkeling tot bloei is gekomen: leerlingen, maar ook medewerkers functioneren op het voor hen passende niveau en zowel leerlingen als medewerkers zich veilig, erkend en gekend voelen. Deze meerjarenstrategie, zoals deze verwoord is in het Schoolplan, is leidend geweest voor het kalenderjaar 2014.

Onderwijsvisie

Het Rijnlands Lyceum Sassenheim is een school die:

- zich toelegt op optimale talentontwikkeling van leerlingen en medewerkers;
- onderwijs biedt dat leerlingen uitdaagt tot het behalen van het voor hen maximale onderwijsniveau;
- méér biedt dan kwalitatief goed onderwijs;
- onderwijs verzorgt met een solide basis en differentieert als dat mogelijk en/of nodig is;
- onderwijsprogramma's ontwikkelt en uitvoert die aansluiten bij het basisonderwijs met een sterke oriëntatie op de doorstroom naar het vervolgonderwijs;
- verschillen tussen leerlingen en medewerkers waardeert en op de juiste wijze inzet;
- een veilig schoolklimaat creëert en in stand houdt, waarbinnen normen en waarden gelden en heldere afspraken bestaan die consequent worden nageleefd.

mr. A. Verkade
rector

Het ontwikkelen en uitvoeren van onderwijs voor leerlingen tussen 12 en 18 jaar is een belangrijke maatschappelijke taak. Het vormt het fundament voor hun toekomst en voor die van de samenleving. Dat fundament wordt gefinancierd met overheidsgeld. Dat vormt een belangrijke reden zeer verantwoord om te springen met deze verantwoordelijkheid, die primair bij de middelbare school ligt. De opdracht aan onze school luidt: maximale inzet van beschikbare middelen met als doel onze leerlingen kansen bieden om optimaal hun talenten te ontwikkelen.

Het Rijnlands Lyceum is een 'algemeen bijzondere school'. Dat betekent onder meer dat de school wil bijdragen aan de vorming van leerlingen als volwaardig burger in een internationale samenleving. Het leerproces is gericht op het begeleiden van persoonlijke keuzes van de leerling.

De school heeft de taak gedegen funderend onderwijs te verzorgen dat zich richt op de eisen van de huidige en toekomstige samenleving. Dit houdt in

dat leerlingen zowel op het gebied van kennis als op het vlak van vaardigheden erop kunnen vertrouwen dat ze aan het einde van hun leertraject op onze school meer dan voldoende zijn toegerust om een vervolgstudie met succes te doorlopen en aan de veeleisende en complexe maatschappij deel te nemen. Daarom zullen wij de leerlingen leren op de meest doeltreffende wijze kennis te vergaren en daartegenover een kritische houding aan te nemen. Tevens willen wij onze leerlingen inspireren en ondersteunen bij het ontdekken en ontwikkelen van hun individuele talenten.

Het Rijnlands Lyceum Sassenheim wil binnen haar onderwijs gebruik maken van verschillende manieren waarop de school leerlingen leert leren, waarbij we ernaar streven het beste uit de individuele leerling te halen. Om die reden zal het onderwijs vakinhoudelijk en vakdidactisch steeds in ontwikkeling zijn. Een passende pedagogische omgeving is daarbij een voorwaarde. Dit betekent

allereerst dat wij zorgen voor kwalitatief zeer goed onderwijs op alle niveaus. Het opleiden en ontwikkelen van leerlingen tot zelfstandige en maatschappelijk goed geïnformeerde individuen vergt echter méér dan alleen goed onderwijs bieden en daarin onderscheidt het Rijnlands Lyceum Sassenheim zich van andere scholen. Wij leiden de leerlingen op tot mondiale burgers, de inzet van internationaliseringsprogramma's draagt daartoe bij. Daarnaast bieden wij extra programma's en activiteiten op het gebied van sport, cultuur en ontspanning waarbij onze leerlingvereniging een belangrijke plaats inneemt.

Het Rijnlands Lyceum Sassenheim wil zowel leerlingen als medewerkers uitdagen om hun aanwezige talenten aan te boren en optimaal in te zetten. Alleen op deze wijze kun je het beste uit mensen halen. 'Het beste halen uit leerlingen en personeel' betekent dat goed wordt gekeken naar de drijfveren en talenten. 'Het beste' is ook breder

dan de hoogste kwalificaties of beste carrières; het betekent dat je op school zodanig wordt begeleid, uitgedaagd en gefaciliteerd, dat je je talenten kunt ontplooiën. De school wil onderwijs bieden dat zeer getalenteerde leerlingen uitdaagt en rekening houdt met het verschil in leren tussen jongens en meisjes. ‘Omgaan met verschillen’ in de breedste zin van het woord is derhalve een belangrijke voorwaarde. Voor leerlingen betekent het dat mentorbegeleiding en loopbaanoriëntatie heel stevig verankerd is in de schoolloopbaan. Voor personeel betekent het dat persoonlijke en professionele ontwikkeling in het werk een belangrijke plaats inneemt.

Kwaliteit

Opbrengsten

Het Rijnlands Lyceum Sassenheim verwierf van de Inspectie een basistoezichtsarrangement voor alle opleidingen. Met gepaste trots worden hierna de gemiddelde CE examenresultaten en slagingspercentages over 2014 gepresenteerd.

De gemiddelde CE resultaten zijn op alle drie de afdelingen onverkort voldoende/goed.

	2013	2014	2013	2014
mavo	6.5	6.7	98%	97%
havo	6.8	6.6	96%	96%
vwo	6.6	6.8	95%	95%

In de opbrengstenkaart 2015 valt te lezen dat het rendement onderbouw in 2014 op 103% staat. Het rendement bovenbouw voor het vwo is in 2014 gestegen naar 77% (goed). Voor mavo is dit gestegen naar 91%, de havo daalde licht naar 70% (is gemiddeld).

De gemiddelde CE cijfers zijn prima. Uitstekend voor de mavo, goed voor de havo en uitstekend voor het vwo. Het SE-CE verschil over drie jaar is voor alle afdelingen goed. De TTO-leerlingen scoorden gemiddeld 0,60 punt hoger dan de reguliere vwo leerlingen (7,1 tto, 6,5 regulier).

Uiteraard was het verschil CE Engels tussen tto en regulier vwo het grootst: 7,6 tto versus 6,8 regulier. Alle TTO leerlingen zijn geslaagd voor het internationale IB English examen.

Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorgsysteem

De school werkt op basis van het kwaliteitszorgmodel van ‘Kwaliteitscholen’. Er wordt jaarlijks een plan opgesteld op welke afdelingen en jaarlagen enquêtes van Kwaliteitscholen worden uitgezet. Standaard wordt de tevredenheid onder ouders en leerlingen van de derde klassen gemeten. Dit jaar is wederom de tevredenheid onder leerlingen en ouders van de eindexamenklassen gemeten. De uitkomsten worden geanalyseerd en de betrokken conrectoren en jaarlaagcoördinatoren formuleren verbeterpunten die in het nieuwe schooljaar worden gerealiseerd. De uitkomsten van de tevredenheidsenquêtes onder leerlingen en ouders zijn besproken met de ouder- en leerlinggeleding van de MR en de leerlingenraad.

Planning & control

De planning- en controlcyclus is geïmplementeerd. Het jaarlijkse activiteitenplan wordt door de conrector organisatie gemonitord en de verantwoordelijken voor de activiteiten stellen indien nodig plannen bij. In mei vindt de eindevaluatie plaats en op basis van deze evaluatie wordt het activiteitenplan voor het nieuwe schooljaar opgesteld en de daarvoor noodzakelijke financiële en formatieve consequenties inzichtelijk gemaakt.

Opbrengstgericht werken

De school werkt vanuit de principes van 'opbrengstgericht werken'. Opbrengsten worden geanalyseerd en leiden zonodig tot gerichte interventies in het curriculum, didactische aanpak of mentorgesprekken. In de ontwikkeling van dit onderwerp naast het onderwerp 'rekening houden met verschillen/differentiatie', laat de school zich ondersteunen door School aan Zet.

Onderwijstijd

De geplande onderwijstijd voor onder- en bovenbouw was ruim binnen de wettelijke voorschriften. De realisatie van de onderwijstijd was >95%. Er is gestuurd op het terugdringen van lesuitval. Er wordt gewerkt aan de planning van de onderwijstijd per cohort, een en ander conform de nieuwe wet op de onderwijstijd, die met ingang van het schooljaar 2015-2016 van toepassing is.

Ontwikkelagenda

In 2014 was de beleidskeuze van de school om zich te richten op de optimale ontwikkeling van talenten van leerlingen en medewerkers nog onverkort van kracht. Een en ander is zichtbaar in de beleidsontwikkeling en implementatie van de volgende punten, zoals ook vastgelegd in het nieuwe Schoolplan.

Omgaan met verschillen

Het speerpunt 'omgaan met verschillen'/differentiëren is in een nieuwe ontwikkelingsfase ingegaan. De nadruk ligt in deze fase op de deskundigheidsbevordering van docenten. Secties ontwikkelen programma's en werken als een professionele leer-gemeenschap. Op de onderwijisdag van november is er sectieoverstijgend gewerkt: bètavakken, gammavakken, talen en kunst/lichamelijke opvoeding.

Hoogbegaafdheid

De begeleiding van hoogbegaafde en getalenteerde leerlingen is onderdeel van de begeleidingsstructuur. Groepsgewijs en individueel worden leerlingen begeleid door daartoe opgeleide docenten. In het najaar van 2014 hebben de eerste masterclasses plaats gevonden (onderzoek naar verzetshelden van Sassenheim, Sterrenkunde, Franse literatuurgeschiedenis). Wederom hebben leerlingen meegedaan aan Pre-University/lap

topprogramma's van de Universiteit Leiden. Zeven TTO leerlingen hebben deelgenomen aan de *junior speaking contest*. Leerlingen hebben ook deelgenomen aan internationale Model United Nations conferenties.

Bèta en science

Er is een visie op het bètaonderwijs geformuleerd. Op basis van deze visie heeft in de zomer een renovatie van de bovenverdieping van het schoolgebouw plaatsgevonden. In het schooljaar 2014/2015 is de nieuwe bètavleugel in gebruik genomen. Het bètalab, waar leerlingen zelfstandig onderzoek/proeven kunnen uitvoeren, wordt optimaal gebruikt.

Digitalisering

In het schooljaar 2014/15 is er maximaal ingezet op de ontwikkeling van digitale concepten/leermiddelen. ICT is een uitstekende vorm om differentiatie in onderwijsprogramma's te realiseren.

Docenten volgen de opleiding e-coach (3 afgerond, 4 gestart). Deze e-coaches ondersteunen collega's en zijn binnen hun sectie verantwoordelijk voor de ontwikkeling van digitale programma's. Met ingang van schooljaar 2014/15 is de elektronische leeromgeving 'It's Learning' geïmplementeerd. Plannings, huiswerk,(diagnostische) toetsen, opdrachten, links, filmpjes etc. zijn voor de verschillende vakken/jaarlagen opgenomen. Voor docenten is een databank met goede voorbeelden beschikbaar. In het verlengde van het ICT-beleid werken de secties aan hun leermiddelenbeleid voor de komende vijf jaar (mede in verband met de Europese aanbesteding in het najaar van 2015).

Aandacht voor maatschappelijke en sociale competenties

Het beleid met betrekking tot burgerschap en maatschappelijke 'dienstverlening'(stage) is inmiddels geïmplementeerd. In de onderbouw vinden per jaarlaag brede activiteiten plaats

(acties voor goede doelen, Europadagen). In de bovenbouw vinden individuele activiteiten plaats die de band met maatschappelijke organisaties in de regio zeer versterken. De sectie maatschappijleer/ maatschappijwetenschappen evalueert het onderwijs en de activiteiten op het gebied van burgerschap en ontwikkelt voor schooljaar 15/16 een nieuw beleid.

Internationalisering

In de derde klassen heeft het Comenius project met Frankrijk, Spanje en Finland een vervolg gekregen. Voor de uitwisselingen in de vierde klassen is een grootschalig programma goedgekeurd ter verkrijging van de zogeheten Erasmus+ subsidie voor drie jaar. Een samenwerking voor deze drie jaar met Zweden, Finland en Italië ligt hieraan ten grondslag. Met de partners uit Duitsland en Roemenië hebben eveneens uitwisselingsprogramma's plaatsgevonden.

Relaties met basisonderwijs

Ten aanzien van de relatie met het basisonderwijs was in 2014 sprake van ongewijzigd beleid, uitgaand van een warme overdracht tussen de basisschool en RLS. Het betrof daarbij het schooladvies in combinatie met CITO-resultaten. Ook de aparte toelatingsprocedure voor tto en de sport- en cultuurklas is gehandhaafd.

Overige samenwerkingsrelaties

De samenwerking binnen de academische opleidingsschool ROS Rijnland is succesvol voortgezet. In 2014 is de voorbereiding van de accreditatie die in 2015 plaats vindt, gestart. De projecten van het platform Risicoregio Rijnstreek hebben hun tweede jaar doorlopen. Acht medewerkers hebben het traject 'Halverwege' bedoeld voor docenten/ medewerkers die halverwege dan wel aan het einde van hun onderwijsloopbaan zijn, gevolgd. Twee docenten zijn de 'train de trainer' cursus gestart.

Dit jaar is het zogenoemde 'inductieprogramma' voor startende leraren ontwikkeld en in augustus gestart. In samenwerking met de opleiders van het ICLON, TU Delft en Hogeschool Rotterdam is het driejarig programma voor startende docenten ontwikkeld. Hierbij is de werkvorm van de Professionele Leer Gemeenschap (PLG) gebruikt. De BOSen (begeleiders op school) van de school participeerden in de PLG. De opleidingscoördinator is de begeleider van een PLG. Voor RLS wordt een op de school toegeschreven programma voor drie jaar ontwikkeld, de uitvoering van het eerste jaar is in augustus 2014 gestart.

Schoolklimaat

Veilige school

Het zorgteam, bestaande uit de zorgcoördinator, orthopedagoog, dyslexiecoach, een maatschappelijk werker (vanuit Kwadraad) vertrouwenspersonen, docenten en ambulante begeleiders die leerlingen met een leerlingebonden financiering ('rugzakje') begeleiden, vormt een hecht team. Dit team zorgt ervoor dat leerlingen de juiste begeleiding krijgen wanneer dit nodig is en voorkomt hierdoor dat er leerlingen uitvallen en worden geregistreerd als voortijdig schoolverlater. Uit leerling- en oudertevredenheidsenquêtes blijkt ieder jaar weer dat de begeleiding positief gewaardeerd wordt en dat er in hoge mate een veilige sfeer wordt ervaren. De schoolleiding ontving in het verslagjaar geen signalen van de vertrouwenspersonen over negatieve trends en ontwikkelingen binnen de school. De school hanteert een actief antipestbeleid.

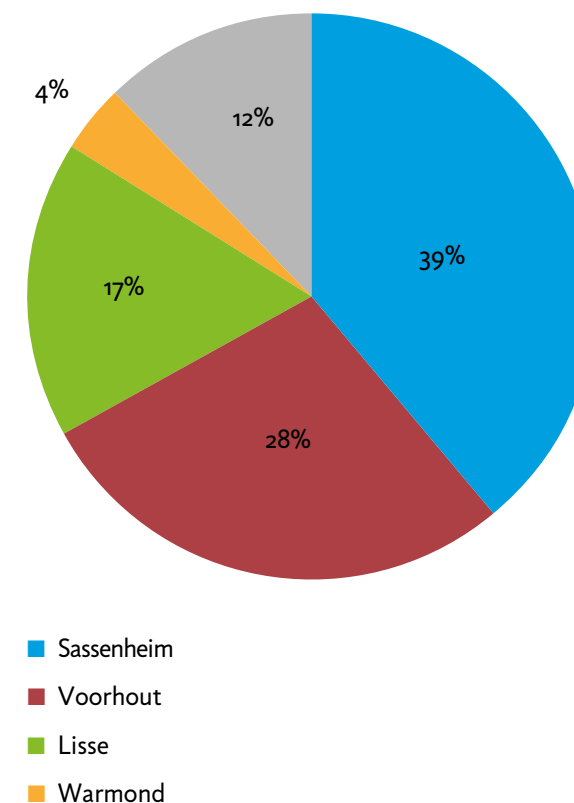
Extra begeleiding

Op basis van het Ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband Duin en Bollen is het nieuwe zorgplan (voor vier jaar) voor de school opgesteld. De MR heeft dit zorgplan goedgekeurd.

Ontwikkeling leerlingenaantal

In het schooljaar 2014/2015 waren er 1286 leerlingen ingeschreven inclusief een aantal VAVO leerlingen die het onderwijs volgen aan het ROC Leiden. Dit zijn drie leerlingen minder dan het jaar daarvoor. In de meerjarenbegroting was een krimp van ongeveer 20 leerlingen voorzien. De nieuwe instroom van leerlingen was hoger dan geprognosticeerd. De herkomst van de leerlingen van RLS is weergegeven in onderstaand diagram.

Herkomst leerlingen Rijnlands Lyceum Sassenheim 2014-2015

Personeel en Bedrijfsvoering

Formatie en functiemix

De formatie is over 2014 nagenoeg gelijk aan die van 2013. De functiemixvereisten zijn eind van dit jaar gerealiseerd op het niveau dat is overeengekomen met de bonden en de (G)MR. Door deze overeenkomst zijn de oorspronkelijke doelstellingen met betrekking tot de functiemix bijgesteld ter voorkoming van budgettaire problemen. Zie de ontwikkeling van de functiemix in tabel 13.

Gesprekkencyclus

Dit jaar hebben alle medewerkers in het kader van de HRM cyclus een doelstellingen-, functionerings- of beoordelingsgesprek gehad. Bij het functionerings-/beoordelingsgesprek is van de 360 graden feedbackmethodiek gebruik gemaakt. Daarbij is per individuele docent gebruik gemaakt van de enquête van 'Kwaliteitsscholen' die is uitgezet onder de leerlingen waaraan de docent lesgeeft. Daarnaast werd gebruik gemaakt van een

zelfevaluatie, een lesobservatie en feedback van collega's.

Scholing

Intern hebben de volgende scholingstrajecten plaatsgevonden:

- Workshops in het kader van leerlingen met gedrag- en leerproblematiek.
- Workshop in het kader van hoogbegaafdheid.
- Training voor mentoren.
- Werkconferentie in het kader van differentiatie, omgaan met verschillen.
- Onderwijsdag in het kader van leermiddelen beleid, digitale leermiddelen.
- Opleiding voor e-coaches.
- Professionele Leergemeenschap inductieprogramma.
- Opleiding trainers "Halverwege".
- Workshops en intervisiebijeenkomsten voor stagiaires, docenten in opleiding en nieuwe collega's.

- Intervisietraject schoolleiding.
- Individuele scholingen van docenten en schoolleiders in het kader van hun vak (didactische) kennis en vaardigheden.

Financiën

De uitgaven zijn conform de begroting. Het resultaat is iets lager dan begroot. De oorzaak daarvoor is dat de school dit jaar meer docenten heeft moeten inzetten vanwege een ongunstige klassenverdeling. Daarnaast waren de kosten voor vervanging van langdurig zieken hoger dan begroot. Daarentegen waren de inkomsten uit derde geldstromen iets hoger dan verwacht.

PR

Veel activiteiten op het gebied van werving en PR hebben ook dit jaar plaatsgevonden om een zo groot mogelijke nieuwe instroom te realiseren. 'Rijnlands binnenste buiten' heeft in november meer dan 500 groep 8-leerlingen aangetrokken.

De open dag en informatieavonden zijn zeer goed bezocht. De basisscholen zijn bezocht en de conrector en jaarlaagcoördinator hebben voorlichting gegeven aan ouders van groep 8 leerlingen in hun basisschool.

De school heeft als streven wekelijks in de plaatselijke krantjes met een activiteit of gebeurtenis de publiciteit te halen. De hoeveelheid publicaties in dit kader was overweldigend en geeft een treffend beeld van een bruisende schoolgemeenschap. Mede dankzij deze intensieve werving was de instroom van nieuwe leerlingen hoger dan verwacht.

Huisvesting

In 2014 heeft na intensieve 'onderhandelingen' de doordecentralisatie van huisvestingsgelden van de gemeente Teylingen zijn beslag gekregen. Vanaf 2014 ontvangt de school (een deel) van deze gemeentelijke gelden. Per 2016 wordt dit deel groter. Door de doordecentralisatie is de Stichting

eigenaar geworden van het schoolgebouw en wordt het mogelijk renovaties aan/binnen het gebouw te realiseren. Deze renovaties maken het RLS mogelijk onderwijsontwikkelingen fysiek te vertalen in het schoolgebouw. De eerste fase is dit jaar gerealiseerd met de totstandkoming van de bètavleugel.

Vrijwillige ouderbijdrage

Het percentage niet-inbare ouderbijdrage is nagenoeg gelijk gebleven. De school legt jaarlijks verantwoording af aan oudergeleding MR en ouderraad /klankbord groep TTO over de besteding van de verplichte (TTO en sport- en cultuurklas) en vrijwillige ouderbijdrage.

Verantwoording subsidies

Prestatiebox

Bij de ontwikkeling van het opbrengstgericht werken en het HRM beleid doet de school mee aan het zogeheten 'School aan Zet' programma.

De schoolleiding en de opleidingscoördinator hebben aan verschillende bijeenkomsten deelgenomen en adviezen van externe begeleiders zijn opgepakt. Diverse scholingsbijeenkomsten voor docenten, schoolleiding en technisch-onderwijs-assistenten hebben plaatsgevonden. Ook is ontwikkeltijd beschikbaar gesteld (zie scholing en ontwikkeling). De ontwikkeluren voor de projecten Science, ICT beleid, differentiatie, digitale werkvormen, doorlopende leerlijnen rekenen en taal (beleid), ERK beleid moderne vreemde talen en hoogbegaafdheid, zijn bekostigd uit de prestatieboxgelden. De formatie voor de onderwijsgroep, en ontwikkeluren voor de secties worden eveneens uit de prestatieboxgelden bekostigd. Uren die de schoolleiding heeft ingezet in het kader van opbrengstgericht werken (omgaan met verschillen), HRM beleid en ICT beleid worden eveneens uit het prestatieboxbudget gefinancierd.

Academische opleidingsschool

De subsidies voor de academische opleidingsschool worden besteed aan begeleidingsuren door 'Begeleiders Op School' (BOS), opleidingscoördinator en vakcoaches.

Er was tevens een subsidie ten behoeve van onderzoek voor de opleidingscoördinator en een docent-onderzoeker.

Samenwerkingsverband Passend Onderwijs

Jaarlijks ontvangt de school vanuit het Samenwerkingsverband Duin en Bollen in het kader van passend onderwijs gelden voor de zogenoemde ontwikkelagenda. Het betreft hier uren ter bevordering van beleidsontwikkeling en deskundigheid van docenten en het zorgteam. Ook de begeleiding van leerlingen met dyslexie wordt (deels) uit een budget van het samenwerkingsverband gefinancierd. Arrangementen voor de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen en langdurig zieke kinderen werden ook voor

een deel uit subsidies van het SWV bekostigd. LGF budgetten worden ingezet om individuele begeleiding van leerlingen te realiseren.

Medezeggenschap

Er hebben zes MR vergaderingen plaatsgevonden waarin de volgende onderwerpen aan de orde zijn gekomen (ter instemming/advies of informatie): de schoolgids, de jaar- en vakantieplanning, de planning van de onderwijstijd voor het schooljaar 2014-2015, de realisatie van de onderwijstijd 2013/14, de uitkomsten van de tevredenheids-enquêtes (kwaliteitszorg), de begroting 2015, het Schoolplan 2014/15 – 2018/19, het jaarverslag 2013 en de herinrichting van de bovenbouw VWO (aanpassing van de lesurentabel). Met de PMR heeft regelmatig overleg plaatsgevonden, onder meer over de begroting 2015 (beleidskeuzes), het formatieplan 2014/15, het scholingsplan en het HRM plan.

David Butcher BA Ed. (Hons)
principal Secondary School

International School of The Hague – Secondary School

Strategy

In terms of strategic developments, the academic year 2014-2015 has been one of transition. From a building perspective, in October we opened our re-furnished changing rooms with a new fitness centre above that is used in Physical Education lessons, our sports teams and our staff and older students. As a whole school, we will work in tandem with the Primary in the strategic development of the campus and the main building and the subsequent re-distribution of space in the Main Building once the new Primary complex has been completed.

We have begun the backward planning cycle relative to the CIS Accreditation process that will come in 2019. Due to changes in the rules and regulations, the ten-year visit (completion of the cycle) will mean that the re-accreditation will be a whole school venture with both Primary and Secondary being involved. Given that initial

projected numbers see the whole school at 1600+ students, this will be a major task in the forthcoming years.

Educational vision

Vision

The vision and core of ISH Secondary remains the same: to create a provide a stimulating and varied academic programme that is in synergy with our extensive co-curricular programme, which continues to go from strength to strength. In doing this, within the circle of the IB Schools in The Netherlands and Europe, the reputation of the school is reaching the levels that we expect.

In the IB Middle Years Programme (MYP), we have embraced the new changes that have happened in the curriculum. Staff are now encouraged to look at concept based learning and there are a number of inter-disciplinary units that allow for additional scope and sequence of differentiation

in the classroom allowing students to widen and show their academic prowess. In the IB Diploma Programme (DP), there is a strong emphasis on curriculum content; however, staff are encouraging the students to look beyond the textbook through embedded elements of Theory of Knowledge (TOK) in all DP subjects. Students are also encouraged to think critically and share and discuss the curriculum with their teachers as a bedrock of their learning experience.

School plan

The new school plan that is currently being finalized focuses on how ISH Secondary continues to embrace the ever-changing landscape of both the IB MYP and DP curricula. After some very healthy discussions between the Secondary Leadership and Subject Areas Leaders, three academic changes have been approved by the MR:

1. The introduction of two new subjects at IB Diploma Level - Computer Science and Design Technology. Both of these subjects were

presented and I am pleased to say that we have up to 14 students who wish to take these subjects in September 2015.

2. The refinement of subject choices for students entering Year 10 and the course will now culminate in Year 11 with the IB MYP eAssessments. The initial feedback from students is that this has been well received.
3. A re-calibration of time allocation for subjects in Years 7,8 & 9. The review took numerous meetings and the outcome has been that there has been a reduction of time allocated for the Arts, Design and ICT subjects. There has been an increase in the time allocated for English in Years 8 & 9.

I hasten to add that this is the beginning of a continuous phase review of how ISH Secondary will implement the curriculum and plans are afoot for Exercise and Health Science to be introduced at Diploma Level in the future as well as possibilities to shorten the school.

Quality

Our results (see table below) at Diploma Level are the best in the country and we take enormous pride in the fact that we are above the IB world average score on an annual basis. I think it important to note that an average year group size for IB Diploma schools is 40 - 50 students, whereas ISH is 135 students.

IB Results since 2011 at ISH Secondary

year	No. of students	ISH pass rate %	World wide pass rate %	ISH average points	World average points
2014	103	95.15	97.30	33	30.1
2013	98	92.86	97.00	32	30
2012	96	94.79	78.50	31	29.9
2011	91	92.31	77.99	31	29.7

As I mentioned previously, ISH will prepare for the IB CIS re-accreditation for 2019. However, due to the fact that CIS & IB now work together in combining accreditation visits (Synchronized visits), in 2019 ISH will have to be party to the Synchronized visit that will incorporate both the re-accreditation by CIS but also evaluation of the MYP & DP programmes simultaneously.

In addition, please find the additional points regarding quality:

- In the Diploma Programme, we currently use ALIS, a benchmarking tool from the Centre of Evaluation Management (CEM) from the University of Durham, UK, to monitor the progress of our Diploma students.
- There have been surveys from staff, students and parents where we have acted in a positive light in

addressing core issues. A current example of this is bridging the gap between the MYP and DP transition to ensure that our students are better prepared to begin the Diploma Programme.

- To ensure that the quality of teaching and learning remains at a good level, staff regularly assess the work of the students to see if the correct progress is being made. Since the introduction of Managebac in 2013, as our reporting tool, it has enabled us to collect and collate data with regards student assessment.
- Upon the distribution of results to students, the Subject Areas Leaders (SALs) are given the breakdown of results for each paper. This information is analysed and then there are subsequent meetings with the Leadership team about the results.

Education time

- The Secondary School ensures that the allocation of lesson time is appropriate and within the legal requirements of both the Ministry of Education and the IB.
- The school has complied with the required teaching time in accordance with the Dutch Ministry of Education.

School Development

ICT

ISH Secondary began a pilot programme for one-to-one iPads in Year 7 this academic year. The strapline for this programme has been that the device is an additional educational tool that will allow for greater time efficiency in lessons and greater differentiation of tasks thus giving the opportunities for personalized learning to be realized in the classroom. Whilst there have been blips, next academic year will see Years 7, 8 & 9 using iPads and in Years 10 & 11, lap tops of any make or model. The reason for the latter

is in preparation for the IB MYP eAssessments that commence in May 2016. This amount of technology brings us very much to the forefront of what the best IB schools are doing and we are embedding the use of technology in the classroom but not relying on it.

An attractive offer

ISH Secondary strives to give new and existing opportunities to the student body. On the sports field our reputation continues to thrive in the ISST sports tournaments; the Varsity Boys Basketball won Division 2 in a nail biting final.

For our highly gifted academic children, we offer them in the lower years of the school the opportunity to participate in the Challenger Programme, where they get to meet and discuss with guest speakers areas of interest in the sciences and business. Those students who wish to test themselves academically occasionally opt for seven subjects in the Diploma Programme rather than six. On an annual basis, we are proud of the fact that our students invariably get into their first choice of university including Oxford, Cambridge, Ivy League in the USA and here in the Netherlands as well.

Global and local

Our Model United Nations grows larger and more accomplished every year. Though we are thinking global, we are also acting local with our Community and Service programmes in the local vicinity. There have been numerous trips for sports, our orchestra visited London, and there have been French, Spanish & German cultural trips. Our Global Issues Network students continue to grow in number and raise awareness of key world issues.

Relations with primary education

We continue to work on the smooth transition into the Secondary School at all levels, especially Year 7 in Maths and English and with our other feeder schools.

Relations with other IB schools

ISH Secondary has also participated in IB workshops run by other DISS schools, and in September, ISH is hosting the DISS conference at the school which we are very proud to be doing.

School climate

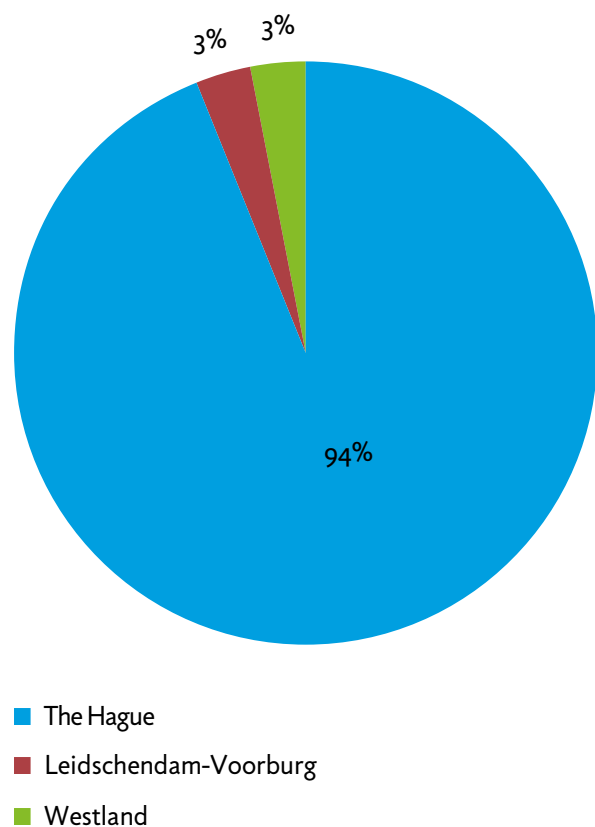
The Year Leaders have been given additional time to do their duties this year and this has proved very beneficial to the positive atmosphere on campus. Our Learning Support and Counselling team continue to do a sterling job with a number of our students (c. 9% of the school population). In addition, we are aware of the need to be proactive in our stance regarding Internet security and the vagaries of social media and students adhere to an acceptable use policy for using digital devices at school. We continue to educate the community on awareness issues of drugs, alcohol and gaming addiction through the Freedom for

Chemical Dependency and ensure that our policies and protocol reflect the need for good citizenship at the school. Our confidential persons supply an annual report and they have not reported any significant issues at this time.

Development number of students

At the time of writing, we are forecasting once again a rise in student numbers in the Secondary School. We are currently at 936 students and our initial research and planning will put this higher and preparations are afoot to accommodate these numbers. From initial analysis, there is an expectation that our student numbers will increase again for the forthcoming academic year. With this we are prepared to meet this demand of numbers, yet at the same time offering the same quality of education at the school with the correct amount of staffing and facilities.

Where do International School The Hague Secondary students live? 2014-2015

Staff and operations

Staff

The budgetary figure for staffing for this year will be met and overall, the staffing and structure of the staffing has proved very beneficial to the school climate. The functiemix numbers have now been adjusted in consultation with the trade unions and the PGMR and have been accommodated. The overall targets have been met, although a reduction of LD teachers and an increase of LC is necessary to reach a proper balance.

Professional development

The cycle of professional development is being monitored closely and relative to both personal improvement for staff and curriculum change and development. We have a number of staff completing Masters programmes that have elements of their studies that will be beneficial to school improvement. The CPD programme has various strands to it. The main driver is for keeping

up-to-date with the curriculum changes that occur in both the IB MYP & DP programmes. However, where appropriate, staff will also be involved in training for performance management, concept based learning, creativity in the classroom and beyond. All of these bring value added experiences to the learning environment. The ICT integrators meet regularly to share ideas and knowledge of the ICT in the curriculum.

Accountability

The Blue Sky appraisal system will be operative in the latter end of this academic year 14/15 and will be efficient and bespoke to the School.

Marketing

The Marketing section of the school in collaboration with the Events and Alumni have produced quality events at the School and will continue to do so in the future. Our website continues to be a positive work in progress and is regularly used by the company, Finalsite

(our provider), as an exemplar of a good international school website and more information pertaining to trips and tournaments will be available in the future.

Finances

Our finances remain healthy, with the school posting an operating surplus, although this was lower than predicted due to and the large

investment in staffing for this year. For September 2015 there has been very little movement and staffing levels are expected to remain the same.

School fees

For the first time in a number of years, there was an increase in schools fees above inflation to make up for additional staffing costs. In addition, in certain year groups ICT devices will have to be purchased by parents. The second tranche of the reduced IGVO subsidy was also realized in the fees for next academic year.

Accountability

We have received some funding from Passend Onderwijs to assist our Learning Support team. In addition, Fonds 1818 has provided funding for our Shell Eco Car.

Participation council and Parent Association

The MR has met seven times this year and they have been extremely supportive of the major changes that we have introduced, namely: ICT, curriculum change and fees increase. The PMR and myself meet on a weekly basis to discuss all matters related to staff and their working conditions.

As always, we are grateful to all the friends and stakeholders of the ISH community, none more so than the members of the participation council (medezeggenschapsraad: MR/PMR/GMR), as well as the support of the Parents Association (PA).

Mw. M.A. de Graaf
directeur

Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum* – Secondary School

Strategie

Vanaf aanvang 2014 is hard gewerkt om op 1 september 2014 De Europese School Den Haag (ESH) Secondary te kunnen openen. Veel aandacht is besteed aan de huisvesting, de inrichting van de lokalen, de aanschaf van leermiddelen, ICT-voorzieningen, de werving van leerlingen, de werving en selectie van leraren en scholing van leraren.

ESH Secondary is gestart met 75 leerlingen verdeeld over 3 taalsecties: Engels, Nederlands en Frans. Daarnaast worden moedertaallessen in het Duits, Spaans en Italiaans gegeven. Momenteel biedt de school uitsluitend de eerste 3 leerjaren van het voortgezet onderwijs, de *Observation Cycle*. De komende schooljaren zal steeds het volgend leerjaar geopend worden, zodat de eerste leerlingen hun Europees Baccalaureaat zullen doen in 2019.

Het strategisch beleid heeft zich het afgelopen jaar vooral gericht op:

- het implementeren van het Europees Curriculum;
- de bewustwording van de missie, doelstellingen en onderwijskundige principes van de Europese scholen;
- het ontwikkelen van regels en routines;
- het opzetten van een ondersteuningsstructuur;
- het implementeren van digitale (leer)-middelen.

Onderwijsvisie

De missie van de Europese school is het bieden van meertalig en multicultureel onderwijs. Een belangrijk aspect is de aandacht voor de eigen taal en cultuur van de leerlingen, in combinatie met het leren en respecteren van andere talen en culturen. Dit aspect krijgt onder andere vorm door moedertaallessen en het leren van een tweede en derde taal. De tweede taal neemt een belangrijke plaats in omdat de leerlingen vanaf

klas 3 de human science vakken in hun tweede taal aangeboden krijgen en het baccalaureaat examen geschiedenis en aardrijkskunde in hun tweede taal wordt afgenomen.

Kwaliteit

In november heeft een audit plaatsgevonden door twee inspecteurs van de *Board of Inspectors of the European schools* in het kader van de accreditatie van het voortgezet onderwijs. De implementatie van het Europees Curriculum en de pedagogische en didactische interventies in de klassen werden in deze week geëvalueerd.

Er zijn gesprekken gevoerd met ouders, leraren, leerlingen, een vertegenwoordiger van de *Advisory Board*, het bestuur en het management van de school. Op basis van deze gesprekken, observaties en analyse van documenten heeft de school een positief accreditatie rapport ontvangen. De *Board of Inspectors of the European schools* heeft zich lovend uitgesproken over de school en heeft de Europese school Den Haag Secondary aanbevolen

voor accreditatie. De *Board of Governors* zal vervolgens in haar vergadering van april 2015 officieel de accreditatie verlenen.

Kwaliteitszorg

In het kader van verdere ontwikkelingen is het opzetten van een samenhangend systeem van kwaliteitszorg, waarbij tegemoet wordt gekomen aan zowel de Europese als de Nederlandse

eisen één van de prioriteiten van de school. Daarbij zijn het *Inspection Framework of Whole school Inspections* van de Europese scholen en het waarderingskader van de Nederlandse onderwijsinspectie richtinggevend.

Onderwijstijd

De school realiseert de wettelijke voorgeschreven onderwijstijd en is er bij afwezigheid van leraren

altijd in geslaagd voor vervanging te zorgen, waardoor er geen onderwijstijd verloren gaat. De lessentabel zoals voorgeschreven voor de Europese Scholen wordt strikt gevolgd.

Ontwikkelagenda

Het ontwikkelen van een goed structuur om ondersteuning te geven aan leerlingen met speciale onderwijsbehoeften is een belangrijk ontwikkelpunt. Vooral taalondersteuning bleek bij veel leerlingen noodzakelijk. De support leader die deze structuur in ESH Elementary heeft opgezet, heeft dit ook in ESH Secondary voortvarend in gang gezet.

Daarnaast is prioriteit gegeven aan een gezamenlijke planning en afstemming van de programma's tussen de verschillende taalsecties, het ontwikkelen van een beleid in het beoordelen van de vorderingen van de leerlingen en het vastleggen van de resultaten. De regelingen van de Europese scholen zijn daarbij richtinggevend.

In het eerste schooljaar zullen ook voorbereidingen getroffen moeten worden voor de opening van de tweede cycle van Secondary, de *Pre-Orientation Cycle*, waarin de leerlingen een aantal keuzevakken geboden moet worden.

Ontwikkeling leerlingenaantal

De school is in september gestart met 75 leerlingen, dit aantal was lager dan verwacht. Hierbij was hetzelfde patroon waarneembaar als bij de start van ESH Elementary. Veel ouders en leerlingen tonen belangstelling, maar nemen een afwachtende houding aan. Daarnaast is vooral leerjaar 3 met

weinig leerlingen van start gegaan. Om die reden is alleen een klas met 15 leerlingen in de Engelse taalsectie geopend. De prognoses zijn gebaseerd op het leerlingenaantal dat vanuit ESH Primary zal doorstromen en een percentage leerlingen dat vanaf andere scholen zal instromen.

Leerlingaantallen Europese School Den Haag <i>Rijnlands Lyceum Secondary School</i>					
	Schooljaar 2014-2015	Schooljaar 2015-2016	Schooljaar 2016-2017	Schooljaar 2017-2018	Schooljaar 2018/2019
Aantal leerlingen	75	160	240	310	400

Personeel en bedrijfsvoering

Funcziemix

Vanaf januari 2014 is een begin gemaakt met de werving en selectie van leraren. De school prijst zich gelukkig dat voor alle vakken in de verschillende talen gekwalificeerde leraren benoemd konden worden. Twee leraren hebben bovendien een lange ervaring in de Europese scholen, waardoor zij een belangrijke rol vervullen bij de invoering van het Europese curriculum. Overigens was het in enkele gevallen wel nodig om leraren een fulltime positie aan te bieden, hoewel dat niet in overeenstemming was met het aantal lessen. Volgend schooljaar zullen deze leraren echter wel een volledige lessentaak hebben. Alle leraren hebben extra uren toebedeeld gekregen om goed vorm te kunnen geven aan het Europese curriculum. Om op een dergelijke korte termijn aan de criteria van de funcziemix te kunnen voldoen is voor een pragmatische oplossing gekozen en zijn de leraren met de langste onderwijservaring in een LC schaal

geplaatst. Er is en start gemaakt met taakbeleid. Dit staat echter in de kinderschoenen en moet verder worden ontwikkeld.

Scholing

Voor aanvang van het schooljaar is een introductieweek georganiseerd voor alle leraren om hen bekend te maken met de visie en missie van de Europese scholen en het Europese curriculum. Daarnaast zijn de leraren in de gelegenheid gesteld om een andere Europese school te bezoeken en heeft een groot aantal leraren scholing gevolgd georganiseerd door de inspecteurs van de Europese scholen. Drie leraren maken gebruik van de lerarenbeurs en volgen een Masteropleiding.

Huisvesting

In 2014 is de renovatie van de 3^e en 4^e verdieping van het gebouw afgerond. Op deze verdiepingen is nu voorzien in reguliere leslokalen, moderne en volledig geoutilleerde science-lokalen, een ICT-leslokaal, een goed geïsoleerd muzieklokaal,

een groot, volledig ingericht lokaal voor Art. Bovendien is er een multimedia ruimte voor de leerlingen en een nieuw ingerichte gymzaal. Een aantal leslokalen op de 3^e verdieping is in gebruik genomen door ESH Primary klassen, vanwege gebrek aan ruimte op de verdiepingen die toebedeeld zijn aan ESH Elementary. Vanaf het volgend schooljaar zullen deze lokalen echter beschikbaar moeten komen voor ESH Secondary.

ICT

Alle leslokalen zijn voorzien van een *Smartboard*. Het ICT lokaal is voorzien van 12 desktops en er zijn twee trolleys met elk 16 laptops beschikbaar. In principe kunnen de laptops bij alle vakken ingezet worden. In de multimediaruimte zijn ook een aantal desktops geplaatst voor gebruik door leerlingen. In de loop van het schooljaar zal geëvalueerd worden in welke richting de school zich op het gebied van ICT wenst te ontwikkelen en zal een ICT-beleidsplan opgesteld worden.

Financiën

Tot september 2014 waren er nog geen inkomsten anders dan de €40.000 opstartsubsidie, die de school ontvangt van het ministerie van OCW en de Gemeente Den Haag. De reguliere bekostiging van OCW betreft financiering achteraf en ook de bekostiging van de Europese commissie vindt pas plaats nadat de school officieel geaccrediteerd is door de *Board of Governors*. Bij aanvang van het schooljaar heeft de school de schoolfee van de organisaties en individuele ouders ontvangen.

Gezien de grote investeringen voor de start van de school was in 2014 voorzien in een negatief saldo. Dit is hoger uitgekomen dan gebudgetteerd, daar minder leerlingen dan verwacht zijn ingeschreven. Gezien de prognoses in de komende jaren, mag verwacht worden dat het budget vanaf 2017 een positief resultaat zal opleveren en dat vanaf dat moment de aanloopverliezen gecompenseerd gaan worden.

Medezeggenschap

In november is een voorlopige medezeggenschapsraad (MR) opgericht bestaande uit drie personeelsleden en drie ouders. De positie van voorzitter wordt vervuld door een lid van de personeelsgeleding en de positie van secretaris door de oudergeleding. Gezien de onbekendheid met de taken en de verantwoordelijkheden van een MR hebben de MR leden een cursus bij de HCO gevolgd. De voorlopige MR zal in de loop van het schooljaar voor het uitschrijven van formele verkiezingen zorgen.

Kevin Rae MEd. BA. Cert Ed
principal Primary School

The International School of The Hague – Primary School

Strategy

After a number of “false starts” the strategic planning for the development of an extension to the school building is under way. The extension is needed as a result of rising numbers in both Primary and Secondary with a projected figure of around 1600. As a result this is a joint project between the two schools and as well as the extension we will need to refurbish parts of the current building to accommodate a change of use.

Vision

We continue to be driven by our core vision to develop in all in all our pupils the capacity for life-long learning by developing in them the skills, concepts, attitudes and knowledge necessary to be reflective, critical thinkers and problem solvers. This year we have been following a new mathematics curriculum, which we have monitored, evaluated and shared with parents.

As a school we follow an adapted version of the National Curriculum of England in mathematics and English. The rest of our learning is driven by the International Primary Curriculum (IPC). This emphasises the skills concepts and knowledge of the individual subjects but contextualises and links them in an overarching theme. The IPC also focuses on brain friendly learning providing opportunities for children to consolidate their preferred learning styles whilst at the same time exploring and developing those that they are not so comfortable with.

The IPC also includes elements of personal, social and health education (PSHE). We have been looking to develop this further through a team of teachers who have been searching PSHE curriculums from around the world. On completion of their research the team will make their recommendation in preparation for implementation during the next academic year.

This will lead to a developmental social and emotional programme which can be monitored and tracked using "Pupil Asset" the same programme that we use to track progress and achievement in reading, writing and mathematics.

Quality

Assessment for learning

Results of standardised tests for Year 6 pupils in literacy and numeracy were once again significantly above those achieved in England. Through regular work scrutinies standards are moderated within year groups and across the whole school. In addition to our assessments in literacy, numeracy and the International Primary Curriculum (IPC) we have introduced a tracking system to measure progress over time. The staff have received extensive professional development in the use of learning objectives and success criteria, which are shared and in some cases developed by the pupils. This ensures that the pupils understand what they are learning and how

they know they have been successful. The role of the Year Group Leader has continued to develop and they now act as line managers to the rest of the teachers in their team. This has involved them in setting targets designed to improve teaching and learning and gathering evidence through, for example, lesson observations, to ensure these targets are met. A number of workshops and information giving meetings were held and parents were canvassed for their opinions.

School development plan

The school has been working on a new development plan for 2015-2019 focussing on teaching and learning, facilities and resources including ICT, personal, social and health education. Currently there is a consultation process to update and simplify a number of policies across the school so that they are easily accessible and follow a similar format. Once completed and shared with the MR these will be placed on the school website.

Education time

Pupil learning time was carefully calculated and monitored to ensure the school complied with Dutch law.

Extra Curricular

The school provides an extensive extra curricular programme that is run by external and internal providers and is administered through our web site. For the first time this year the school has introduced representative teams to compete with other local schools and will look to develop this further in subsequent years.

School Development

Teaching assistants

The increase in the number of teaching assistants has involved a significant investment in finance and training and in terms of their professional development this will need to continue during

the next academic year. The positive impact of teaching assistants on the teaching and learning process has been clearly evident in formal and informal lesson observation and in the progress children have made.

ICT

A 1:1 iPad programme was introduced in Year 6, which has had a significant impact on extending learning opportunities for the pupils. An example of this is the interaction between pupil and teacher where they enter into an on-going dialogue about what can be done to improve a piece of work without being restricted to the classroom environment. We have carefully monitored the use of the iPads to ensure they are only one tool for the pupils to access and extend their learning and are not used to the exclusion of all others. The pilot has proved so successful in Year 6 that it will be extended to Year 5 in the next academic year.

Gifted programme

One of the purposes of reduced class sizes and the introduction of teaching assistants is so that we can identify, support and develop the learning of the more able through well planned and delivered differentiation. As part of their development plan the learning support team have identified further support for gifted and talented children as a key area.

Transfer to Secondary

Liaison with the Secondary school continues so as to ensure a smooth transition from Year 6 to Year 7. Primary teachers are involved with Secondary extra-curricular activities and this year the two schools collaborated to produce performances of the musical "Oliver". Students from Secondary provide us with support on a weekly basis to help implement our Mother Tongue programme.

Collaboration

Collaboration with other schools took place and we were visited by numerous schools to share good practice in IPC, English as an Additional Language (EAL), Learning support and Early Years. We also visited other schools for a number of reasons including to observe good practice in developing Mother Tongue. We continue to develop our relationships with ENMS and the ESH joining together to raise € 30,000 to provide fresh water, toilet facilities and education on hygiene for a number of schools in Bangladesh.

School climate

The safety of all people on the school site especially, children is of paramount importance. For this reason we have successfully increased the level of security so that once the school is in session there is only one access through which everyone must enter and leave. All adults on the school premises must wear an identity badge and staff are instructed to challenge any one who

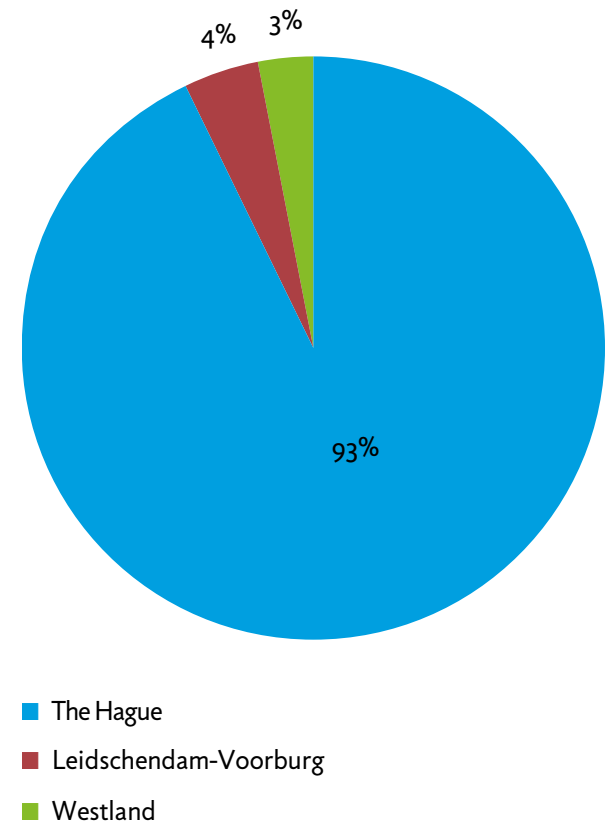
does not. We further ensure we fulfil safeguarding requirements by having in place a clear behaviour policy which includes an anti bullying protocol and was updated this year.

Our learning support team directly provide provision for more than seventy children using funds from Passend Onderwijs.

Development number of pupils

Pupil numbers are continuing to grow and at the time of writing stand at 560. It is currently predicted that this number will rise even further before the beginning of the next academic year with waiting lists in four of the seven year groups.

Where do International School The Hague Primary students live? 2014-2015

Staff and Operations

Staffing

The school is now staffed to accommodate the increasing pupil numbers and is equipped to deal with the maximum of 616. The functiemix targets have been met by the appointment of assistant principals and year leaders.

Performance management

This year we introduced a performance management (appraisal) system, which follows a one-year cycle. All information relating to performance management is recorded digitally and is kept as a record for the school and the individual. Professional development in the main

is linked to the school development plan and performance management targets but there are also opportunities for staff to pursue their own interests.

Recruitment

This year we had fewer members of staff leaving than ever before and once again we attracted very strong fields for the few positions that were available.

Sustainability

We have continued to focus on sustainability and the introduction of a "follow you printing" system on our photocopiers has resulted in a monthly saving of 70,000 sheets of paper. We also make our own honey and have a planned 'Green Day' in July to highlight the many ways that people can increase sustainable capacity.

PR and Marketing

In September 2014 we launched our new web site.

Finance

The heavy investment in teaching assistants and the need to provide extra accommodation due to increasing numbers in Primary and Secondary have adversely impacted on the budget. This was reflected in a negative result for the financial year ending December 2014.

School fees

For a number of years the school fees have only risen in line with inflation the exception being last year when an increase was levied to cover the cost of losing the IGBO subsidy. To ensure the increased staffing is sustainable a small fee increase was given a positive advice by the MR which will ensure that the year on year surplus will rise over the next two years making it in line with annual expectations.

Accountability

Our learning support team has been kept busy making sure that we comply with all the regulations as directed by passend onderwijs. We have applied for and successfully obtained a number of grants, which have been used to improve the education of our pupils in a variety of ways.

Participation council (MR)

Throughout the year we have had the continued support of the participation council (medezeggenschapsraad - MR-) who meet once a month and have provided approval or advice on a number of key areas including but not exclusive to increasing the number of teaching assistants, changes to the line management structure, increase in school fees, plans for extending the school buildings, curriculum improvements.

R. Lorié
directeur

Eerste Nederlandse Montessori School

Strategie

De Eerste Nederlandse Montessori School (ENMS) maakt sinds 2011 onderdeel uit van de Stichting Het Rijnlands Lyceum (SRL). Omdat er erg veel vraag is naar een plek op de ENMS, maar ook met het oog op een stabiele en gezonde financiële positie van de school, zal de ENMS doorgroeien naar twaalf groepen. Met twaalf groepen is het mogelijk om per bouw (onder-, midden- en bovenbouw) vier montessorigroepen samen te stellen. In het schooljaar 2015-2016 start de ENMS met deze twaalfde groep.

Wij onderscheiden ons van andere basisscholen door onze montessorivisie en de kansen op nauwe samenwerking met de ISH en ESH. Vanuit de montessorivisie zijn wij gericht op de individuele en optimale persoonlijke ontwikkeling van al onze leerlingen.

Onderwijsmissie & -visie

De ENMS wil kwalitatief goed, modern montessorionderwijs bieden. Uitgaande van

de oorspronkelijke inspiratie van Maria Montessori is onze school voortdurend in ontwikkeling.

Het onderwijs op de ENMS vormt op grond van de nieuwste didactische, pedagogische en maatschappelijke inzichten een goede omgeving voor de ontwikkeling van ieder kind. We streven voor onze kinderen de volgende doelen na:

- het verwerven van de bekwaamheid om in het dagelijks, sociale en maatschappelijke leven en verdere studie te kunnen functioneren;
- de ontwikkeling van de persoonlijkheid: bewustzijn, identiteit, zelfrespect en wil;
- een persoonlijke, creatieve, onafhankelijk en verantwoordelijke rol vervullen in de samenleving van nu en morgen.

Bij de realisatie van onze missie maakt de ENMS in toenemende mate gebruik van ICT middelen en is er aandacht voor een doorgaande lijn van onder-, midden- en bovenbouw. De ENMS werkt op basis van opbrengstgericht leren: opbrengsten worden systematisch geanalyseerd en waar nodig worden

gemaakte keuzes bijgesteld. De school hecht eraan te zorgen voor een fysiek en sociaal-emotioneel veilige omgeving voor de leerlingen, de medewerkers en de ouders.

Kwaliteit

De ENMS streeft ernaar het onderwijs steeds verder te professionaliseren en te innoveren.

De ENMS zorgt voor:

- erkenning van het montessorionderwijs als bijzondere vorm van onderwijs met de eigen benodigde competenties en profielen;
- een uniforme strategie bij de uitvoering van deze onderwijsvorm zonder verlies van de individuele stijl van werken;
- een blijvende positieve beoordeling door de Nederlandse Montessori Vereniging en het Ministerie van OCW (Inspectie) op alle onderdelen;
- ontwikkeling van meetbare activiteiten die binnen het montessorionderwijs kunnen worden ingezet.

Er wordt op de ENMS uitgegaan van de individuele ontwikkeling van het kind in zijn sociale omgeving. Op basis daarvan vindt begeleiding en leren plaats. Behalve voor de cognitieve ontwikkeling, geldt dit ook voor de sociale, creatieve en emotionele ontwikkeling.

De medewerker is primair verantwoordelijk voor zijn/haar eigen werk en functioneren. Hij/zij zet zich gezamenlijk met collega's in voor de ENMS. Bij elke medewerker wordt uitgegaan van zijn/haar professionaliteit en kernkwaliteiten.

Op basis van deze kwaliteiten wordt de medewerker begeleid in zijn/haar loopbaan binnen de organisatie. Vanuit bestuur en directie wordt kaderstellend, zo nodig sturend en zo mogelijk faciliterend opgetreden. Bijvoorbeeld door het structureren van werkprocessen, bevordering van de samenwerking in de school, het voorzien in een stabiele formatie, het bieden van een passend programma voor deskundigheidsbevordering,

het zorg- en veiligheidsplan en een goed werkend communicatienetwerk.

In het schooljaar 2015-2016 wordt het Integraal Schoolplan voor de periode 2016-2020 vormgegeven.

Kwaliteitszorg

In de tweede helft van 2014 heeft de ENMS haar eigen kwaliteitsbeleidsprotocol vastgesteld en ingevoerd. Het protocol volgt de eisen van de Onderwijsinspectie ten aanzien van de kwaliteitszorg en is vorm gegeven met het Werken met Kwaliteit model (WMK) van Cees Bos.

In het afgelopen jaar heeft de Inspectie voor het Onderwijs de ENMS bezocht en beoordeeld. De zinsnede waarmee de Inspectie de terugkoppeling begon was: "De ENMS heeft een team van leerkrachten die weten wat onderwijzen is". Een compliment dat we graag in ontvangst nemen. Op alle indicatoren scoorde de school voldoende en werd het ingezette beleid beloond.

Op onze school nemen wij CITO-toetsen af van M2 tot M8 en verwerken wij deze gegevens in ons leerlingvolgsysteem (ParnasSys). Ook nemen wij, tot nu toe, de Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau (NIO) af. Met ingang van 2016 zullen wij een van de verplichte eindtoetsen afnemen. Elk half jaar analyseren wij in het MT de resultaten en maken wij een trendanalyse. Wij nemen de conclusies op in de groepsplannen die in het handelingsgericht werken per groep worden uitgewerkt. Daarnaast analyseren wij de resultaten van methodegebonden toetsen in de groepsbesprekingen tussen de leerkracht en de Intern Begeleider. Na afloop bespreken de Intern Begeleider en de directeur de grote lijn van de toetsresultaten en formuleren zo mogelijk conclusies op schoolniveau.

Onderwijstijd

De ENMS heeft een continurooster. De onderwijstijd is gedurende de schoolperiode ruim boven de wettelijke minimumeisen. De onderwijstijd wordt goed benut, ruim ingezet en bewaakt.

Uitstroom naar het voortgezet onderwijs

(Bron: bovo monitoring)

Eerste Nederlandse Montessorischool			
	2011-2012	2012-2013	2013-2014
BBL+ LWOO		4	
BBL			1
Kader KBL		1	
VMBO TL	2	5	5
VMBO T / HAVO	3	3	4
HAVO	4	2	2
HAVO / VWO	5	3	8
VWO	8	13	14
Totaal	22	31	34

Ontwikkelagenda

De ENMS wil als montessorischool de lat hoog leggen voor haar leerlingen. Niet alleen op het gebied van de primaire vakgebieden rekenen en taal, maar vooral ook op alle andere vak- en vormingsgebieden. Wij geven onze leerlingen, binnen zijn of haar mogelijkheden, de kans om optimaal rendement te halen uit de leertijd op onze school. De inzet van nieuwe en eigentijdse leer-middelen en -materialen, zoals het kosmisch onderwijs, culturele vorming, tweetaligheid en ICT, nemen daarbij sleutelrollen in. Het vormgeven aan verregaande internationalisering is hierbij essentieel.

Schoolklimaat

Veiligheid

Het schoolklimaat van de ENMS is huiselijk en sfeervol. De dialoog en een goede verbinding met de thuissituatie staan voorop. Kinderen die het goed naar hun zin hebben en lekker in hun vel zitten, zullen beter presteren. Wij gaan uit van de intrinsieke motivatie van ieder kind.

Veiligheid is voor ieder kind een groot goed. Om voor alle kinderen een sociaal veilige omgeving te bewerkstelligen is dit schooljaar, in nauwe samenwerking met Jeugdformaat, gewerkt aan het protocol 'Ken je grenzen'. Zowel het team als de kinderen zijn geschoold in het stellen van grenzen en het leren accepteren van andermans grenzen.

Zorg

Wij hebben een samenwerkingsverband met het Regio-overleg montessorischolen en nemen deel aan het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, kortgezegd SPPOH.

Wij volgen de ontwikkeling met betrekking tot leerlingenzorg en ontwikkelingen op het gebied van Passend Onderwijs op de voet en hebben een schoolondersteuningsprofiel opgesteld.

De ENMS heeft een zorgplan met daarin beschreven de zorgstructuur. Met de komst van onze nieuwe Intern Begeleider krijgen de zorg en de zorgstructuur op de ENMS een enorme boost.

Zij is het ook die binnen het SPPOH de samenwerkingsrelaties met de om ons heen liggende scholen vorm geeft en verantwoordelijk is voor de aanvraag en inzet van faciliteiten en ondersteuning. In 2014 is er voor één leerling leerlinggebonden financiering ('rugzakje') ontvangen.

Op het gebied van zorg is verder ingezet op het maken van handelings- en groepsplannen. Dit in het kader van Handelings- en Opbrengstgericht Werken. Het team is hierin intensief geschoold. Voor de kinderen die hoger begaafd zijn en/of meer uitdaging nodig hebben, hebben wij binnen de zorg aandacht.

Talentontwikkeling

Op de ENMS is er naast de kennisgebieden ook veel aandacht voor de talentontwikkeling van kinderen. Er is met inzet van de ouderbijdrage een muziekdocent aangesteld om alle kinderen van groep 1 t/m 8 van muzieklessen te kunnen aanbieden. Er is een lerares TeHaTex (tekenen,

handvaardigheid en textiele werkvorming), die alle kinderen binnen een vast rooster les geeft. Ook is er een vakdocent gymnastiek in dienst. Daarnaast worden er veel naschoolse activiteiten aangeboden zoals judo, toneel, kunst, teken- en gitaarlessen. Sinds Kerstmis 2014 heeft de ENMS ook een eigen schoolorkest, dat bij het aanstaande 100-jarig bestaan ingezet zal worden bij activiteiten en vieringen.

Hoogbegaafdheid

De ENMS neemt deel aan het verrijkingsprogramma dat georganiseerd wordt door De Populier in de wijk Segbroek. Een aantal leerlingen, dat in aanmerking komt voor dit programma, krijgt binnen dit programma onderwijs in onder andere filosofie, natuur- en wiskunde en maatschappelijke vraagstukken. De ENMS financiert dit aanbod uit de subsidie die de gemeente Den Haag verstrekt heeft.

Nieuwe methoden

Onder leiding van de mediatheekcoördinator heeft de mediatheek niet alleen een functie als uitleensysteem voor de bibliotheekboeken, maar is de mediatheek ook een aanvulling op het onderwijs. In de mediatheek zijn moderne hulpmiddelen voor het moderne montessorionderwijs aanwezig.

Voor de middenbouw is de aanvankelijk leesmethode 'Veilig Leren Lezen' aangeschaft. De methode wordt in het schooljaar 2014-2015 met ondersteuning van het HCO geïmplementeerd. Verder is voor rekenen & wiskunde, binnen de leerlijnen van Montessori en gekoppeld aan de tussendoelen, de methode Alles Telt gekocht en ingevoerd.

Burgerschap

Binnen het montessorionderwijs heeft bevordering van actief burgerschap aandacht voor de rol die het kind in de samenleving heeft en wordt een verband gelegd met het kosmisch onderwijs. Dit schooljaar is een werkgroep gestart met het uitwerken van een concreet plan van aanpak voor het verder uitwerken van het kosmisch onderwijs op de ENMS. Het zoeken naar nauwere samenwerking met de ISH en de ESH zijn hierbij heldere uitgangspunten.

Ouderparticipatie

Veel van onze ouders participeren op school en nemen deel aan de verschillende activiteiten. Per jaar worden enkele bijeenkomsten georganiseerd waarbij ouders geïnformeerd worden over de ontwikkelingen op school. Er kan met elkaar van gedachten worden gewisseld over onderwerpen met betrekking tot onderwijs en opvoeding in de montessoricontext. Dit is de kracht van de school. Wij zijn erg laagdrempelig voor ouders. De dynamiek en positieve energie zijn groot en wij kunnen rekenen op steun van de ouders als wij die nodig hebben. De school heeft zich zodanig geprofileerd dat deze de positieve belangstelling van veel nieuwe ouders heeft.

Steeds internationaler

De ENMS is door de ligging altijd al een aantrekkelijke school geweest voor leerlingen van internationale ouders die tijdelijk een baan in Nederland hadden. Wij worden gebeld en gemaïld door ouders uit alle hoeken van de wereld. Er komen

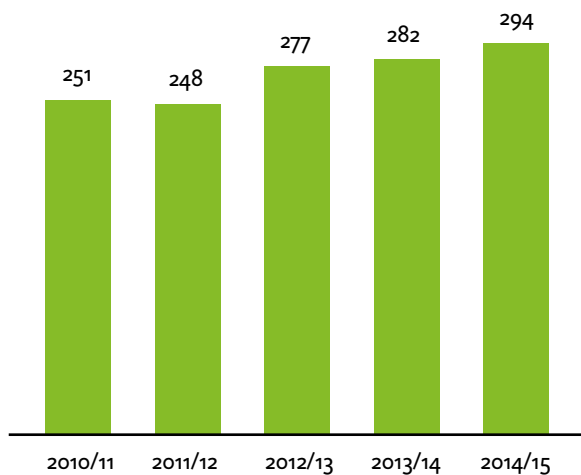
steeds meer kinderen binnen met een internationale achtergrond.

Met de methode EarlyBird is een doorgaande lijn voor Engels van groep 1 tot en met 8 gerealiseerd.

Ontwikkeling leerlingenaantal

De ENMS heeft een stabiel groeiend leerlingenaantal. Op 1 oktober 2014 telde de school 294 leerlingen. Voor 1 oktober 2015 zal het leerlingenaantal rond de 315 leerlingen liggen.

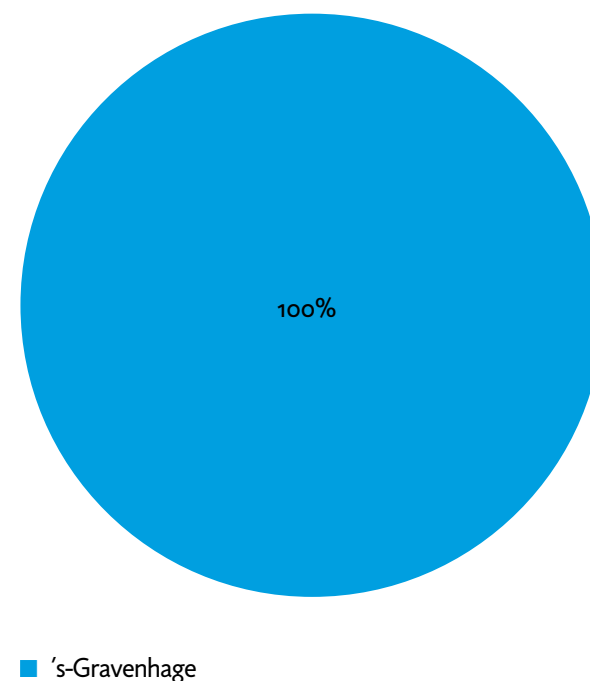
Groei van het leerlingenaantal van 2010:

In maart 2013 heeft de start van de elfde groep plaatsgevonden. De twaalfde groep start in augustus 2015.

De prognose voor de komende jaren ziet er erg gunstig uit. De leerlingengroei zal zich nog enigszins voortzetten, mede omdat de belangstelling voor de school groot is. Door de positieve publiciteit en door mond-tot-mond reclame weten veel ouders de weg naar de school te vinden. Er komen veel nieuwe ouders binnen met positieve reacties van de huidige ouders. Wij werven bewust nieuwe leerlingen door drie keer per jaar informatieochtenden te organiseren. Deze inloopochtenden worden druk bezocht en leveren veel nieuwe inschrijvingen op. Omdat de maximale groepsgrootte op de ENMS rond de dertig leerlingen ligt, heeft de school momenteel een goed gevulde wachtlijst met aspirant-leerlingen.

Herkomst leerlingen Eerste Nederlandse Montessorischool 2014-2015

Personeel en bedrijfsvoering

Formatie en functiemix

Binnen de formatie met een totaal van 19,5 fte is er sinds twee jaar stabiliteit merkbaar.

Er zijn binnen de functiemix zes leid(st)ers benoemd in de LB schaal. Zij hebben de taak van coördinator Zorg, coördinator Montessori, coördinator ICT, coördinator Rekenen, coördinator Taal en coördinator Kwaliteitszorg.

Door de nog toenemende groei van het aantal leerlingen zal de formatie ook verder groeien.

Werving nieuw personeel

In het achter ons liggende jaar zijn er twee nieuwe personeelsleden benoemd: een intern begeleider en een directeur.

Deskundigheidsbevordering

Er is de laatste jaren veel ingezet op professionalisering van het team en hiervoor is ook een scholingsplan geschreven. Het scholingsplan wordt ieder

jaar bijgesteld. Alle leidsters hebben inmiddels de tweejarige theorie (Montessori) opleiding gevolgd en/of praktijkbegeleiding gehad. De ENMS wil steeds meer een lerende organisatie worden. Het afgelopen jaar zijn er op dit gebied voorzichtige stappen gezet die een positief beeld geven voor de toekomst.

Functionerings- en beoordelingsgesprekken

In de gesprekscyclus, die binnen Het Rijnlands vigeert, is in 2014 op de ENMS gestart met de eerste ronde functioneringsgesprekken. Eind schooljaar 2014-2015 wordt met alle leerkrachten een doelstellingengesprek gepland en wordt het nieuwe softwareprogramma Foleta ingezet om het taakbeleid vast te stellen.

Stageschool

De ENMS is een stageschool voor beginnende studenten aan de Pedagogische Academie voor het Basis Onderwijs (PABO) en biedt tevens

ruimte aan leraren in opleiding. Wij ontvangen van verschillende opleidingen veel stagiaires en verzorgen daarnaast ook plekken voor maatschappelijke stages.

ICT

De ENMS maakt in alle groepen voor o.a. het leesonderwijs en het aanbod rekenen & wiskunde intensief gebruik van het vrij recent aangelegde computernetwerk. Het werken met de digiborden vormt een steeds groter onderdeel van de groepslessen. Met de recente aanleg van een WiFi-netwerk (2015) over het hele gebouw is een grote wens in vervulling gegaan. De kinderen van de ENMS kunnen nu overal in het gebouw werken met de diverse media.

Gebouw en schoolpleinen

Het gebouw is verbeterd en wordt beter onderhouden. De schoonmaak van het gebouw blijft, door alle verbouwingen en aanpassingen in de

recente tijd, een punt van aandacht. Naast de subsidies is er veel ook uit eigen middelen geïnvesteerd in het veilig maken en verbeteren van elektra en aansluitingen, nooddeuren, noodverlichtingen etc. De facilitair manager van SRL heeft daarin veel tijd en energie gestoken. Met vrijwillige inzet van ouders en teamleden zijn de speelpleinen (achterwei en voorwei) goed onderhouden en verbeterd. Er is met inzet van subsidie een ecologische natuurtuin gerealiseerd, die aansluit bij het kosmisch onderwijs. Deze is aangelegd door de tuincommissie en vrijwillige ouders. Het onderhoud en de uitbouw van deze tuin is een permanent ontwikkelingsproces.

Verantwoording

De subsidie voor maatschappelijk werk werd volledig benut. Er is iedere vrijdag een maatschappelijk werkster op school aanwezig. Ook is hieruit de weerbaarheidstraining 'Ken je grenzen' voor de leerlingen van de onder-, midden- en bovenbouw gegeven.

Ook dit jaar is aangevraagd en ontvangen subsidie ingezet om de jongste leerlingen (peutergroep) ondersteuning te kunnen bieden in Nederlands als tweede taal.

De gelden voor de gewichtige leerling zijn ingezet voor verder onderzoek door de vakleerkrachten bewegingsonderwijs en de facilitering van extra tijd bewegingsonderwijs voor die kinderen waar dit voor nodig is.

Uit de middelen van de door de rijksoverheid verstrekte prestatiebox zijn tijd en faciliteiten ingezet op de verdere professionalisering van het team op het gebied van opbrengstgericht & handelingsgericht werken.

Medezeggenschap

De ENMS heeft een zeer betrokken en actieve Medezeggenschapsraad en ouderraad. De medezeggenschapsraad is in het schooljaar 2014-2015 tien keer bijeengekomen. Naast positieve adviezen betreffende de aanpak van de zorg binnen de school, het financieel beleid (o.a. de incassering van de vrijwillige ouderbijdrage, de protocollen Kwaliteitszorg en Laatkomers), heeft de MR positief geadviseerd over de begroting en ingestemd met de samenstelling van de formatie voor het schooljaar 2015-2016.

Mw. M.A. de Graaf
directeur

Europese School Den Haag *Rijnlands Lyceum* – Elementary School

Strategie

Al vanaf de start heeft de school te maken met een sterke groei. Deze groei heeft zich in 2014 verder doorgezet van 338 leerlingen in maart 2014 naar 445 bij de start van het schooljaar. Bovendien zullen er naar verwachting nog ruim 50 kleuters instromen gedurende het schooljaar. Veel aandacht is dan ook wederom besteed aan de verdere groei van de school in de vorm van huisvesting, inrichting van lokalen, leermiddelen, ICT voorzieningen en werving en selectie van leraren.

Met de uitbreiding van het onderwijsteam en de ontwikkelingsfase waarin de school verkeert zijn de strategische uitgangspunten voor een groot deel identiek aan die van 2013:

- het verankeren van de missie, de doelstellingen en de onderwijskundige principes van de Europese scholen;

- het implementeren van het Europees Curriculum;
- het ontwikkelen en vastleggen van regels, routines en werkprocessen;
- de verdere implementatie van de ondersteuningsstructuur;
- het invoeren van digitale leerlingdossiers;
- het ontwikkelen van een middenmanagementstructuur.

Onderwijsvisie

De missie van de Europese scholen is het bieden van meertalig en multicultureel onderwijs. Kennis van en waardering voor andere talen en andere culturen is een van de belangrijkste doelstellingen van de Europese scholen. Om deze missie en het karakter van een Europese school verder te versterken is, na consultatie van alle stakeholders, besloten tot de opening van een Franse en een Duitse taalsectie. Hierdoor vermindert het aantal niet-Engelstalige leerlingen in de Engelstalige

sectie en zullen ook aanzienlijk minder leerlingen taalondersteuning nodig hebben. Met ingang van het schooljaar 2014-2015 biedt de school onderwijs in een Nederlandse, Engelse, Spaanse, Franse en Duitse taalsectie. Daarnaast worden moedertaallessen gegeven in het Italiaans, Grieks en Fins.

Kwaliteit

In 2014 heeft een volledig kwaliteitsonderzoek plaatsgevonden door de Nederlandse Onderwijsinspectie. In het Inspectierapport is de school op alle kwaliteitsaspecten als voldoende beoordeeld. In het tweede schooljaar in het bestaan van de school mag dit als een uitstekend resultaat gezien worden. De Inspectie heeft zijn waardering uitgesproken over hetgeen de school in relatief korte tijd heeft bereikt, daarbij mede in oogen-schouw nemend de explosieve groei van de school. De Inspectie heeft geen uitspraak gedaan over de opbrengsten van de school. Enerzijds bestaat de school nog te kort om voldoende data aan te

kunnen leveren om daar een oordeel over uit te kunnen spreken, anderzijds hanteert de Inspectie een normering op basis van gegevens van Nederlandse toetsinstrumenten die niet in andere taalsecties gebruikt kunnen worden.

Dit neemt niet weg dat de school goed op weg is om ook voor andere secties de opbrengsten in kaart te brengen. Om de ontwikkeling van de leerlingen aan de hand van gestandaardiseerde toetsen te kunnen volgen zijn in 2014 verschillende acties uitgevoerd. In samenwerking met het Alliance Française, het Goethe Instituut en de British Council is er een assessment week vastgelegd waarin leerlingen een jaarlijkse certificeringsronde krijgen voor de vorderingen in hun tweede taal (L2). Binnen de Nederlandse en Engelse taalafdelingen wordt vanaf het eerste schooljaar al gewerkt met gestandaardiseerde toetsinstrumenten (zoals: CITO, InCAS, CELF & PIPS). Deze opbrengsten worden in het leerlingvolgsysteem

(ParnasSys) verwerkt waarmee de ontwikkelingen van de leerlingen zichtbaar worden gemaakt. Voor de overige taalsecties is in 2014 een start gemaakt met de vertaling van bepaalde instrumenten om ook een dergelijk volgsysteem te ontwikkelen voor deze afdelingen.

Vanuit de Inspectie Europese scholen heeft een evaluatie plaatsgevonden gericht op de invoering van de nieuwe L2 curricula en de afstemming tussen de Duitse, Franse en Engelse L2 programma's. Ook op dit punt heeft de school een positief inspectierapport ontvangen en is de kwaliteit van het onderwijsaanbod en de L2 lessen als goed beoordeeld.

Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorgsysteem

Nu de school in haar tweede jaar een volledige Europese school voor Nursery en Primary is, is in het voorjaar 2014 voor de eerste keer de

tevredenheidsvragenlijst vanuit ParnasSys/ Integraal uitgezet richting ouders, leerkrachten en de leerlingen van P4 en P5. In verschillende lagen van de organisatie (management, personeel, MR, ouders en Advisory Board en via de nieuwsbrieven) zijn de uitkomsten besproken en vervolgstappen gecommuniceerd. Deze tevredenheidsvragenlijsten zullen tweejaarlijks worden afgenomen. Op basis van de uitkomsten van de tevredenheidsonderzoeken, het kwaliteitsonderzoek van de Inspectie en het accreditatierapport van de Europese Inspectie zijn verbeterpunten geformuleerd en zijn verbeteracties vastgelegd in een 4-jarig schoolontwikkelingsplan.

Er is een aanzet gemaakt om de collectieve ambitie van de school verder te omschrijven gerelateerd aan de doelstellingen van de Europese Scholen. Naar aanleiding van de collectieve ambitie is binnen het primair onderwijs een duidelijke koerswijziging ingezet en zal het Europees Curriculum de enige leidraad zijn voor het onderwijs binnen de school. Het curriculum zal verder geïmplementeerd

worden met en door leraren zodat onderwijsplanning en doelstellingen gerealiseerd worden zoals omschreven in de diverse Europese syllabi.

Daarnaast is in 2014 een start gemaakt met systematische klassenbezoeken om de kwaliteit van het onderwijsleerproces te beoordelen. De school gebruikt het observatiemodel dat ook toegepast wordt in alle andere Europese Scholen. Tevens is begonnen met de gesprekkencyclus zoals beschreven in de beleidsnota van SRL waarbij de doelstellingsgesprekken gekoppeld worden aan de taken en verantwoordelijkheden van leraren en andere medewerkers.

In de loop van het schooljaar 2014-2015 zal ook het zelfevaluatieonderzoek voor leraren worden afgenomen. Dit is eveneens onderdeel van het kwaliteitssysteem Integraal en zal jaarlijks herhaald worden.

Handelingsgericht werken

Sinds de oprichting van de school wordt teambreed handelingsgericht gewerkt. Dit betekent dat op een systematische wijze het handelen van de leraar wordt besproken tijdens groepsbesprekingen. Deze besprekingen richten zich op groepsoverzichten (die een totaalbeeld geven van de groep) met daarbij aandacht voor de onderwijsbehoeften van alle leerlingen. In 2014 heeft het team zich verder gericht op de inzet van dit model binnen de verschillende taalfdelingen van de school. Binnen de verschillende afdelingen wordt gebruik gemaakt van verschillende toetsinstrumenten waarbij de ontwikkeling van de leerlingen wordt gevolgd en tijdens de groepsbesprekingen verder wordt geanalyseerd. Om dit proces verder te bewaken en te begeleiden is het support team uitgebreid, en is voldoende menskracht beschikbaar om observaties uit te voeren en samen met de klassenleerkracht gerichte interventies op te zetten. Het verder ontwikkelen van de toetskalender en

het gebruiken van opbrengsten in de planning is één van de uitgangspunten in de ontwikkeling voor het schooljaar 2014-2015.

Onderwijstijd

De school realiseert meer onderwijstijd dan wettelijk vereist. Dit wordt vooral veroorzaakt door het feit dat in de eerste 4 leerjaren hetzelfde aantal lesuren geboden wordt als in de hogere leerjaren. Bij afwezigheid van leraren is de school er altijd in geslaagd voor vervanging te zorgen, zodat ook daardoor geen onderwijstijd verloren gaat.

Ontwikkelagenda

Hoogbegaafdheid

Met een verkregen subsidie van de gemeente Den Haag is de school in 2014 gestart met een grass roots initiatief voor het aanbieden van een rijkere leeromgeving voor meer begaafde leerlingen, vanuit de filosofie om leerlingen zoveel mogelijk te bedienen binnen de huidige leeromgeving door

interactieve en uitdagende leermiddelen aan te bieden. Vanwege het al brede onderwijsaanbod (vanaf Primary 1 minimaal twee talen per dag, Europese Uren, een hoge inzet van ICT en verschillende culturele uitstapjes) is dit jaar de toevoeging gezocht in aanvullende leermiddelen die om een hoog analytisch denkvermogen vragen.

Rekenen en Taal

In 2014 heeft de school zich verder ontwikkeld op reken en taalgebied. Zo wordt er binnen de school gewerkt met het digitale rekenen en wiskundeprogramma 'Mathletics'. Dit is een Engelstalig programma, maar wordt in alle taalsecties gebruikt. De leerlingen kunnen zowel thuis als op school inloggen in een veilig digitaal portaal waar allerlei rekenactiviteiten plaatsvinden met leerlingen van andere scholen over de gehele wereld. Maandelijks kunnen de leerlingen een 'gold, silver or brons medal' verdienen. Dit is een stimulerend instrument om leerlingen voor

wiskundige activiteiten te motiveren. Verder heeft de school een rekencoördinator aangesteld die ervoor zorgdraagt dat de juiste curricula worden gebruikt en de juiste rekenmaterialen aangeschaft worden voor alle taalafdelingen. In 2014 zijn veel ondersteunende reken- en wiskundematerialen aangeschaft. Het komend schooljaar zal aandacht worden besteed aan geharmoniseerde en vertaalde Citorekentoetsen die in alle taalafdelingen in Primary 1 afgenomen gaan worden.

Op het gebied van taalonderwijs vindt een verdere harmonisering plaats tussen de L1 en moedertaal- klassen, de L2 klassen en Nederlands als additionele taal. In nauwe samenwerking met een taaldeskundige van de Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (SNOB) 2014 is in een curriculum Nederlands als extra taal volgens het model van de Europese School ontwikkeld.

Digitalisering

De school hecht groot belang aan de inzet van ICT in het onderwijs en heeft daarvoor de nodige voorzieningen getroffen. Gebruik van ICT middelen is in de hele school geïntegreerd in de dagelijkse lessen. Ook maakt de school zoveel mogelijk gebruik van digitale toetsen. Na evaluatie blijken de Skoolmates, die gebruikt worden in de lagere klassen niet geschikt te zijn voor de dagelijkse ICT behoeften van de leerlingen en leraren. Voor de toekomst zal door alle leraren nog meer gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden binnen ParnasSys om te plannen en de digitale leerlingdossiers bij te houden.

Schoolklimaat

Veilige school

Op het gebied van de sociale veiligheid voert de school verschillende interventies uit die zijn geborgd in het ondersteuningsplan van de school. Een voorbeeld hiervan is het anti-pest beleid waarbij op een eenduidige manier vorm wordt

gegeven aan de preventie van (en interventie bij) pesten. Dit protocol wordt jaarlijks met het team doorgenomen. Ook zijn vijf centrale basisregels vastgesteld die voor de gehele schoolgemeenschap gelden en in alle talen van de secties en geboden moedertalen beschikbaar zijn en door de school heen zichtbaar zijn.

Met de groei van de school is ook het beleid op supervisie tijdens vrije momenten aangescherpt. Om vorm te geven aan een eenduidig beleid met helder toezicht is het beleid rondom supervisie uitgebreid. Op deze manier waarborgen wij de veiligheid in vrije situaties en creëren een veilig speelklimaat voor al onze leerlingen.

Er zijn twee vertrouwenspersonen actief in de school die tevens een relatie onderhouden met Vertrouwenspersoon-Plus, de externe vertrouwenspersoon voor Stichting Het Rijnlands Lyceum. Naast een luisterend oor is de vertrouwenspersoon de adviseur bij het bepalen hoe er met een klacht

omgegaan kan worden. Zoals in de schoolgids beschreven wordt dit altijd eerst 'klein' opgelost, voordat wordt geëscaleerd. In 2014 zijn met de vertrouwenspersoon geen klachten besproken, wel is enkele keren in vrijblijvende sfeer gesproken over persoonlijke situaties.

Samenwerkingsverband Passend Onderwijs

De school participeert binnen het samenwerkingsverband voor Passend Onderwijs SPPOH en is actief betrokken bij deze ontwikkelingen. ESH heeft zijn eigen Interne Ondersteuningscommissie opgericht, die onder leiding van de Support Leader eens in de zes weken samenkomt. Het doel van deze commissie is om de onderwijsbehoeften van leerlingen te duiden, die niet direct zichtbaar zijn na een groepsbespreking en enkele interventies in de klas. Samen met ouders, de groepsleerkracht en externe deskundigen wordt in breder verband gekeken naar het kind en de ontwikkeling. Meerdere partners (de adviseur van het samenwerkingsverband, de schoolverpleegkundige,

een ambulante begeleider en de schoolmaatschappelijk werker) zijn actief in gesprek met ouders, leerkracht en ondersteuningsteam om te kijken naar wat past bij ieder kind dat hier besproken wordt. Als de ondersteuningsbehoefte groter is dan binnen de mogelijkheden van de school wordt

actief gezocht naar oplossingen met wellicht een extra subsidie vanuit het samenwerkingsverband (een individueel arrangement) of een plaatsing op een meer passende school. In het jaar 2014 heeft de school één aanvraag gedaan voor aanvullende subsidie, verder is er veel bereikt met kleine

interventies en samenwerking met externe partners en ouders.

Ouderparticipatie

De ouderparticipatie heeft zich in 2014 sterk ontwikkeld, in het bijzonder de betrokkenheid van de MR en de PTA (Parent Teaching Association). De PTA organiseert in samenwerking met de school diverse activiteiten. Druk bezocht worden de regelmatig terugkerende Cake Bake & Book sale en ook het jaarlijks zomerfeest, dat heel succesvol is. Daarnaast heeft elke klas een klassenouder die zorgt voor een gestroomlijnde informatie tussen ouders en klas/leraar. In verschillende werkgroepen is er een nauwe samenwerking tussen ouders en leraren om gedurende het schooljaar aan bepaalde festiviteiten invulling te geven. Verder is er een grote groep ouders die de school helpt met bijvoorbeeld de bibliotheek en de begeleiding van het schoolzwemmen. Voor het komend jaar is het voornemen thema-ochtenden voor ouders te organiseren op school.

Communicatie

De communicatie met de ouders is verbeterd door regelmatige nieuwsbrieven van de klassenleraar, de L1 en L2 leraren en het management. Ondanks deze positieve ontwikkelingen blijft een goede communicatie met ouders een aanhoudend punt van aandacht.

Ontwikkeling leerlingenaantal

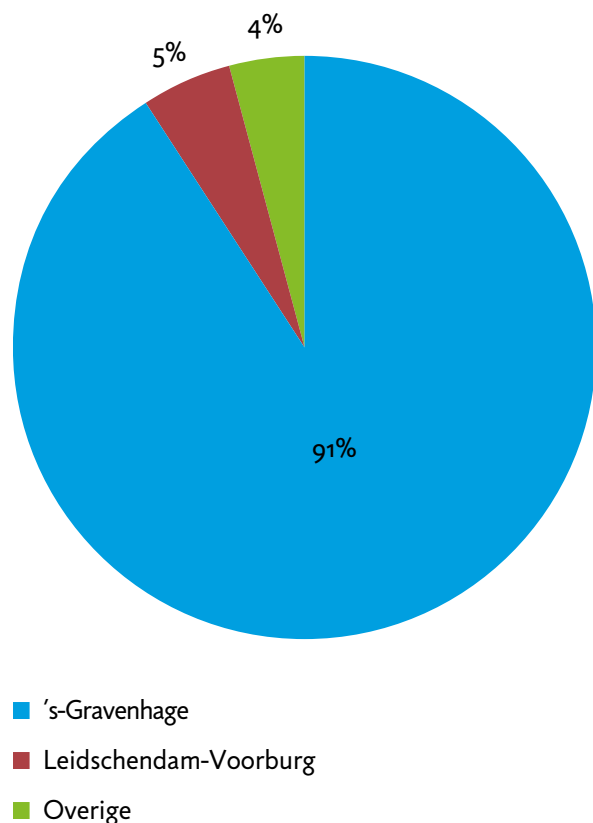
Vanwege de explosieve groei heeft de school de toelating van niet- rechthebbende leerlingen drastisch moeten beperken met uitzondering van de Spaanse sectie. In augustus is de school met 10 kleuterklassen en 18 primary klassen van start gegaan. Met het oog op de aanmelding van 4-jarigen is in het schooljaar 2014-2015 een toename van ongeveer 80 leerlingen voorzien. Bij aanvang van het schooljaar 2015-2016 worden 540 leerlingen verwacht. Het aantal leerlingen in de nieuw geopende Franse en Duitse taalsecties is veelbelovend, op termijn zal dit tot minder klassen

in de Engelse sectie leiden. Ook in 2014 en voor het schooljaar 2014-2015 blijven de leerlingaantallen in de Spaanse sectie ver achter. Dit heeft er toe geleid dat in de Spaanse afdeling een combinatieklas 3/4 met 5 leerlingen is geformeerd en klas 5 niet van start is gegaan wegens het ontbreken van leerlingen. Hoewel de leerlingaantallen in klas 1 iets gunstiger zijn, blijft het aantal leerlingen achter bij de verwachting. Met de beperkende maatregelen

voor toelating mag verwacht worden dat het aantal kleuterklassen stabiliseert op 10. Dit zou een toename van leerlingen betekenen tot 2016. Verwacht mag worden dat het aantal leerlingen dat de school verlaat en de school binnenkomt dan zal stabiliseren op 540 leerlingen bij aanvang van het schooljaar en zal groeien naar 580 tot maart 2016 en wellicht 600 aan het eind van het schooljaar.

Leerlingaantallen Europese School Den Haag <i>Rijnlands Lyceum Elementary School</i>						
	Schooljaar 2014-2015		Schooljaar 2015-2016		Schooljaar 2016-2017	
	1-10-2014	1-3-2015	1-10-2015	1-3-2016	1-10-2016	1-3-2017
Aantal leerlingen	445	486	540	580	540	580
Aantal groepen	28	28	34	34	34	34

Herkomst leerlingen Europese School Den Haag Rijnlands Lyceum Elementary 2014-2015

Personeel en bedrijfsvoering

Functiemix

In het kader de functiemix zijn in 2014 meer taken en verantwoordelijkheden toebedeeld aan leraren en is een start gemaakt met het ontwikkelen van een managementstructuur. In totaal zijn 12 leraren benoemd in de LB schaal en één in de LC schaal. De leraren die deel uit maken van het middenmanagementteam zullen in principe doorgroeien naar een LC schaal. Dit betreft de sectie coördinatoren, de curriculumcoördinator, de L2 coördinator en de coördinator van de kleuterafdeling. De leraren van het middenmanagementteam hebben gesolliciteerd naar de geboden functies en zijn gezamenlijk met een intensieve middenmanagementtraining gestart die in juni 2015 wordt afgerond. Deze leraren zullen een belangrijke rol krijgen in het aansturen van hun teams. Stap voor stap zullen meer verantwoordelijkheden lager in de organisatie worden belegd en zullen taken en verantwoordelijkheden worden overgedragen die bij een LC functie behoren. Daarnaast zullen ook

LB functies geleidelijk uitbreiden in de vorm van vakcoördinatoren. In 2015 verwacht de school 10 leraren in een LB schaal en 6 leraren in een LC schaal benoemd te hebben.

Scholing

In 2014 is wederom veel geïnvesteerd in de verdere professionalisering van het team. Een groot deel van de geboden scholing aan leraren is gerelateerd aan de implementatie van het Europees curriculum, het pedagogisch didactisch handelen en handelingsgericht werken. Voor de start van het schooljaar is introductie week georganiseerd voor (nieuwe) leraren, verschillende leraren hebben scholing bijgewoond georganiseerd door de inspecteurs van de Europese scholen, of deelgenomen aan bijeenkomsten voor vakcoördinatoren. In de school zijn verschillende teamgerichte trainingdagen georganiseerd voor alle leraren. Daarnaast zijn leraren in de gelegenheid gesteld individuele cursussen of trainingen te volgen, die van belang zijn voor de uitvoering van hun huidige of beoogde

functie in de school. Dit betreft met name de L2 leraren, die cursussen voor L2 leraren hebben gevolgd georganiseerd door de British Council, de Alliance Francaise en het Goethe instituut. Ook heeft een aantal leraren gebruik gemaakt van een individueel coaching traject.

Het administratief personeel heeft eveneens verschillende scholingsdagen gevolgd gericht op het gebruik van ParnasSys. Binnen het kader het veiligheidsbeleid in de school hebben meer medewerkers een EHBO en/of een BHV diploma behaald dan wel vernieuwd.

Ook vanuit het (midden) management is een aantal mensen gestart met een gerichte managementopleiding.

Huisvesting

In 2014 is de renovatie van het hele gebouw afgerond, de 3^e en 4^e etage zijn beschikbaar gemaakt voor de opening van de Secondary

school. De school beschikt nu over een prachtig gebouw met alle voorzieningen.

Ten gevolge van de explosieve groei van de Elementary school was er bij de start van het schooljaar 2014-2015 een gebrek aan lokalen op de daarvoor bestemde verdiepingen. Omdat ESH Secondary nog niet alle lokalen op de 3^e en 4^e verdieping nodig had zijn de klassen 4 en 5 van Primary op de 3e etage gehuisvest. Vanaf het schooljaar 2015-2016 zal dat niet meer mogelijk zijn en zal de oplossing gezocht moeten worden in de vorm van tijdelijke huisvesting. De gesprekken hierover zijn eind 2014 begonnen, nadat bij de start van het schooljaar duidelijkheid was over het aantal leerlingen en met name het aantal kleuterklassen en de consequenties op de langere termijn als dit cohort verder door de school groeit. Voorstellen zijn gepresenteerd voor oplossingen op de korte termijn, dat wil zeggen met ingang van het schooljaar 2015-2016 en mogelijke oplossingen op de langere termijn. Er van uitgaand dat de school nog wel een groei, maar geen explosieve

groei meer zal doormaken betekent dit dat er 8 lokalen alsmede extra kantine voorzieningen nodig zullen zijn.

Hoewel bij de start van de school een prachtige speeltuin voor de kleuters is aangelegd in 2014, is gebleken dat deze onvoldoende berekend was op de speeldruk van zoveel kleuters tijdens zowel de schooluren alsook de naschoolse opvang. Een werkgroep heeft zich bezig gehouden met de gewenste renovatie van het plein, die begin 2015 is gerealiseerd.

ICT

Doordat de school in 2013 bij herhaling geconfronteerd werd met een scala aan ICT-problemen van velerlei oorzaak is er 2014 besloten om het administratief personeel en de directie over te laten stappen van het netwerk Skool op het netwerk van het Rijnlands Lyceum dat beheerd wordt door OGD. Deze migratie is succesvol verlopen en veel problemen van de voorafgaande jaren zijn

hiermee opgelost. Ook het Skool netwerk voor de onderwijskundig gebruik is daarmee stabiel geworden. Het werken met twee verschillende netwerken levert wel andere knelpunten op. De situatie zal in 2015 geëvalueerd worden om vervolgens besluiten te nemen over de gewenste toekomstige situatie.

Financiën

De school wordt gefinancierd op basis van groei-financiering voor personeel en materieel, naast de bijzondere internationale personele bekostiging. Daarnaast ontvangt de school schoolgelden van organisaties of individuele ouders. De reguliere bekostiging van OCW betreft financiering achteraf. Zolang de school een aanzienlijke groei doormaakt zal de reguliere bekostiging van OCW niet volledig dekkend zijn voor het feitelijke leerlingenaantal.

Dankzij de snelle groei van de school, waardoor enerzijds nog wel aanzienlijke investeringen nodig

zijn, maar anderzijds een steeds efficiëntere bedrijfsvoering mogelijk is, is sprake van een gunstige ontwikkeling van de financiële situatie. Het positief resultaat in 2014 is boven verwachting en inmiddels is een situatie ontstaan met een dusdanig positief saldo, dat verliezen worden weggewerkt en reserveringen kunnen worden gemaakt voor toekomstige investeringen.

Verantwoording

De school heeft subsidies ontvangen van gemeente Den Haag en van het Ministerie van OCW voor de start van de school. Deze worden separaat verantwoord. Vanuit de gemeente Den Haag heeft de school een subsidie ontvangen om het onderwijs aan (hoog)begaaftde leerlingen verder vorm te geven. Samen met de onderwijsorganisatie HCO is er studiemiddag georganiseerd voor alle leraren en zijn leermiddelen aangeschaft die in de klassen ingezet kunnen worden.

Medezeggenschap

In 2014 heeft zesmaal formeel overleg plaats gevonden tussen de MR van de school en de directie. Belangrijke onderwerpen waren het openen van nieuwe taalafdelingen, de (verkeers)veiligheid in en om de school, het speelplein voor de kleuters, de uitbreiding van de school in vorm van tijdelijke voorzieningen op de korte termijn en uitbreiding van het gebouw op de langere termijn, het goedkeuren van formele documenten en het verbeteren van praktisch zaken binnen de schoolorganisatie.

EIND-
RESULTATEN

Eindresultaten

Leerlingaantal

Tabel 1

Leerlingaantal per 1 oktober ILT

	ILT 2014	ILT 2013	ILT 2012	ILT 2011
RLO	1.432	1.446	1.451	1.434
RLS	1.285	1.290	1.324	1.373
RLW	770	731	733	744
ISH Sec	935	908	820	852
ESH Sec	75			
ISH Prim	545	515	489	530
ENMS	294	280	277	248
ESH Prim	445	299	109	
Totaal	5.781	5.469	5.203	5.181

Tabel 2

Indexcijfers leerlingaantal (basisjaar 2011)

	2014	2013	2012	2011
RLO	99,9	103,2	103,6	100,0
RLS	93,6	87,8	90,1	100,0
RLW	103,5	98,5	98,8	100,0
ISH Sec	109,7	112,8	101,9	100,0
ESH Sec	100			
ISH Prim	102,8	109,8	104,3	100,0
ENMS	118,5	112,9	113,5	100,0
ESH Prim	100	100,0	100,0	100,0

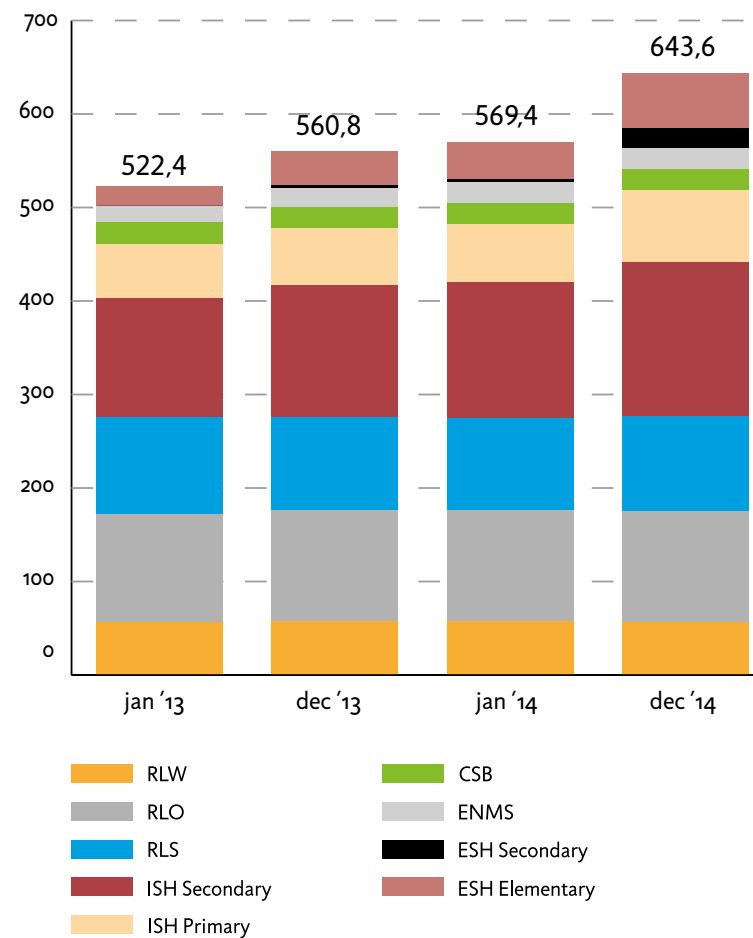
Formatie

Tabel 3

Formatie per locatie in fte per maand

	jan-13	dec-13	jan-14	dec-14	Vershil dec-13 en dec-14
RLW	56,6	57,4	57,2	56,4	-1,1
RLO	115,4	118,4	118,9	119,1	0,8
RLS	103,6	99,8	98,4	101,5	1,7
ISH Sec	127,2	141,2	145,8	164,0	22,8
ISH Prim	58,3	61,5	61,6	77,5	16,0
CSB	23,0	21,5	22,6	22,8	1,3
ENMS	17,6	20,7	22,5	22,0	1,2
ESH Sec		3,0	3,0	21,6	18,6
ESH Elem	20,8	37,2	39,5	58,8	21,6
SRL	522,4	560,8	569,4	643,6	82,8

Tabel 3

Funcieverdeling

Tabel 4

Funcieverdeling per locatie in fte per 31 dec

	DIR		OOP		OP		Totaal		Verschil 2013-2014		
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	DIR	OOP	OP
RLW	2,0	2,0	9,8	10,3	45,7	44,1	57,4	56,4		0,5	-1,6
RLO	3,0	3,1	22,7	21,5	92,6	94,5	118,4	119,1	0,1	-1,3	1,9
RLS	5,5	5,5	21,1	19,7	73,2	76,2	99,8	101,5		-1,4	3,0
ISH Sec	2,1	2,1	45,2	53,9	93,8	107,9	141,2	164,0		8,7	14,1
ISH Prim	2,0	2,2	18,8	31,9	40,8	43,5	61,5	77,5	0,2	13,1	2,7
CSB	1,0	1,0	20,5	21,8			21,5	22,8		1,3	
ENMS	2,2	2,0	3,7	3,6	14,9	16,4	20,7	22,0	-0,2	-0,1	1,5
ESH Sec	1,0	1,0	1,0	6,6	1,0	14,0	3,0	21,6		5,6	13,0
ESH Elem	1,0	1,0	9,9	15,2	26,3	42,6	37,2	58,8		5,3	16,3
Stichting Het Rijnlands Lyceum	19,9	19,9	152,7	184,4	388,3	439,3	560,8	643,6	0,1	31,7	51,0

Personeel

Tabel 5

Instroom in 2014 per categorie personeel in absolute aantallen

	RLW	RLO	RLS	ISH Sec	ISH Prim	CSB	ENMS	ESH Elem	ESH Sec	Totaal
Directie					1		1			2
Ondersteunend	1		1	21	18	4		18	7	70
Onderwijsgevend	11	14	14	27	13		4	22	20	125
Stichting Het Rijnlands Lyceum	12	14	15	48	32	4	5	40	27	197

Tabel 6

Uitstroom in 2014 per categorie personeel in absolute aantallen

	RLW	RLO	RLS	ISH Sec	ISH Prim	CSB	ENMS	ESH Elem	ESH Sec	Totaal
Directie				2	1		1	3		7
Ondersteunend		3	2	13	3	2				23
Onderwijsgevend	11	10	8	16	7		2	5	2	61
Stichting Het Rijnlands Lyceum	11	13	10	31	11	2	3	8	2	91

Tabel 7

Totaal in- en uitstroom 2013/2014

	2013	2014	Totaal
Aantal medewerkers aanvang 01-01-2014	676	728	52
Indiensttredingen *)	147	197	50
Uitdiensttredingen	-95	-91	4
Totaal aantal Medewerkers 31-12	728	834	106

*) voor het grootste deel veroorzaakt door de groei van de ESH

Tabel 8

Man-Vrouw verdeling per 31-12

School	Man		Vrouw		Totaal	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
RLW	28,5	28,3	29,0	28,0	57,4	56,4
RLO	51,8	55,2	66,5	63,9	118,4	119,1
RLS	47,3	49,4	52,6	52,0	99,8	101,5
ISH Sec	50,2	61,6	91,0	102,4	141,2	164,0
ISH Prim *)	9,8	13,5	51,8	64,0	61,5	77,5
CSB	8,0	9,0	13,5	13,8	21,5	22,8
ENMS *)	3,3	3,2	17,5	18,8	20,7	22,0
ESH Sec	1,0	5,6	2,0	16,0	3,0	21,6
ESH Elem *)	6,1	9,5	31,2	49,4	37,2	58,8
SRL	205,8	235,3	355,0	408,3	560,8	643,6

*) In alle scholen PO was de participatiegraad van vrouwen gemiddeld 84%, in de VO gemiddeld: 58%.
In 2014 is deze voor heel SRL met 63% gelijk gebleven

Leeftijd

Tabel 9

Medewerkers per leeftijdsklasse in absolute getallen per 31 dec

Leeftijds- klasse tot	RLW		RLO		RLS		ISH Sec		ISH Prim		CSB		ENMS		ESH Sec		ESH Elem		Totaal	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
25		1	2		4	3	4	3		3	1	1	2	2		1	5	5	18	19
30	4	3	18	12	12	20	10	11	8	10	2	2	2	3		4	10	15	66	80
35	10	8	15	23	12	11	34	30	11	13	3	5	4	3		2	13	16	102	111
40	2	6	17	9	13	16	18	32	13	14	6	4	2	3		7	11	19	82	110
45	12	9	21	23	15	14	32	30	19	28	2	3	4	4		7	5	10	110	128
50	12	13	19	19	17	17	31	42	15	15	2	1	5	4	2	3	3	6	106	120
55	12	13	24	23	22	17	21	18	7	9	4	4	8	10		4	3	5	101	103
60	16	17	24	26	21	20	21	23	5	6	3	3	1	1		1	2	3	93	100
65	8	7	13	17	17	20	4	7	1	3	1	2	1	1	1	1		1	46	59
>65	2	1					1	2	1	1									4	4
Totaal	78	78	153	152	133	138	176	198	80	102	24	25	29	31	3	30	52	80	728	834

Tabel 10

Gemiddelde leeftijd per 31 dec in fte

School	2013	2014
RLW	49,3	49,1
RLO	45,8	46,9
RLS	46,8	46,2
ISH Sec	43,8	44,5
ISH Prim	42,5	42,3
CSB	43,0	43,3
ENMS	44,0	43,9
ESH Sec	53,3	41,2
ESH Elem	36,0	37,5
SRL	44,5	44,2

Funcitieschalen

Tabel 11

Funcitieschalen per 31-12-2014 per categorie personeel in fte

Funcitieschalen	RLW	RLO	RLS	ISH Sec	ISH Prim	CSB	ENMS	ESH Sec	ESH Elem	Totaal	
LA					21,1		9,6		30,9	61,6	OP
LB	5,7	7,6	18,0	43,6	13,3		6,8	3,3	11,8	110,2	OP
LC	17,8	41,3	31,0	17,9	9,0			8,0		125,0	OP
LD	20,6	45,7	27,1	46,5				2,6		142,4	OP
O ₁											LIO
1											OOP
2			3,4	6,7	1,2		0,3		3,3	14,8	OOP
3	1,0	1,0	1,2	2,0					2,7	7,9	OOP
4	1,8	6,1	5,4	14,0	24,4		1,0		5,8	58,4	OOP
5	2,8	3,2	1,0	5,0	0,6			1,9	2,5	17,1	OOP
6	0,5	3,1	3,0	8,7	2,2	2,0		2,4		21,8	OOP
7	1,0	4,2	3,4	4,6	2,0	5,0	1,5	2,3		24,0	OOP
8	3,2	3,3	1,7	3,0		4,8	0,7			16,8	OOP
9				3,9		1,4				5,3	OOP
10			0,6	4,0		2,5				7,1	OOP
11		0,6		2,0	1,6	1,0			1,0	6,2	OOP
12						3,0				3,0	OOP
13						1,0				1,0	OOP
14						1,0				1,0	OOP
15											OOP

Funcieschalen	RLW	RLO	RLS	ISH Sec	ISH Prim	CSB	ENMS	ESH Sec	ESH Elem	Totaal	
11											DIR
12											DIR
13	1,0	2,1	4,5	1,0						8,7	DIR
14											DIR
15	1,0	1,0	1,0	1,1				1,0		5,1	DIR
DB							2,0			2,0	DIR
DD					1,0					1,0	DIR
AC											DIR
AD					1,2				1,0	2,2	DIR
U											DIR
B4						1,0				1,0	DIR
Totaal	56,4	119,1	101,5	164,0	77,5	22,8	22,0	21,6	58,8	643,6	

Tabel 12

Functieschalen per 31-12-2014 per categorie personeel in abs. aantallen

Functieschalen	RLW	RLO	RLS	ISH Sec	ISH Prim	CSB	ENMS	ESH Sec	ESH Elem	Totaal	
LA					28		15		36	79	OP
LB	12	12	30	53	16		7	7	12	149	OP
LC	25	57	42	21	9			11		165	OP
LD	27	53	32	50				3		165	OP
O1											LIO
1											OOP
2			6	18	8		2		13	47	OOP
3	1	1	2	2					5	11	OOP
4	2	8	6	17	31		1		9	74	OOP
5	3	4	1	5	1			2	3	19	OOP
6	1	4	6	10	3	2		3		29	OOP
7	1	5	4	5	2	6	3	3		29	OOP
8	4	4	2	3		5	1			19	OOP
9				5		2				7	OOP
10			1	5		3				9	OOP
11		1		2	2	1			1	7	OOP
12						3				3	OOP
13						1				1	OOP
14						1				1	OOP
15											OOP

Funcieschalen	RLW	RLO	RLS	ISH Sec	ISH Prim	CSB	ENMS	ESH Sec	ESH Elem	Totaal	
11											DIR
12											DIR
13	1	2	5	1						9	DIR
14											DIR
15	1	1	1	1				1		5	DIR
DB							2			2	DIR
DD					1					1	DIR
AC											DIR
AD					1				1	2	DIR
U											DIR
B4						1				1	DIR
Totaal	78	152	138	198	102	25	31	30	80	834	

Funciemix

Tabel 13

Funciemix realisatie 2014 in fte¹⁾

	LA	LB	LC	LD	Totaal	Maatwerk-afspraken WFM BRIN ⁵⁾	Gerealiseerde WFM op BRIN-niveau
RLW ²⁾		4,9	16,1	16,0	37,0		
ISH Sec		37,4	17,4	45,2	100,0	109	112
ESH Sec		3,3	7,9	2,6	13,7		
RLO		7,4	38,1	35,5	81,0	135	135
RLS ³⁾		13,4	32,1	26,7	72,2	121	118
ISH Prim ⁴⁾	21,1	13,3	9,0		43,5		
ENMS	9,6	6,8			16,4		
ESH Elem	30,9	11,8			42,6		
SRL	61,6	110,2	125,0	142,4	439,3		

¹⁾ Inclusief HOS-ers en exclusief vervangers en teamleiders. ²⁾ RLW, ISH Sec en ESH Sec vormen één BRIN (Basis Registratie Instellingen). ³⁾ De doelstelling Waarde Funciemix van 121 is inmiddels door RLS gerealiseerd.

⁴⁾ ISH Prim, ENMS en ESH vormen vanaf 1 augustus 2013 één BRIN. Conform de CAO PO zijn de streefpercentages voor LB toegepast op bestuursniveau. Voor ISH Prim, ENMS en ESH gezamenlijk is in 2014 het streefpercentage voor LB met een realisatie van 31% gehaald. Het streefpercentage LB voor 2013 is: 16%. ⁵⁾ Maatwerkafspraken d.d. 9 december 2014 tussen werkgever en vakbonden en in overleg met de GMR.

Funciemix realisatie 2014 in % afgezet tegen doelstelling (exclusief afdelingleiders)

	LA	LB	LC	LD	Maatwerk-afspraken WFM BRIN	Gerealiseerde WFM op BRIN-niveau
RLW		13,3%	43,6%	43,1%		
ISH Sec		37,4%	17,4%	45,2%	109	112
ESH Sec		23,9%	57,3%	18,8%		
RLO		9,1%	47,0%	43,9%	135	135
RLS		18,5%	44,5%	37,0%	121	118
ISH Prim	48,6%	30,7%	20,7%			
ENMS	58,5%	41,5%			n.v.t.	n.v.t.
ESH Elem	72,4%	27,6%				

Contract

Tabel 14

Contracttype per locatie in fte per 31 dec

	Bepaalde tijd		Onbepaalde tijd		Totaal	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
RLW	7,0	8,9	50,4	47,5	57,4	56,4
RLO	12,6	12,5	105,8	106,6	118,4	119,1
RLS	8,6	10,5	91,3	91,0	99,8	101,5
ISH Sec	43,5	58,4	97,7	105,5	141,2	164,0
ISH Prim	11,3	17,4	50,3	60,2	61,5	77,5
CSB	3,1	3,4	18,0	19,4	21,1	22,8
ENMS	4,9	3,1	15,9	18,9	20,7	22,0
ESH Elem	22,9	27,7	14,3	31,1	37,2	58,8
ESH Sec	1,0	16,0	2,0	5,6	3,0	21,6
SRL	114,8	157,9	445,6	485,7	560,4	643,6

Verzuim

Tabel 15

Ziekteverzuimpercentages per locatie in 2013 en 2014

	2013		2014	
	ZV-%	Freq.	ZV-%	Freq.
RLW	2,0%	0,8	2,1%	0,6
RLO	3,4%	1,2	3,6%	1,1
RLS	4,6%	1,5	4,1%	1,3
ISH Sec	2,8%	1,5	3,1%	1,4
ISH Prim	2,7%	1,4	2,0%	1,2
CSB	5,8%	1,2	1,8%	0,6
ENMS	10,7%	1,2	8,4%	0,9
ESH Elem	3,4%	1,4	3,9%	1,2
ESH Sec			0,8%	0,5
Eindtotaal	3,6%	1,3	3,3%	1,2

2013						
	Kort (0 t/m 7 dagen)	Kort Middel (8 t/m 42 dagen)	Lang Middel (43 t/m 365 dagen)	Lang (> 365 dagen)	Totaal	Freq.
RLW	0,4%	0,4%	1,3%		2,0%	0,8
RLO	0,6%	0,6%	1,6%	0,5%	3,4%	1,2
RLS	0,9%	1,0%	2,1%	0,6%	4,6%	1,5
ISH Sec	1,0%	0,2%	1,6%		2,8%	1,5
ISH Prim	0,8%	0,5%	1,4%		2,7%	1,4
CSB	1,0%	1,0%	2,8%	1,0%	5,8%	1,2
ENMS	0,9%	0,8%	4,6%	4,4%	10,7%	1,2
ESH Elem	1,0%	0,8%	1,6%		3,4%	1,4
ESH Sec						
SRL	0,8%	0,6%	1,8%	0,4%	3,6%	1,3

2014						
	Kort (0 t/m 7 dagen)	Kort Middel (8 t/m 42 dagen)	Lang Middel (43 t/m 365 dagen)	Lang (> 365 dagen)	Totaal	Freq.
RLW	0,3%	0,3%	1,5%		2,1%	0,6
RLO	0,7%	0,6%	2,3%		3,6%	1,1
RLS	0,7%	0,5%	2,9%	0,0%	4,1%	1,3
ISH Sec	0,9%	0,6%	1,6%		3,1%	1,4
ISH Prim	0,8%	0,3%	0,3%	0,7%	2,0%	1,2
CSB	0,5%	1,0%	0,3%		1,8%	0,6
ENMS	0,4%	0,9%	2,3%	4,7%	8,4%	0,9
ESH Elem	0,7%	1,5%	1,7%		3,9%	1,2
ESH Sec	0,3%	0,5%			0,8%	0,5
Eindtotaal	0,7%	0,6%	1,8%	0,2%	3,3%	1,2

Loonkosten

Tabel 16

Loonkosten Rijnlands Lyceum totaal

VO	gem. fte betaald *)		loonkosten **)		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Directie	13,1	13,6	1.415.711	1.548.331	108.057	113.900
Onderwijsgevend personeel	305,8	315,1	22.219.059	23.678.839	72.651	75.158
Ondersteunend personeel	118,2	124,9	5.668.676	6.230.443	47.954	49.889
Totaal	437,1	453,5	29.303.446	31.457.613	67.033	69.361

PO	gem. fte betaald *)		loonkosten **)		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Directie	3,9	4,5	371.540	411.805	95.267	91.098
Onderwijsgevend personeel	76,7	93,1	4.482.592	5.657.046	58.433	60.771
Ondersteunend personeel	26,4	43,9	1.160.791	1.821.001	43.994	41.517
Totaal	107,0	141,5	6.014.924	7.889.852	56.215	55.771

VO en PO	gem. fte betaald *)		loonkosten **)		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Directie	17,0	18,1	1.787.251	1.960.136	105.123	108.210
Onderwijsgevend personeel	382,5	408,1	26.701.651	29.335.885	69.799	71.877
Ondersteunend personeel	144,6	168,7	6.829.467	8.051.444	47.232	47.713
Totaal	544,1	595,0	35.318.370	39.347.464	64.906	66.130

- *) het gaat hier om het aantal fte dat gemiddeld over de 12 maanden van het jaar is betaald
- **) de loonkosten zijn inclusief werkgeverslasten

Tabel 17

Loonkosten per school en CSB

RLW	Fte betaald		Loonkosten betaald			
	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Directie	2,0	2,0	223.240	216.393	110.621	108.196
Onderwijsgevend personeel	45,3	45,2	3.499.565	3.526.392	77.186	78.063
Ondersteunend personeel	9,8	9,8	443.796	451.077	45.432	46.122
Totaal	57,1	57,0	4.166.601	4.193.862	72.937	73.637

RLO	gem. fte betaald		Loonkosten betaald			
	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Directie	3,0	3,0	309.990	310.604	102.185	102.074
Onderwijsgevend personeel	92,1	94,0	6.848.735	7.081.342	74.360	75.329
Ondersteunend personeel	22,7	22,3	1.014.259	1.019.155	44.702	45.728
Totaal	117,8	119,3	8.172.984	8.411.101	69.365	70.483

RLS	gem. fte betaald		Loonkosten betaald			
	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Directie	5,0	5,5	513.349	536.864	102.329	97.082
Onderwijsgevend personeel	75,2	74,5	5.449.593	5.429.761	72.498	72.842
Ondersteunend personeel	21,8	21,4	960.094	949.160	44.061	44.279
Totaal	102,0	101,5	6.922.945	6.915.785	67.889	68.131

	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
ISH VO						
Directie	2,0	2,0	194.234	197.130	96.201	98.035
Onderwijsgevend personeel	93,2	101,3	6.421.255	7.170.207	68.879	70.759
Ondersteunend personeel	42,6	49,9	1.884.888	2.232.739	44.225	44.728
Totaal	137,9	153,3	8.500.378	9.600.076	61.657	62.638

	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
ISH PO						
Directie	1,0	1,4	103.520	146.173	103.520	102.170
Onderwijsgevend personeel	42,3	43,3	2.527.273	2.748.492	59.807	63.428
Ondersteunend personeel	17,1	27,4	788.274	1.146.030	45.992	41.876
Totaal	60,4	72,1	3.419.066	4.040.694	56.610	56.019

	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
ENMS						
Directie	1,4	2,1	131.002	184.214	93.573	88.150
Onderwijsgevend personeel	15,0	16,6	862.083	981.102	57.374	59.135
Ondersteunend personeel	2,6	3,0	112.626	139.690	43.221	46.968
Totaal	19,0	21,7	1.105.712	1.305.006	58.099	60.264

	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
ESH-Elem						
Directie	1,5	1,0	137.018	81.418	91.346	81.418
Onderwijsgevend personeel	19,4	33,2	1.093.236	1.927.452	56.263	58.119
Ondersteunend personeel	6,6	13,5	259.891	535.282	39.140	39.592
Totaal	27,6	47,7	1.490.146	2.544.151	54.048	53.355

	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
ESH-Sec						
Directie	0,5	1,0	57.952	118.551	115.905	118.551
Onderwijsgevend personeel	0,3	6,0	33.591	471.136	100.773	78.035
Ondersteunend personeel	0,3	3,5	16.953	168.106	50.860	47.690
Totaal	1,2	10,6	108.497	757.794	92.997	71.744

	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
CSB						
Directie	1,0	1,0	174.898	168.789	172.455	167.118
Ondersteunend personeel	21,3	21,5	1.365.639	1.410.205	63.987	65.698
Totaal	22,4	22,5	1.540.538	1.578.995	68.908	70.255

	gem. fte betaald		loonkosten		gemid. personeelslast	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
RL TOTAAL GEN.						
Totale loonkosten	545,3	605,6	35.426.867	39.347.464	64.966	64.976

Tabel 18+19

Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke sector

Is er een bezoldiging van de bestuurders? J

Is er een bezoldiging van de toezichthouders? J

Bestuurder

Naam	Voorzittersclausule van toepassing	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Omvang dienstverband fte	Beloning	Vaste en variabele Onkostenvergoedingen	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding norm en andere toelichten
dr. M.W. Knoester	nee	01-02-08		1	130.314	314	20.289		

Toelichting:

De beloning betaalbaar op termijn is de ontvangen pensioenbijdrage (afdracht werkgeversdeel van de pensioenpremies).

De bezoldiging van de bestuurder is conform de CAO voor Bestuurders Voortgezet Onderwijs.

Raad van Toezicht

Naam	Voorzittersclausule van toepassing	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding norm en andere toelichten
drs. F.W. Weisglas	ja	01-09-10		7.000	57			
drs. F.H.J. Wensing	nee	12-04-07		5.000	149			
drs. G.C. Bosman	nee	30-10-07		4.000				
ir. drs. T.W. den Hoed	nee	04-10-07	01-10-14	4.000	130			
drs. J.F.M. Overvest	nee	30-10-07	08-04-14	2.333				
mw. D. Koster	nee	30-10-13		4.000				

Baten en Lasten

Tabel 20

Staat van Baten en Lasten 2014 (in euro's)

	2014 Realisatie	2014 Begroting	2013 Realisatie
<i>Baten</i>			
Rijksbijdragen	35.899.194	34.846.795	34.966.921
Overige overheidsbijdragen	271.966	165.500	260.056
Overige baten	17.740.423	16.910.318	15.033.498
Totaal baten	53.911.583	51.922.613	50.260.475
<i>Lasten</i>			
Personeelslasten	40.832.849	39.155.142	36.673.679
Afschrijvingen	2.360.865	2.392.224	2.056.923
Huisvestingslasten	3.354.793	3.160.000	3.089.093
Instellingslasten	6.587.294	6.120.387	6.047.684
Totaal lasten	53.135.801	50.827.753	47.867.379
Saldo baten en lasten	775.782	1.094.860	2.393.096
<i>Financiële baten en lasten</i>			
Financiële baten	17.072	52.000	66.558
Financiële lasten	139.929	157.000	187.399
Saldo financiële baten en lasten	-122.857	-105.000	-120.841
Totaal resultaat	652.925	989.860	2.272.255

Balans

Tabel 21

Balans per 31 december 2014 (in euro's)

	31-12-14	31-12-13
Activa		
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa	23.471.785	21.099.300
<i>Vlottende activa</i>		
Vorderingen	6.472.489	5.571.620
Liquide middelen	4.721.390	4.048.111
Totaal vlottende activa	11.193.879	9.619.731
Totaal activa	34.665.664	30.719.031
Passiva		
Eigen vermogen *)	10.531.129	9.878.204
Voorzieningen	3.370.844	3.130.366
Langlopende schulden	5.606.979	4.311.000
Kortlopende schulden	15.156.712	13.399.461
Totaal passiva	34.665.664	30.719.031
*) Samenstelling Eigen Vermogen		
Algemene Reserve	10.204.608	9.526.621
Bestemmingsreserve	326.521	351.583
Eigen Vermogen	10.531.129	9.878.204

Kasstroomoverzicht

Tabel 22

Kasstroomoverzicht 2014 (volgens de indirecte methode)

	2014	2013
Saldo baten en lasten	775.782	2.393.096
Afschrijvingen	2.360.865	2.056.923
Mutatie voorzieningen	240.478	369.652
Mutatie werkkapitaal:		
- Vorderingen	-900.869	-1.897.693
- Overlopende school fees	1.995.297	770.207
- Kortlopende schulden	-176.357	148.552
	918.071	-978.934
Ontvangen interest	17.072	66.558
Betaalde interest (-/-)	139.929	187.399
	-122.857	-120.841
Totale kasstroom uit operationele activiteiten	4.172.339	3.719.896
Investeringsmaterieële vaste activa	-4.733.349	-3.882.160
Financiële vaste activa	0	0
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	-4.733.349	-3.882.160
Aangetrokken leningen o/g	1.734.289	0
Aflossingen leningen o/g	-500.000	-986.375
Totale kasstroom uit financieringsactiviteiten	1.234.289	-986.375
Netto kasstroom	673.279	-1.148.639
Liquide middelen einde boekjaar	4.721.390	4.048.111
Liquide middelen begin boekjaar	4.048.111	5.196.750
Mutatie liquide middelen	673.279	-1.148.639

Begroting

Tabel 23

Begroting 2015 (in euro's)

Baten	
Rijksbijdragen	36.324.000
Overige baten	20.054.500
Totaal baten	56.378.500

Lasten	
Personeel	43.267.500
Afschrijving	2.460.000
Huisvesting	3.473.000
Instelling	6.219.000
Totaal lasten	55.419.500

Exploitatiesaldo 959.000

Financiële baten en lasten	
Baten	27.000
Lasten	-182.500
	-155.500

Resultaat 2015 803.500

Kwaliteit en Rendement

Tabel 24

Kwaliteit en Rendement

2013							2014					
	School	mavo	havo	vwo	Int Bacc	po	School	mavo	havo	vwo	Int Bacc	po
Gemiddeld cijfer centraal examen*	RLW	6,4	6,7	6,6			RLW	nvt	6,3	6,6		
	RLO	nvt	6,4	6,5			RLO	nvt	6,5	6,3		
	RLS	6,5	6,8	6,6			RLS	6,7	6,6	6,8		
Aantal geslaagden	RLW	92%	96%	96%			RLW	nvt	93%	91%		
	RLO	nvt	86%	86%	91%		RLO	nvt	85%	85%	97%	
	RLS	99%	96%	95%			RLS	97%	96%	94%		
	ISH Sec				96%		ISH Sec				95%	
Percentage van 3 ^e leerjaar naar diploma zonder zittenblijven (cohortrendement)*	RLW	nvt	80%	66%			RLW	nvt	76%	72%		
	RLO	nvt	66%	64%			RLO	nvt	60%	63%		
	RLS	88%	74%	67%			RLS	91%	70%	77%		
Inspectieoordeel over de opbrengsten over drie jaar*	RLW		vold	vold			RLW	nvt	vold	vold		
	RLO	nvt	onvold	vold			RLO	nvt	vold	vold		
	RLS	vold	vold	vold			RLS	vold	vold	vold		

2013							2014					
	School	mavo	havo	vwo	Int Bacc	po	School	mavo	havo	vwo	Int Bacc	po
Toezichtarrangement	RLW	basis	basis	basis			RLW		basis	basis		
	RLO	nvt	geïntensi- veerd	basis			RLO		basis	basis		
	RLS	basis	basis	basis			RLS	basis	basis	basis		
	ENMS					basis	ENMS					basis
	ISH Prim					basis	ISH Prim					basis
	ESH					basis	ESH					basis

* Bron: www.onderwijsinspectie.nl (Schoolwijzer).

SUMMARY IN ENGLISH

Summary

In our Annual Reports we show our stakeholders what our ambitions were for that particular year and if we have been able to realize those ambitions. The goals for 2014 were set in our Strategic Plan for 2012-2016, *Challenges in Education*.

Looking back at 2014 we can safely say that all schools have worked hard to further improve their education quality; that “assessment for learning” and “recognition of differences” have been high on the agenda. Additionally there has been a clear focus on “giftedness” and “digitization”. Professional development has also been given top-priority.

In January 2014 Rijnlands Lyceum Wassenaar was awarded the accolade “Excellent School 2014”. The award was presented to the school by the Prime Minister of the Netherlands and the State Secretary for Education. A number of our schools were visited by the Dutch Education Inspectorate

this year. Schools may be assessed as “very weak”, “weak” and “adequate”. In 2014 all Rijnlands schools were assessed as adequate. Of our international schools it was ESH Elementary that was visited by the Inspectorate. The inspectors were impressed by what the school had achieved in such a short time. ESH Secondary was visited by the inspectors of the European Schools and was awarded an accreditation for a period of three years for the first two cycles of Secondary education. In due course the diploma cycle for the European baccalaureate will be accredited separately. ISH Secondary managed to continue its CIS accreditation after a 5-year review.

Most Rijnlands schools have written their new School Plans in the school year 2014-2015. ENMS and ISH Primary will complete the School Plan in 2016. School plans are written for a period of four years and they specify the educational vision and ambitions for the school. From the plans it becomes clear that all the schools continue along

the lines set out for the period 2012-2016: create challenging education, recognition of differences, new approaches to learning and digitization. The new plans will also lead to a new strategic plan for Rijnlands foundation. The plan will be discussed with the supervisory board, the schools and the participation councils and will take effect from January 2016.

All schools have focused on the digitization of education and in particular on ways to enrich teaching and learning. All secondary schools work with electronic learning platforms such as SOM Today, Moodle and IT's Learning. Schools also look upon digitization as an excellent approach to tackle individual differences and needs of students, but primarily also to engage students and challenge them. ISH Primary saw the successful continuation of its iPad project and is proud of the learning improvement realized. ISH Secondary intended to build on that and held a pilot in year 7. This has resulted in an ICT

vision document outlining the introduction of 1:1 iPads and laptops (“bring your own device”) in the classroom. Also at the European School the use of ICT is fully integrated in the curriculum, both in the Primary School and in the Secondary.

The educational landscape is changing rapidly through the use of ICT and approaches to learning will continue to change in the next few years as more and more educational apps will become available and digital learning materials become fully integrated. Attention is paid to professional development in this field to make sure that teachers are ready for these changes.

Rijnlands Lyceum foundation had a total of 5,781 students in 2014 (2013: 5.469). The increase in the number of students was mainly caused by ISH Secondary and ESH Primary. On 31 December 2014 834 staff were employed by the foundation, with a total staffing level of 643,6 fte (2013: 560,8 fte). This growth in staffing of 82,8 fte was entirely due to increased staffing in international education. Secondary had an increase of 22,8 fte, ISH Primary of 16,0 fte, ESH Secondary rose by 18,6 fte and ESH Elementary by 21,6 fte.

In our international schools there were two main building issues. The start of ESH Secondary in September 2014 necessitated the refurbishment of the third and fourth floors of the building. A number of laboratories were completed for physics, chemistry and biology and the library was transformed into an open learning centre. The elevator was replaced and the west side of the building was fitted out with double glazing. For Secondary students a canteen was realized in the basement. By the end of 2014 the nursery playground was overhauled completely to make it more safe and nursery-proof.

At ISH the changing rooms were renovated and on a new floor above a professional fitness area was realized to serve both students and staff. During the year the first plans for the Marathon building began to take shape. The new ISH Primary school that will be located on the Marathon site on the ISH campus will be realized in 2016 and be ready in early 2017.

Rijnlands financial results were somewhat lower than budgeted due to the staff increase at ISH Primary and Secondary. A financial result of €652.925 meant a profitability ratio of 1.2%, whereas 1.9% had been budgeted. Solvency and liquidity ratios remained within the bandwidth set by the Dutch government.

Dr. Maarten Knoester
Executive Director

COLOFON

Dit is een uitgave van Stichting Het Rijnlands Lyceum

Fotografie Bert de Jong Grafisch Design,
Den Haag

Ontwerp Ontwerpwerk, Den Haag

Juni 2015

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden op welke wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Stichting Het Rijnlands Lyceum.